

แผนพัฒนาที่ยั่งยืนพื้นที่ริมฝั่งเทศบาลเมืองสะพานหิน จังหวัดพิจิตร
เพื่อการท่องเที่ยว

DEVELOPMENT GUIDELINE FOR RIVER FRONT IN MUANG
TAPANHIN , PHICHIT PROVINCE

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL - 2009 - ED - M - 221 - 002

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

แนวทางพัฒนาแผนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
เพื่อการท่องเที่ยว

DEVELOPMENT GUIDELINE FOR RIVER FRONT IN MUANG
TAPANHIN , PHICHIT PROVINCE

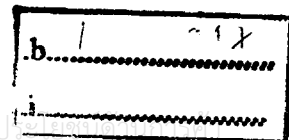
ถาวร น้อยพรหม
PATHON NOIPROM

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL-2009-ED-M-221-092

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 1051881
วันเดือนปี..... 16 พ.ย. 2552

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของสถาบันฯ ไม่สามารถใช้งานได้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**DEVELOPMENT GUIDELINE FOR RIVERFRONT IN MUANG
TAPANHIN , PHICHIT PROVINCE**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN ARCHITECTURE
FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2009

KMITL-2009-ED-M-221-092

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2009

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว
ชื่อนักศึกษา	ภาธร น้อยพรหม
รหัสประจำตัว	47065202
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
พ.ศ.	2552
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ สมพล คำรังเสถียร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

บทคัดย่อ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ศึกษาองค์ประกอบและลักษณะทางกายภาพ และเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสำรวจเพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ผลการศึกษาและสรุปปัญหาทางภูมิทัศน์ในพื้นที่ศึกษา ทั้งจากสภาพทางกายภาพและความต้องการของคนในพื้นที่ศึกษา ได้ถูกวิเคราะห์เพื่อศึกษาถึงการแก้ปัญหาและเสนอแนวความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชน ในรูปแบบการศึกษาจินตภาพของเมืองซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 เรื่องดังนี้

ที่หมายดา ย่าน ที่รวมกิจกรรม ทางสัญจร และขอบเขต

ผลการศึกษาจินตภาพของเมืองและผลการวิเคราะห์การแก้ปัญหา จึงได้เสนอแนวความคิดในการพัฒนาคือ

1. ที่หมายดา การเชื่อมต่อจุดนำสายตาของชุมชนสู่ที่หมายดา โดยจะมีการเชื่อมต่อของจุดนำสายตาอยู่ 3 รูปแบบคือ ทางถนน ทางรถไฟ และทางน้ำ เริ่มตั้งแต่ สะพานรัฐราษฎร์รังสรรค์ซึ่งจะเป็นจุดนำสายตาทางถนนสายหลัก ก่อนเข้าสู่ บริเวณพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหิน และถนนริมน้ำ(ตอนเหนือ)จะเป็นถนนที่อยู่ริมแม่น้ำน่านตลอดแนว และ มุมมองจากสถานีรถไฟตะพานหินจะเข้าถึงได้โดยตรงทาง ถนนอุคมศรี สองข้างทางของถนนควรปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยและนำมองรูปแบบอาคารตึกแถว อาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ปรับปรุงตามรูปแบบหลักของย่าน เพื่อให้เกิดการดึงดูดสายตาสู่บริเวณที่สำคัญทางภูมิทัศน์ การนำอาคารสำคัญต่าง ๆ บริเวณพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหิน ควรมิมุมมองที่เชื่อมถึงกัน ได้ ทั้งทางถนนและทาง

แม่น้ำ โดยเฉพาะมุมมองที่มาจากทางแม่น้ำน่าจะเป็นตัวบ่งบอกความสำคัญของพื้นที่ชุมชน สิ่ง
ควรให้มีการพัฒนาคือความโล่งของภูมิทัศน์และการเชื่อมต่อความสำคัญของรูปแบบการเดินทาง
ต่างๆในชุมชน

2. ย่าน บทบาทที่สำคัญของย่านในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน เป็น
บทบาททางการค้าเก่า และใหม่ จึงมุ่งเน้นการจัดผังและพัฒนาย่านของชุมชน ส่งเสริมให้เกิด
รูปแบบการค้าเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มเข้ามาในชุมชน ตลอดจนสงวนรักษาอาคารที่มีคุณค่าและภูมิ
สัญลักษณ์ของชุมชน ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม รูปแบบแนวทางการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาล
เมืองตะพานหิน

3. ที่รวมกิจกรรม พื้นที่โล่งและพื้นที่รวมกิจกรรมในชุมชนขาดการเชื่อมต่อและ ขาดการ
ติดต่อทางสัญจรในการเปลี่ยนถ่ายกิจกรรม ส่วนที่สำคัญคือ ทำการเชื่อมโยงพื้นที่รวมกิจกรรมใน
พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้มีความสัมพันธ์ทางด้านกายภาพ และสังคม ให้มีการเปลี่ยน
ถ่ายกิจกรรมไปมาได้ ผู้คนในชุมชนสามารถมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่และพื้นที่รวมกิจกรรมอัน
ได้แก่ พื้นที่พักผ่อน,สวนสาธารณะริมแม่น้ำน่า สามารถที่จะส่งเสริมภูมิทัศน์ชุมชนให้สวยงาม
ยิ่งขึ้น

4. ทางสัญจร ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน มีลักษณะโครงสร้างแบบถนนตาม
แนวตรง ถนนสายรองเชื่อมต่อกับถนนสายหลักโดยตรง ตัวโครงถนนภายในเป็นแบบตารางสามารถ
เชื่อมต่อพื้นที่ริมน้ำโดยตรง โดยรวมแล้วเส้นทางสัญจรในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพาน
หินสามารถเดินทางได้สะดวก เป้าหมายของการปรับปรุงการสัญจรมีเป้าหมายสำคัญเพื่อลดปัญหา
สภาพแวดล้อมมลภาวะจากการใช้จักรยาน และยานยนต์ที่เพิ่มขึ้น ส่งเสริมระบบทางเท้าและการใช้
จักรยานเดินทางในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อนำเสนอสภาพภูมิทัศน์ของเมืองที่สวยงามและมีความ
ปลอดภัย

5. ขอบเขต ของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน เป็นการแบ่งโดยทางสัญจรเป็นหลัก
รูปแบบที่เน้นให้มีการปรับปรุงคือ ความปลอดภัยของคนในชุมชนจากการสัญจรทางถนน และทาง
รถไฟ รูปแบบการปรับปรุงองค์การปรับปรุงระบบทางสัญจรให้ได้มาตรฐาน ส่วนเรื่องความ
สวยงามทางภูมิทัศน์ โดยรอบชุมชนควรมีการเพิ่มเติมในเรื่องสิ่งประดับถนน โดยการเพิ่มเติมสิ่ง
อำนวยความสะดวกให้แก่ทางเดินเท้า เพิ่มเรื่องไฟฟ้าส่องสว่างเพื่อความปลอดภัยและความสวยงาม
ยามค่ำคืน ในบางจุดบางช่วงของถนนที่เป็นจุดที่รวมทางสัญจรความเชื่อมทางสัญจรโดยอาจเป็น
การสร้างสะพานลอยหรือเพิ่มสัญญาณการจราจร สัญญาณคนข้ามถนน รูปแบบของบล็อกรูปพื้น
หรือวัสดุที่ปูพื้นทางเท้าและส่วนพื้นที่รวมกิจกรรมควรให้มีความแตกต่างกันเพื่อเป็นการแยกแบ่ง
เส้นการจราจรของแต่ละกลุ่มผู้ใช้ ในบางจุดของชุมชนที่เป็นมุมอับ ควรเพิ่มในเรื่องของการพัฒนา
พื้นที่เป็นของเขตเช่นที่โล่งว่างปรับปรุงและเพิ่มสวนพักผ่อนให้แก่ประชาชนทั่วไป

Title Title	Development Guideline for River Front In Muang Tapanhin , Phichit province
Student	Pathon Noiprom
Student ID.	47065202
Degree	Master's Degree in Industrial Education
Program	Architecture
Year	2009
Thesis Advisor	Associate Professor Somphol Damrongsathien
Thesis Co-advisor	Assistant Professor Dr. Lertlak Klinhom

ABSTRACT

The way in the river bank area development Taparnhin district , Pichit province for tourism It has a research objective in studying factors and physical features and offers the way in the river bank area development for tourism.

The Researcher studies data from questionnaire, Observation and survey for designing and developing the river bank area in Taparnhin district, pichit province.

The study results and summary of problems in the educational area both from physical features and desires of people in the area are analyzed for studying how to solve problems and propose ideas in improving community scenario in the form of studying the imagination of cities which consist of 5 features as target place, area, activities, pedestrian way and border

According to the result of studying the imagination of cities and analyzing problems, ideas about the development have been proposed as

1) target place : the connection with community by 3 ways as street, rail way and water way ranging from Ratrajrangsana bridge which is in the main road to the river bank area, Taparnhin district. and remnant (North) street which is along with Narn river and the view from Saparnhin railway Station will be accessed directly by Udomsri street Both sides of the street should be improved the structure of the commercial and living building has been improved based on the main area as to attract people. There Should have connected prospects both on the street and in the river especially views from Narn river indicate the community Importance Things should be improved are the space of the scenario and the transportation connection with communities.

2) Area : Spawning area has an important role in old and new commerce. Thus, it focuses on the design and development of the communities for supporting the commerce for tourism including preserving valuable building and community scenario, environmental Quality control and the way in improving the area of Taparnhin district

3) Activity : Space and area for community activities are disconnected and no transportation between areas the important thing is commenting areas for physical and social relationship. People in the community can utilize fully and the area for activities such as relaxing area, Park near Narn river can support the community scenario

4) Pedestrian way In the area of Saparnhin district. the structure of the street is in direct way. the Main street is connected with sub street directly. Saparnhin area can be accessed easily the objective of the transportation improvement is to reduce the pollution from increasing bicycles and motorbikes, supporting pedestrian way and using bicycles in the community for cleanliness and safety purpose

5) Border. The division is done by the main transportation in Saparnhin area the focus of improvement is the safety of people in the communities both on road and railway. The structure is designed to facilitate the pedestrian way, improving the lighting system for safety and beauty at night purpose. There may be more bridges or traffic signals cross street signal, blog signal or pavement material signal in some streets which are in major areas for transportation. There Should be improvements in areas and more public parks.

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกตากรุณา และความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่ายที่กรุณาให้คำปรึกษา และแนะนำในเรื่องต่างๆ ผู้วิจัยกราบขอขอบพระคุณท่าน รศ.สมพล คำรงค์เสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจทาน การแก้ไขและข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งอาจารย์ยังสละเวลาอันมีค่าช่วยในงานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยกราบขอขอบพระคุณเป็นอย่างมาก ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม รศ. สุรศักดิ์ กังขาว รศ.ดร. ปรียาพร วงศ์อนุโรจน์ อาจารย์สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และแนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านช่วยในการตรวจทาน และปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ สำนักงานเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ที่ให้ความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูลต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ นายวิระพล ดวงอาจ ปลัดเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในทุกๆ เรื่อง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ขอขอบพระคุณอาจารย์อนุภรณ์ ที่ให้ข้อมูลมากมาย พี่ๆ เพื่อนๆ ครอบครัว ไรจน์สุนทร ทุกๆ ท่านที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสุดคือ คุณพ่ออัครชัย คุณแม่กัลยาณี น้อยพรหม พี่เอ้-หย่ง พี่โอ้-เจ พี่อ้อม-เล็ก และญาติพี่น้องทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ กำลังใจ และกำลังทุนทรัพย์ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้โอกาสในการศึกษาต่อผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเกียรติแก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ภาธร น้อยพรหม

สารบัญ

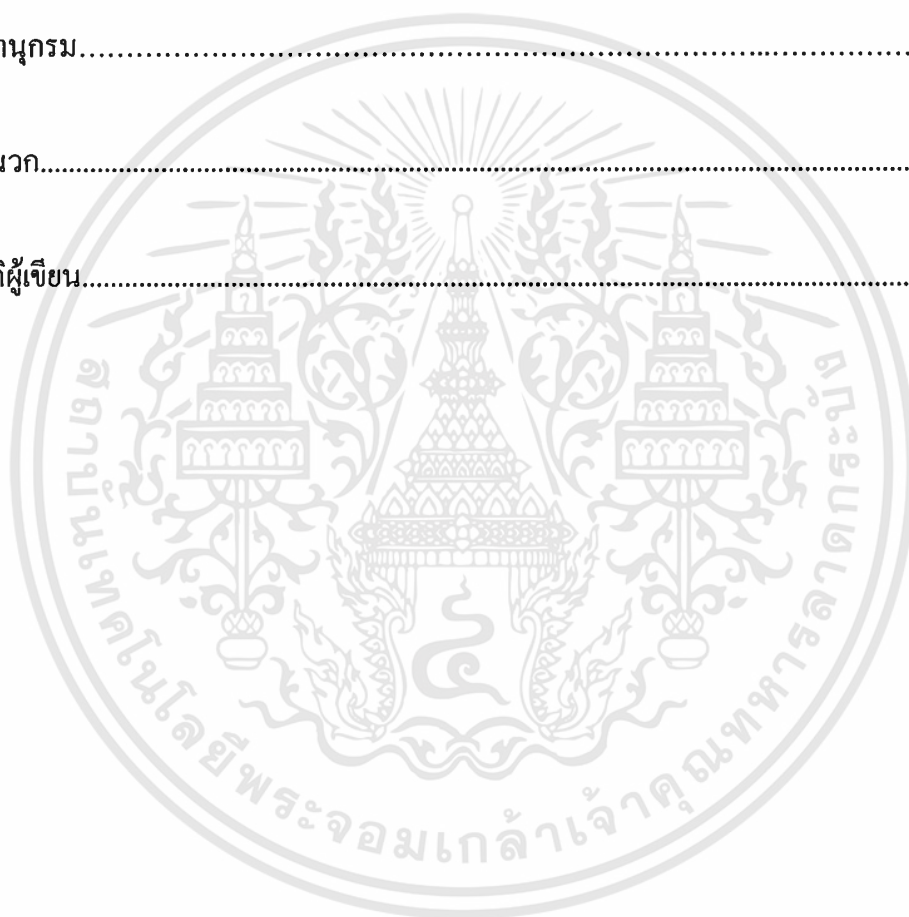
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	IX
สารบัญภาพ.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ.....	8
2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน.....	8
2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของเมืองและวิวัฒนาการของเมือง.....	13
2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดินชุมชนเมือง (Urban Land Use).....	22
2.1.4 แนวความคิดเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง.....	26
2.1.5 แนวความคิดการใช้ที่ดินริมแม่น้ำ.....	29
2.1.6 แนวความคิดเกี่ยวกับน้ำและวิถีชีวิตคนไทย.....	31
2.1.7 แนวความคิดเกี่ยวกับ New Urbanism.....	33
2.1.8 แนวคิดด้านภูมิทัศน์เมือง.....	34
2.2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	35
2.2.1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร....	35
2.2.2 สภาพเศรษฐกิจ.....	42
2.2.3 สภาพทางสังคม.....	52
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
3.3 การตรวจสอบเครื่องมือ.....	62
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม.....	64
4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	64
4.1.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหินจังหวัดพิจิตร.....	70
4.1.3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหินจังหวัดพิจิตร.....	87
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ.....	94
4.2.1 การศึกษาจินตภาพบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน.....	94
4.2.2 ข้อมูลการสำรวจเกี่ยวกับเส้นทางทางท่องเที่ยว.....	108
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและเสนอแนะ.....	110
5.1. สรุปผลการวิจัย.....	110
5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	110
5.1.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	110
5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	110
5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	110
5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
5.2. การอภิปรายผล.....	111
5.2.1 แนวความคิดในการปรับปรุงที่หมายตา (Landmark).....	115
5.2.2 แนวความคิดในการปรับปรุงย่าน (District).....	119

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2.3 แนวความคิดในการปรับปรุงที่รวมกิจกรรม (Node).....	127
5.2.4 แนวความคิดในการปรับปรุงทางสัญจร (Path).....	132
5.2.5 แนวความคิดในการปรับปรุงขอบเขต (Edge).....	138
5.3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	141
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	144
ประวัติผู้เขียน.....	170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ข้อมูลด้านอุทกนิคมในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 ของจังหวัดพิจิตร.....	40
2.2 ข้อมูลปริมาณน้ำฝนในปี พ.ศ. 2549 อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	41
2.3 ข้อมูลปริมาณน้ำฝนในปี พ.ศ. 2540 กับ พ.ศ. 2549 ของอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	41
2.4 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดพิจิตร พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2548.....	55
4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยวน.....	64
4.2 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชาวชุมชนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน.....	66
4.3 แสดงข้อมูลทั่วไปสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองตะพานหิน.....	68
4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	70
4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	76
4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	81
4.7 การจำแนกความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	87
4.8 การจำแนกความคิดเห็นของชาวชุมชนพื้นที่ริมน้ำต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	89
4.9 การจำแนกความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	92

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงพื้นที่ศึกษา.....	7
2.1 แสดงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานแบบรวมกลุ่ม.....	10
2.2 แสดงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานตามแบบแนวยาว.....	11
2.3 แสดงการขยายตัวของเมืองแบบวงแหวน.....	16
2.4 แสดงการขยายตัวของเมืองแบบเส้นตรง.....	16
2.5 แสดงการขยายตัวของเมืองแบบรูปดาว.....	17
2.6 แสดงการใช้ที่ดินแบบวงแหวน.....	18
2.7 แสดงการใช้ที่ดินแบบส่วน.....	19
2.8 แสดงการใช้ที่ดินแบบหลายศูนย์กลาง.....	21
2.9 แสดงแนวความคิดด้านการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินริมแม่น้ำ.....	31
2.10 แสดงแผนที่จังหวัดพิจิตร.....	38
2.11 แสดงแผนที่เขตเทศบาลเมืองตะพานหิน.....	39
2.12 แสดงวัดเทวประสาท.....	44
2.13 แสดงบึงน้ำกัลลัด.....	44
2.14 แสดงวัดพระพุทธรบาทเขารวก.....	45
2.15 แสดงกลุ่มผ้าทอด้วยมือบ้านป่าแดง.....	45
2.16 แสดงบึงสีไฟ.....	46
2.17 แสดงวนอุทยานนครไชยบรร.....	47
2.18 แสดงวัดท่าหลวง.....	47
2.19 แสดงวัดนครชุม.....	48
2.20 แสดงวัดหัวดง.....	49
2.21 แสดงวัดโรงช้าง.....	49
2.22 แสดงวัดโพธิ์ประทับช้าง.....	50
2.23 แสดงเหมืองแร่ทองคำเขาพนมพา.....	51
2.24 แสดงอุทยานเมืองเก่าพิจิตร.....	52
2.25 แสดงงานแข่งเรือประเพณี.....	54
2.26 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลเมือง.....	58
4.1 แสดงย่านการค้าตลาดอุคมศรี.....	96

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.2 แสดงย่านชุมชนพักอาศัย ถนนริมถนน ซอย1.....	97
4.3 แสดงย่านสถานที่ราชการ สถานีรถไฟตะพานหิน.....	97
4.4 แสดงย่านอาคารทางศาสนา วัดเทพประสาท.....	98
4.7 แสดงย่านสวนพักผ่อนและที่ว่าง ลานริมแม่น้ำน่าน.....	98
4.8 แสดงเส้นทางสัญจรทางบก ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์	100
4.9 แสดงเส้นทางสัญจรทางบก สถานีรถไฟตะพานหิน.....	101
4.10 แสดงการสัญจรทางน้ำ ท่าน้ำริมถนน.....	101
4.12 แสดงที่รวมกิจกรรม ริมแม่น้ำน่าน(ตอนเหนือ).....	102
4.13 แสดงที่หมายตา พระพุทธเกตุมงคล หรือ หลวงพ่อโตตะพานหิน.....	104
4.14 แสดงที่หมายตา สะพานเทวมงคล.....	104
4.15 แสดงขอบเขต ถนนริมถนน(ตะวันตก).....	105
4.16 แสดงขอบเขต ถนนเศรษฐทูต.....	106
4.19 แสดงขอบเขต ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์.....	106
4.20 แสดงขอบเขต เส้นทางรถไฟสายเหนือ.....	107
4.21 แสดงแผนที่การล่องเรือทัวร์แม่น้ำน่าน 1 วัน.....	108
4.22 แสดงแผนที่การล่องเรือทัวร์แม่น้ำน่าน 2 วัน.....	109
5.1 แสดงผังลักษณะการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ในปัจจุบัน.....	113
5.2 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.....	114
5.3 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงที่หมายตา.....	117
5.4 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงที่หมายตา.....	118
5.5 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงย่าน District.....	123
5.6 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงย่าน District	124
5.7 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงย่าน District.....	125
5.8 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงย่าน District.....	126
5.9 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงที่รวมกิจกรรม Node.....	129

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.10 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงที่รวมกิจกรรม Node	130
5.11 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงที่รวมกิจกรรม Node	131
5.12 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงเส้นทางสัญจร Path.....	136
5.13 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงเส้นทางสัญจร Path.....	137
5.14 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงขอบเขต Edge.....	139
5.15 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงขอบเขต Edge.....	140

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

น้ำเป็นทรัพยากรที่จำเป็นในการดำรงชีพของมนุษย์อย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม มนุษย์จึงมักตั้งถิ่นฐานอยู่ตามแหล่งน้ำ การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในประเทศไทยก็เช่นเดียวกันมักตั้งถิ่นฐานอยู่ตามริมแม่น้ำมาแต่อดีต ชุมชนริมน้ำจึงกลายเป็นลักษณะการตั้งถิ่นฐานที่โดดเด่นอย่างหนึ่งของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตการตั้งถิ่นฐานและอารยธรรมของมนุษย์เกิดขึ้นบริเวณริมฝั่งน้ำ ไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำ ลำคลอง ทะเล มหาสมุทร เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีตะกอนดินสำหรับการเพาะปลูก มีแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร และมีเส้นทางคมนาคมสัญจรเพื่อติดต่อค้าขายกับโลกภายนอก อาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ริมน้ำเป็นพื้นที่หนึ่งที่สะท้อนเอกลักษณ์และประวัติศาสตร์ของเมือง

อำเภอตะพานหินตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่านห่างจากตัวเมืองจังหวัดพิจิตรไปทางทิศใต้ ประมาณ 28 กิโลเมตร ที่มาของชื่อ “ตะพานหิน” สืบเนื่องมาจากเดิมมีหินดานขวางอยู่กลางแม่น้ำน่านเหนือตะพานหินขึ้นไปประมาณ 1 กิโลเมตร ตรงที่ทำการประปาส่วนภูมิภาคอำเภอตะพานหินในปัจจุบัน ลักษณะของหินดานนี้จะเห็นได้เฉพาะฤดูแล้งขณะน้ำลด เป็นหินดานที่ยื่นจากฝั่งตะวันออกและยังขวางแม่น้ำน่านเกือบจดถึงฝั่งตะวันตก เหลือช่วงน้ำลึกไว้เพียงเล็กน้อยพอที่เรือขนาดเล็กแล่นผ่านไปมาได้ ลักษณะคล้ายสะพานหิน เมื่อถึงฤดูแล้งประชาชนจึงใช้หินดานเป็นทางเดินข้ามติดต่อกันตลอดมา จนเกิดเป็นหมู่บ้านเรียกว่า บ้านหัวดาน หรือ บ้านตะพานหิน ปัจจุบันหินดานดังกล่าวไม่สามารถที่จะพบเห็นได้แล้ว เพราะเมื่อปี 2530 กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคมได้จัดทำการก่อสร้างท่าเรือขึ้นที่อำเภอตะพานหินและต้องการให้เรือบรรทุกสินค้าผ่านได้สะดวก จึงได้ทำการขุดลอกแม่น้ำน่านและได้ระเบิดหินดานดังกล่าวออกไป เดิมหมู่บ้านหัวดานหรือบ้านตะพานหิน ขึ้นอยู่กับตำบลห้วยเกตุ อำเภอท่าหลวง (อำเภอเมืองในปัจจุบัน) และได้รับการยกฐานะเป็นตำบลตะพานหิน เมื่อ 1 มีนาคม 2479 ต่อมา มีประชากรเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นจุดศูนย์กลางในการเดินทางและขนส่งสินค้าระหว่างภาคเหนือและภาคอีสาน มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และสังคมเป็นอย่างมาก จึงได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอตะพานหิน เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2483 และเมื่อตัวอำเภอมีอาคารบ้านเรือนร้านค้าหนาแน่นขึ้น ทางราชการจึงได้ตั้งเป็นเทศบาลตำบลตะพานหิน เมื่อปี พ.ศ. 2497 จนถึงปัจจุบัน

เทศบาลเมืองตะพานหิน เป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ชุมชนหนึ่งที่มีแม่น้ำน่านไหลผ่าน ประกอบกับเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชน โดยรอบพื้นที่เทศบาลเมือง

ตะพานหิน เข้ามาประกอบอาชีพ การเจริญเติบโตของเมืองทำให้การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนจากเดิม อยู่ตามแนวยาวลำน้ำก็ได้เปลี่ยนไปโดยมีการขยายตัวไปตามสองฟากถนน จากเคยเป็นเมืองที่หันหน้าสู่แม่น้ำเป็นเมืองที่หันหน้าสู่ถนน ส่งผลให้จุดศูนย์กลางเพียงแห่งเดียวของเมืองค่อยๆ ลดบทบาทและความสำคัญลงไป เพราะเมืองเริ่มขยายตัวออกจากจุดศูนย์กลางของเมืองไปตามสองฟากฝั่งถนนสายหลัก ชุมชนเดิมที่อยู่ริมน้ำก็เริ่มเสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ บางแห่งก็เริ่มกลับกลายเป็นที่รกร้าง เสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา พื้นที่ริมน้ำกลายเป็นพื้นที่ด้านในที่ขาดการเข้าถึงที่สะดวกเป็นบริเวณปลายสุดของถนนมิใช่เป็นทางสัญจรของชุมชนอีกต่อไป การใช้สอยของพื้นที่น้อยลง พื้นที่บางส่วนไม่มีการใช้ประโยชน์ ไม่มีการพัฒนา ถูกทิ้งรกร้าง ในบางส่วนมีการใช้พื้นที่ในการคูศทรายส่งผลให้มีการพังทลายของดินริมตลิ่งเนื่องมาจากการคูศทรายมากเกินไป มีการปล่อยน้ำเสียจากชุมชนโดยเฉพาะด้านตลาด บางแห่งไม่มีการใช้ประโยชน์ปล่อยให้เป็นเพียงตลิ่งที่มีเพียงต้นไม้ขึ้นปกคลุมรกชัฏ ซึ่งถ้าปล่อยให้พื้นที่ริมน้ำมีลักษณะเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ จะเป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่ปล่อยให้พื้นที่ที่มีค่าของชุมชน กลายเป็นพื้นที่ที่ไร้คุณค่าและเป็นจุดเสื่อมโทรมของเมืองไป เนื่องจากพื้นที่ริมน้ำจะเป็นบริเวณที่มีทัศนียภาพที่สวยงามมาก และน่าจะพัฒนาเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงควรที่จะได้มีการปรับปรุงให้พื้นที่กลับมามีชีวิตชีวา มีการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่าและมีคุณค่ามากที่สุด

โดยศักยภาพของเมืองแล้ว อำเภอตะพานหินสามารถเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทั้งในอำเภอตะพานหิน และบริเวณใกล้เคียง เพื่อเป็นจุดพักของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยทางรถไฟ หรือถนนสายหลัก จึงเกิดเป็นการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ในการพักผ่อนหย่อนใจ และร่วมกิจกรรม ประเพณีต่างๆ ได้ ปัจจุบันพื้นที่ริมน้ำของเทศบาลเมืองตะพานหิน ยังไม่มีการจัดองค์ประกอบที่ชัดเจนเพื่อที่จะสามารถทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน ดังนั้น การศึกษาคำนี้จึงพยายามที่จะศึกษาถึง แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว โดยศึกษาสภาพปัจจุบันด้านกายภาพที่มีผลต่อชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร และแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองตะพานหิน เพื่อเสนอแนวทางในการใช้ประโยชน์พื้นที่ริมน้ำ ให้สอดคล้องกับลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชน (ตามรายงานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2548 – 2552 เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร) รวมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำที่จำเป็นต่อชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานของพื้นที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาองค์ประกอบ และลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่รึมน้ำของชุมชนเทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

1.2.2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่รึมน้ำของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัด พิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว

1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาหลักการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็น แนวทางในการสร้างกรอบแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ที่รึมน้ำของชุมชนเทศบาลเมืองตะพาน หิน จังหวัดพิจิตร ได้แก่

1.3.1 กรอบแนวความคิดการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ (อ้างใน พุทธิพัฒน์ อภิธีรภัทรพงษ์ 2539: 71) ได้กล่าวถึงการศึกษา ศักยภาพของพื้นที่ที่จะปรับปรุง หรือฟื้นฟูเพื่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ด้วยกัน คือ

1. สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน
2. การเข้าถึงพื้นที่
3. สภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่
4. สาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆ
5. กฎหมายผังเมืองรวม
6. ลักษณะการถือครองที่ดิน
7. ขนาดของชุมชน,พื้นที่ก่อสร้างของชุมชน(Built-up Area)
8. ความต้องการของทัศนคติของประชาชนต่อการปรับปรุงสภาพแวดล้อม

สมพล คำรงเสถียร (ม.ป.ป: 89) ที่กล่าวถึงImage คือ ภาพรวมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ปรากฏ อยู่ในใจหลังจากที่บุคคลหนึ่งๆ ได้เห็นสิ่งนั้นแล้ว

Image ของเมือง คือ ภาพรวมของเมืองๆนั้นที่บุคคลจำได้ หลังจากที่ได้ไปเยี่ยมชมเมือง นั้นมาแล้วหรือหมายถึง การถอดภาพของเมืองเข้าสู่จิตใจ

Image ของเมือง หรือ ภาพรวมของเมืองที่มีชัดเจน จะช่วยให้ผู้มาเยือนรู้สึกมั่นใจกับการ สัญจร เกิดความประทับใจ และสามารถจดจำเมืองนั้นๆ ได้ โดยมีหลักเบื้องต้นอยู่ 5 ประการ ซึ่งเป็น ส่วนประกอบที่ประกอบขึ้นเป็น Image ของเมืองคือ

1. ย่าน (Districts)

2. ที่รวมกิจกรรม (Node)
3. ทางสัญจร (Path)
4. ที่หมายตา (Landmarks)
5. ขอบเขต (Edge)

จากแนวคิดดังกล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวคิดของการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คำนี้ถึงกระบวนการคิดในการออกแบบ ให้สอดคล้องกับ Image ของเมือง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถอ่านเอกลักษณ์ของเมืองได้ ซึ่งประกอบด้วย

1. ย่าน (Districts)
2. ที่รวมกิจกรรม (Node)
3. ทางสัญจร (Path)
4. ที่หมายตา (Landmarks)
5. ขอบเขต (Edge)

ในการพัฒนาเมืองในรูปแบบต่างๆนี้ จะส่งผลโดยตรงต่อลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางเศรษฐกิจ รวมถึงลักษณะทางภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม และเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองไปในทิศทางที่ถูกต้อง สามารถเข้าใจถึงภาพรวมของเมืองได้ และรูปแบบดังกล่าวนำมาใช้ในการพัฒนาเมืองให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

1.3.2 กรอบแนวคิดการศึกษาแนวทางการพัฒนาบริเวณพื้นที่ริมน้ำ

Spreiregen Pual และ วรณศิลป์ พีระพันธุ์ (อ้างใน สุนนมาลย์ กาญจนะ 2544:15) ที่กล่าวถึงรูปร่างขนาด และความหนาแน่นของเมือง (Shape Size And Density) เพื่อแสดงให้เห็นว่า การใช้ที่ดินในเมืองมีความสัมพันธ์กับทางสัญจรกับพื้นที่เปิดโล่งหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งความต่อเนื่องระหว่างชุมชนในเมือง ขนาดของความหนาแน่นของเมืองช่วยให้เห็นการกระจายตัวของประชากรในเมือง รวมไปถึงลักษณะวิธีการขนส่งที่เชื่อมกับพื้นที่ความหนาแน่นต่างๆ ให้ประสานกัน

Worskett (1969:36) Character of Space เป็นเอกลักษณ์หรือลักษณะของที่ว่างซึ่งถูกปิดล้อมอยู่ (Encloses of Space) หรือกล่าวได้ว่าจะเป็นความสัมพันธ์มาจากที่ว่าง ที่ถูกปิดล้อมและจะมีมุมมองแต่ละมุมที่ถูกปิดล้อมด้วยอาคารหรือส่วนประกอบอื่น ๆ ทางภูมิทัศน์ของเมือง (Townscape) ถึงแม้ว่าจะเป็นย่านเดียวกัน แต่เป็นคนละมุมของถนน จะให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันไป

- Change of Level เป็นความสัมพันธ์ซึ่งต่อเนื่องมาจากลักษณะของที่ว่าง (Character of Space) เมื่อมีเอกลักษณ์และลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งถูกปิดล้อมการเปลี่ยนระดับมุมมอง เช่น การเดินขึ้นเนิน จะไม่เปลี่ยนเอกลักษณ์หรือลักษณะของพื้นที่แต่จะเป็นการสร้างความรู้สึกรู้สึกขึ้นใหม่ โดยเป็นการเพิ่มความน่าตื่นเต้นและความประทับใจในภูมิทัศน์ของเมือง

- Activities ลักษณะของถนนและการใช้ถนน รวมถึงกิจกรรมของผู้คนและวิถีชีวิตที่ปรากฏนั้นจะเสริมสร้างเอกลักษณ์ขึ้นในพื้นที่นั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะและเอกลักษณ์ในทางทัศนียภาพ (Visual Characteristics)

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวคิดการศึกษาการศึกษาแนวทางการพัฒนาบริเวณพื้นที่ริมน้ำคือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ จะมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่าง แต่รูปแบบจะให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป เมื่อมีความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ ซึ่งเมื่อมีการปรับเปลี่ยนระดับมุมมองใหม่ เช่น มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเส้นทางสัญจรและที่รวมกิจกรรมที่ไม่คุ้นเคย เป็นการสร้างความรู้สึกขึ้นใหม่ ทั้งนี้อยู่ในทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น และจะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและสามารถจดจำสถานที่นั้นๆได้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตของพื้นที่ที่ศึกษา

พื้นที่ริมน้ำสองฟากฝั่งแม่น้ำในเขตเทศบาลตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยแม่น้ำน่านไหลผ่านกลางในแนวเหนือใต้ โดยพื้นที่ที่ศึกษามีความกว้างตั้งแต่ริมฝั่งแม่น้ำไปจนจรดถนนสายแรกที่เลียบบกับแม่น้ำ โดยมีละแวกการศึกษา

ด้านฝั่งตะวันตก ตั้งแต่จุดตัดถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์เลียบบขึ้นเหนือตามถนนริมถนนตะวันตก จนจรดบริเวณวัดเทวประสาท

ด้านฝั่งตะวันออก ตั้งแต่จุดตัดถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์เลียบบขึ้นเหนือ ผ่านถนนริมถนน ซอย 1, ถนนพรศรี, ถนน 19 กรกฎาคม, ถนนสามัคคี, ถนนสุขสวัสดิ์, ถนนดำรงราษฎร์, ถนนเพ็ญศรี, ถนนอุดมศรี ผ่านบริเวณวัดตะพานหิน จนจรดถนนเศรษฐกิจตลอดจนตามแนวเส้นทางรถไฟสายเหนือ

1.4.2 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

- 1.4.2.1 องค์ประกอบและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ริมน้ำของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
- 1.4.2.2 รูปแบบและลักษณะของกิจกรรมของพื้นที่ริมน้ำของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
- 1.4.2.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสังคมและลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ริมน้ำของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

1.4.3 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน และ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองตะพานหิน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องและมีผลโดยตรงต่อพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 ลักษณะทางกายภาพ หมายถึง ลักษณะโดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

1.5.2 การพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ หมายถึง การปรับปรุงและฟื้นฟูลักษณะทางกายภาพ และ การใช้พื้นที่ในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยคำนึงถึง ย่าน ที่รวม กิจกรรม ทางสัญจร ที่หมายคา และขอบเขต

1.5.4 พฤติกรรม หมายถึง ลักษณะการกระทำที่มีต่อลักษณะทางกายภาพ

1.5.5 กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ จะมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่างใน บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

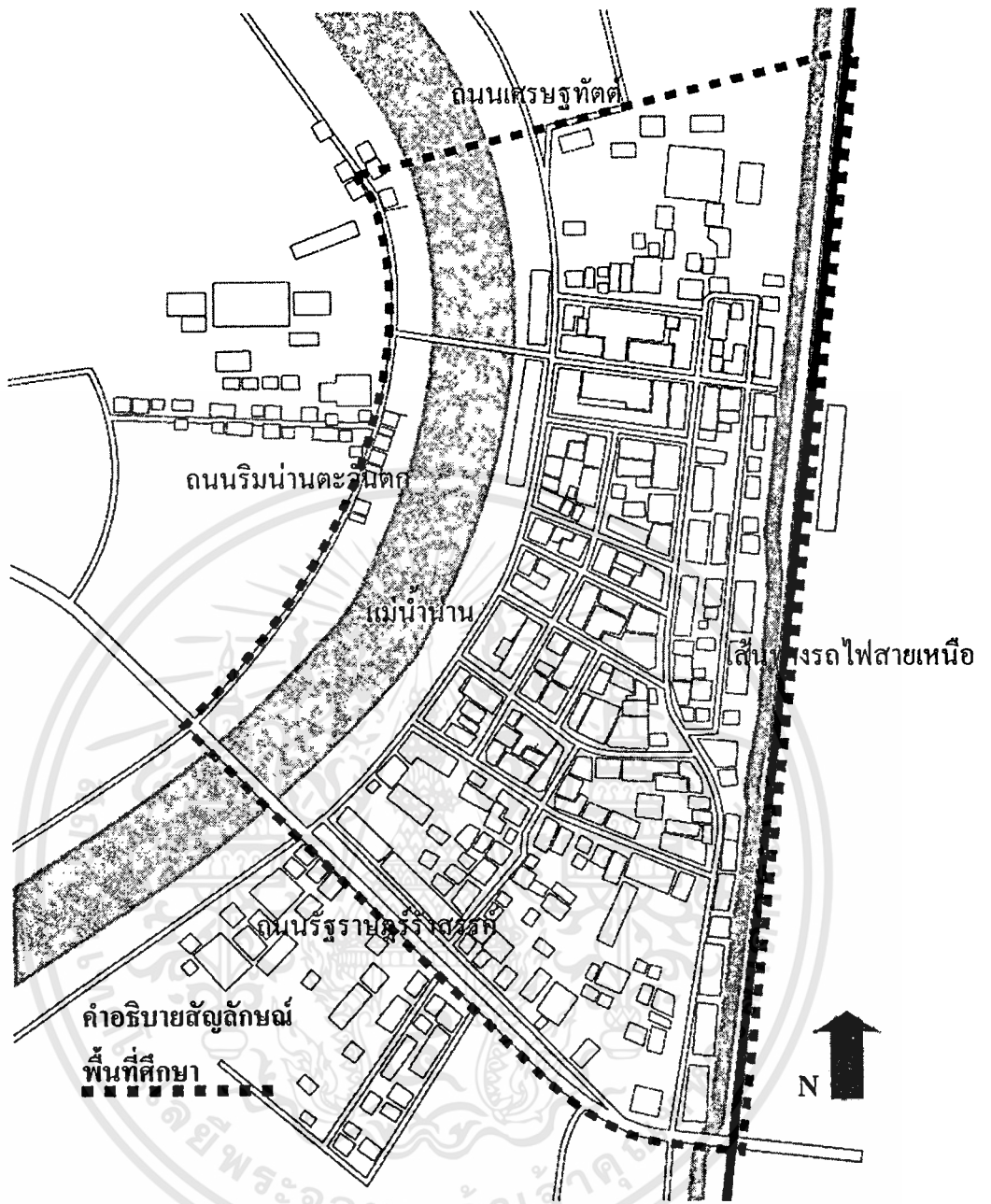
1.5.6 สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆที่อยู่รอบบริเวณพื้นที่ริมน้ำ คือ สิ่งที่มีชีวิต และ สิ่งที่ไม่มีชีวิต รวมทั้งที่เป็นธรรมชาติ และไม่เป็นธรรมชาติ

1.5.7 พื้นที่ริมน้ำ หมายถึง พื้นที่ที่มีขอบเขตติดตลอดแนวแม่น้ำน่านบริเวณเทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

1.5.8 การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เป็น การเดินทางไปด้วยความสมัครใจไม่มีการบังคับขู่เข็ญและเดินทางไปด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ

1.5.9 สถานที่ท่องเที่ยว หมายถึง บริเวณที่เกิดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปีอย่าง สม่ำเสมอ หรือเกิดขึ้นตามช่วงเวลา เช่น งานเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยว แบ่งออกได้ เป็น 2 ลักษณะ คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์จัดสร้างขึ้น

1.5.10 ภูมิทัศน์ หมายถึง ความสวยงามทางกายภาพการมองเห็นของพื้นที่ มุมมองมอง ออกไปมีความโล่งสบายตา มีต้นไม้ ลำธาร ธรรมชาติที่สวยงาม มีสีสันทัน และอากาศที่ให้ความรู้สึกที่ สบาย ๆ ทางเดินริมถนนมีต้นไม้ให้ความร่มรื่น ไม่มีเสาไฟฟ้า สายไฟ โยงไปโยงมาเกะกะสายตา อาคารโดยรอบมีความเป็นระเบียบ สภาพแวดล้อมไม่แออัด ไม่มีมลภาวะ ไม่มีป้ายโฆษณาติด ประดับบังทิวทัศน์ พื้นที่ชุมชนมีที่โล่งกว้างมีสนามหญ้า มีเครื่องประดับถนน เช่น ม้านั่ง โคมไฟ ศาลาที่พักเป็นต้น ให้ความสะดวกสบายแก่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ มีสวนสาธารณะ หรือ อาคารที่มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรม และมีความน่าอยู่ของชุมชน

ภาพที่ 1.1 แสดงพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำ เป็นบริเวณพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นในการศึกษาถึงวิวัฒนาการของชุมชนริมน้ำจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในแนวความคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ

- 2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน
- 2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของเมืองและวิวัฒนาการของเมือง
- 2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดินชุมชนเมือง (Urban Land Use)
- 2.1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในชุมชน
- 2.1.5 แนวความคิดการใช้ที่ดินริมน้ำ
- 2.1.6 แนวความคิดเกี่ยวกับน้ำและวิถีชีวิตคนไทย
- 2.1.7 แนวความคิดเกี่ยวกับ New Urbanism
- 2.1.8 แนวคิดด้านภูมิทัศน์เมือง

2.2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

- 2.2.1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
- 2.2.2 สภาพเศรษฐกิจ
- 2.2.3 สภาพทางสังคม

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ

2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

สนธยา พลศรี (อ้างใน รุจี รอดชะ. 2541:9) ให้ความหมายของคำว่า “ชุมชน” (Community) คือ บริเวณสถานที่ใดที่หนึ่งที่มีผู้คนอาศัยอยู่ กลุ่มคนเหล่านั้นตั้งถิ่นฐานร่วมกัน เพราะมีความต้องการและความสนใจบางอย่างร่วมกัน เช่น ศาสนา หรือมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งชุมชนเมืองไม่จำเป็นที่จะต้องขึ้นอยู่กับข้อกำหนดขอบเขตที่ตายตัวด้วยขอบเขตของกฎหมาย ขนาดประชากร และสภาพการพัฒนา ดังนั้นความเป็นชุมชนหนึ่งชุมชนใดอาจจะมีพื้นที่ที่มนุษย์ครอบครองเพื่ออยู่อาศัยน้อยกว่าพื้นที่ที่ได้แบ่งเขตการปกครองไว้ หรือในทางตรงกันข้ามอาจจะมีมากกว่าที่กำหนด

ความหมายของชุมชน ในทางสังคมวิทยามีการให้คำนิยามเป็นจำนวนมากตามประสบการณ์และแนวทางในการศึกษาของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปแล้วมักให้ความหมายในประเด็นเดียวกัน คือ กลุ่มชนกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีอาณาบริเวณที่มีขอบเขตจำกัด มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีการแบ่งปันในสภาวะมูลฐานของชีวิตร่วมกัน ได้แบ่งองค์ประกอบของชุมชนไว้ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านมนุษย์ (Human component) เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ของชุมชน วิศวนาการของมนุษย์ชอบอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือกลุ่มอื่น เนื่องจากมีความต้องการคล้ายคลึงกัน และต้องมีกิจกรรมบางอย่างที่คล้ายกันและทำร่วมกัน

2. องค์ประกอบด้านสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น (Man-made Component) เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน มีทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ในทางรูปธรรม เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หรือสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น เครื่องทุนแรง เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ฯลฯ ส่วนในทางนามธรรม เช่น ความรู้ ความเชื่อ ปรัชญา ความนิยม เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น (Natural Component) คือ ธรรมชาติที่ล้อมรอบกายของมนุษย์และชุมชน เช่น พืช สัตว์ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน และมักจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรม วิถีชีวิต และอื่น ๆ

ฉัตรชัย พงศ์ประยูร (2539:16) องค์ประกอบของชุมชนประเภทต่าง ๆ จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันในชุมชน โดยมีผู้จัดการหรือกลไกที่จะควบคุม สนับสนุน เสริมสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า หยุดยั้งที่ หรือเปลี่ยนแปลงไป

ชุมชน ในแง่สังคมวิทยาจึงให้ความสำคัญกับคนหรือบุคคลค่อนข้างมากในฐานะของการเป็นกลไกหลักของชุมชน ที่ก่อให้เกิดการตั้งถิ่นฐานและการครอบครองพื้นที่ขึ้นในบริเวณหนึ่ง บริเวณใดที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมแตกต่างกันไป เพื่อเข้าไปจัดการและแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ ในธรรมชาติให้กับกลุ่มหรือชุมชนคนจนเกิดภาวะเบียดต่าง ๆ มีการจัดองค์กรภายในชุมชนทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นส่วนหนึ่งของการเริ่มต้นวิถีชีวิต กิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน

ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ที่แสดงออกด้านการคัดแปลง ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับการตั้งชุมชนของตน ทำให้เกิดขอบเขตในพื้นที่ ที่มีทั้งการขยายตัวและหดตัวของพื้นที่ครอบครอง เรียกว่า การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ (Human Settlement)

การตั้งถิ่นฐาน (Settlement) หมายถึง การบุกเบิกเข้าอยู่อาศัยครอบครองพื้นที่ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของโลกที่ยังไม่มีผู้ใดอาศัยมาก่อน รูปแบบและขนาดการตั้งถิ่นฐานมีความซับซ้อนแตกต่างกันไปตั้งแต่การตั้งถิ่นฐานเพียงครอบครัวเดียวอย่างโดดเดี่ยว จนกลายเป็นหมู่บ้านน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใหญ่ เป็นชุมชน ทั้งชุมชนชนบทและชุมชนเมือง การตั้งถิ่นฐานเป็นการแสดงออกถึงการจัดการพื้นที่ของมนุษย์ในรูปแบบของอาคารบ้านเรือน ถนนหนทาง การใช้ที่ดิน รวมไปถึงผลกระทบต่าง ๆ ต่อสิ่งแวดล้อม

ความหมายอย่างกว้างของการตั้งถิ่นฐาน ใช้การพิจารณาจากหลายแง่มุมในแต่ละแขนงวิชาการต่าง ๆ แต่ความหมายโดยสรุปแล้วคือ ระบบที่ประกอบไปด้วยจำนวนประชากร รูปแบบและองค์ประกอบย่อย ซึ่งมีการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคม จำนวนประชากร กล่าวคือ การที่มนุษย์เข้าครอบครองผิวโลกตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป จากการตั้งถิ่นฐานชั่วคราว จนเปลี่ยนรูปแบบกลายเป็นชุมชนในระดับต่าง ๆ ทั้งหมู่บ้าน เมือง มหานคร เป็นต้น

ความหมายอย่างแคบ แหล่งตั้งถิ่นฐานเป็นแหล่งที่มีประชากรอาศัยอยู่รวมกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินชีวิต และการแสวงหาโอกาสต่าง ๆ ตลอดจนมีความผูกพันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะ เป็นเพียงชุมชนขนาดเล็กหรือชุมชนขนาดใหญ่ก็ตาม

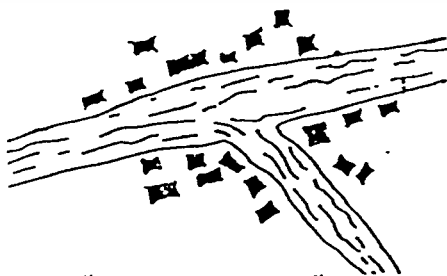
รูปแบบของการตั้งถิ่นฐาน

การตั้งถิ่นฐานในระยะแรกเป็นการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มคนจำนวนน้อย ลักษณะการตั้งถิ่นฐานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งแยกออกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่ม คือ

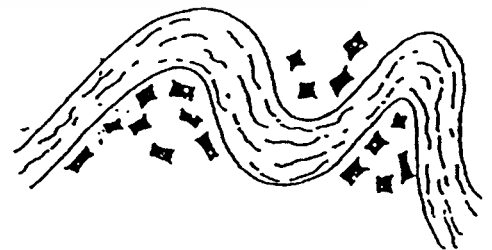
1. การตั้งถิ่นฐานแบบกลุ่ม (Cluster Settlement)

การตั้งถิ่นฐานแบบกลุ่มหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการตั้งถิ่นฐานแบบกระจุก มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางธรรมชาติหรือทางกายภาพค่อนข้างสูง เช่น ที่ราบลุ่มแม่น้ำ หุบเขา บริเวณค้ำน้ำ บริเวณที่โค้งแม่น้ำมาบรรจบกัน เป็นต้น ในระยะแรกเริ่มของการตั้งถิ่นฐานอาจจะเริ่มจากครอบครัวเดียวโดด ๆ หรือ 2-3 ครอบครัวขึ้นไป และมีการขยายตัวภายหลังทั้งการเพิ่มขึ้นของจำนวนคน การรวมกลุ่มของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน กลุ่มหมู่บ้านจากขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ขึ้นเป็นหมู่บ้านใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ระยะเวลาในการสร้างหมู่บ้านด้วย หมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่มักจะก่อตั้งมาเป็นระยะเวลานาน มีประชากรอาศัยอยู่หลายชั่วอายุคน

การตั้งถิ่นฐานแบบกลุ่ม เป็นการตั้งถิ่นฐานของชุมชนชนบท ที่มีอาชีพทางการเกษตร โดยพื้นที่เกษตรกรรมอยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน ในบริเวณบ้านหรือใกล้ ๆ บริเวณบ้านจะใช้เลี้ยงสัตว์ เป็นการตั้งถิ่นฐานแรกเริ่มที่สามารถพบได้ทั่วไป ในทุกภูมิภาคทั่วโลก

การตั้งถิ่นฐานบริเวณแม่น้ำมาบรรจบกัน

การตั้งถิ่นฐานบริเวณโค้งแม่น้ำ

ภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานแบบรวมกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การตั้งถิ่นฐานแบบแนวยาว (Linear Settlement)

การตั้งถิ่นฐานแบบแนวยาวหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการตั้งถิ่นฐานตามแนวเส้นทางคมนาคม การตั้งถิ่นฐานประเภทนี้มักจะพบในบริเวณที่ราบเป็นส่วนใหญ่ เพราะการตั้งถิ่นฐานชุมชนเป็นแนวยาวของเส้นทางคมนาคมที่สะดวกต่อการติดต่อค้าขาย การปะทะสังสรรค์กันในสังคม เช่น ตามแนวยาวของถนน แม่น้ำ ลำคลอง แนวยาวของหุบเขาแคบ ๆ เป็นต้น ส่วนพื้นที่แนวหลังจากบ้านเรือนจะเป็นพื้นที่เกษตรกรรม แต่โดยส่วนใหญ่แล้วมนุษย์พึ่งพาการคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก เพราะแม่น้ำเป็นปัจจัยสิ่งสำคัญ ทั้งด้านแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ทางการคมนาคม การติดต่อสื่อสาร สันทนาการและอื่น ๆ

ภาพที่ 2.2 แสดงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานตามแบบแนวยาว

วัฒนธรรมการตั้งถิ่นฐานไม่ว่าจะมีพัฒนาการมาจากรูปแบบใด ทั้งการตั้งถิ่นฐานแบบรวมกลุ่ม หรือการตั้งถิ่นฐานตามแนวเส้นทางคมนาคมก็ตาม ล้วนแต่เป็นกระบวนการที่มนุษย์เข้าไปครอบครองและจัดการพื้นที่ทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่า ทั้งชุมชนและการตั้งถิ่นฐานต่างมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน และเป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ การตั้งถิ่นฐานคือการเริ่มต้นสร้างชุมชนของมนุษย์ อาจจะเริ่มจากการตั้งถิ่นฐานไม่กี่หลังคาเรือนเป็นชุมชนเล็ก ๆ จนกระทั่งกลายเป็นชุมชนใหญ่ ในทางกลับกัน ชุมชนก็คือการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องของการตั้งถิ่นฐาน

Kolars. Nystven (อ้างใน รุจี รอดชะ. 2541: 11) กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่จะนำมาพิจารณาในการเลือกสถานที่ตั้งของเมือง คือทำเลที่ตั้ง (Situation) นั่นคือแดนหลังเมืองท่า (Hinterland) ดินแดนหลังเมืองท่าเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อความเจริญเติบโตและลักษณะการตั้งถิ่นฐานของเมืองมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่ตั้งของเมืองที่เหมาะสม (Site) ได้แก่

1. บริเวณชายฝั่งลำน้ำที่มีน้ำขึ้นสามารถเดินลุยข้ามไปมาหรือใช้เรือข้ามฟากติดต่อกับฝั่งตรงข้ามสะดวก
2. บริเวณปากแม่น้ำ (Estuary)
3. บริเวณทางผ่านช่องเขา
4. บริเวณที่เป็นท่าเรือ

ลักษณะของสถานที่ตั้ง (Site) เหล่านี้ถ้ามีทำเลที่ตั้ง Location ที่เหมาะสม นั่นคือ Hinterland ที่ดีจะทำให้เมืองเหล่านี้ขยายใหญ่ขึ้นเป็นนครในโอกาสต่อไปโดยกล่าวว่า Hinterland เป็นสิ่งสำคัญของนครทุกแห่ง

Hinterland หรือดินแดนหลังเมืองท่า หมายถึงบริเวณพื้นที่ที่อยู่รอบ ๆ โดยมีเมืองหรือนครเป็นศูนย์กลาง ดินแดนเหล่านี้จะไปรับบริการต่าง ๆ มาจากนครนั้นในขณะเดียวกันจะเป็นบริเวณช่วยสนับสนุนให้นครแห่งนั้นคงอยู่ได้ตลอดไป นครจะเป็นที่รวมของผลผลิตที่ผลิตได้จากบริเวณเหล่านี้ และนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าเพื่อนำไปใช้อุปโภคบริโภคภายในดินแดนหลังเมืองท่า Hinterland เหล่านี้ ส่วนที่เหลือจะส่งออกจำหน่ายบริเวณอื่น ๆ นอกจากนั้นนครยังได้ตั้งซื้อสินค้าต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นหรือประชากรที่อยู่อาศัยในดินแดนหลังเมืองท่าเหล่านั้นต้องการจากบริเวณย่านการค้าอื่น ๆ เข้ามาบริการอีกด้วย ดินแดนหลังเมืองท่าของนครนี้จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่

1. ขนาดและลักษณะเมือง
2. ชนิดของสินค้าที่ผลิตได้
3. ประสิทธิภาพการขนส่ง

นครที่มีความเจริญจากการเป็นเมืองที่มี Site และ Situation เหมาะสม คือตั้งอยู่ริมแม่น้ำ และมี Hinterland ที่เป็นแหล่งเกษตรกรรมสำคัญ หรือแหล่งแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ ได้แก่ ลอนดอนที่อยู่บนที่ราบลอนดอนและปากแม่น้ำเทมส์ ปารีสตั้งอยู่บนที่ราบปารีสปากแม่น้ำแซน มอสโคตั้งอยู่บนริมฝั่งแม่น้ำ Oka ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำ Volga โดเกียวตั้งอยู่บนที่ราบควานโต (Kuant'ao Plain) ชายฝั่งทะเลอ่าวโดเกียว และบัวโนส ไอเรส ที่ตั้งเป็นทางผ่านจากชายฝั่งตะวันออกของทวีปผ่านเทือกเขาแอนดีส ไปทางตะวันตกของทวีปอย่างสะดวก แม้ว่าพื้นที่จะเป็นพรุหรือที่ลุ่มชายฝั่งทะเล

Sjoberg, Giddon (อ้างใน รุจี รอดชะ. 2541: 11) เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานและการกลายเป็นเมืองว่า “ทำเลที่ตั้ง” (Site and Situation) และ “สภาพแวดล้อม” (Environment) ของเมืองที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวของเมือง โดยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกตั้งถิ่นฐานของประชากร ซึ่งส่วนมากจะเป็นบริเวณที่มีสภาพลมฟ้าอากาศที่เหมาะสมและดินที่อุดมสมบูรณ์ในการเกษตร ถ้าพิจารณาโดยทั่ว ๆ ไปในสมัยก่อน ได้แก่ บริเวณลุ่มน้ำใหญ่ ๆ ในเขตอบอุ่นนั่นเอง นอกจากนี้ทั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของเมืองที่เหมาะสมจะเป็นตัวที่ทำให้เกิดแรงดันและกระบวนการต่าง ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้เกิดเมือง การขยายตัว และการป้องกันความปลอดภัยแก่เมือง ทำให้เมืองดำรงอยู่ได้ ดังนั้น เรียกได้ว่า “ทำเลที่ตั้ง” (Site and Situation) มีความสำคัญในการเกิดของเมือง ในขณะที่ “สภาพแวดล้อมหรือบริเวณรอบนอก” หรือ “ทำเลสัมพัทธ์” (Relative Location) จะมีความสำคัญในเรื่องการเจริญเติบโตและความอยู่รอดของเมือง เช่น การถูกล้อมรอบด้วยพื้นที่เกษตรกรรม สมบูรณ์ หรือเมืองที่เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมติดต่อของพื้นที่รอบบริเวณ เป็นต้น

Broek and Webb (อ้างใน รุจี รอดชชะ. 2541: 12) เสนอความคิดว่าตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน “เมือง” จะเกิดขึ้นและคงอยู่ได้ด้วยการเลือก “ทำเลที่ตั้ง” ที่เหมาะสมที่สุดและจะคงความเป็นเมืองหรือสามารถขยายตัวใหญ่โตขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความเป็นศูนย์กลาง (Centrality) ความเป็นสัญลักษณ์ (Symbol) และสวัสดิการ (Welfare) ซึ่งเมืองโดยทั่ว ๆ ไปจะต้องมีคุณสมบัติดังกล่าว ไม่น่ามากนักน้อย ความเป็นศูนย์กลางหรือเป็นแหล่งกลาง คือเมืองเป็นศูนย์กลางของชนบทรอบ ๆ ในด้านคมนาคมติดต่อ ในด้านการแจกจ่ายและบริการสินค้า นอกจากนี้ความเป็นแหล่งกลางเกิดจากการแบ่งแยกแรงงานและการยึดหลังการออกเรือแรงน้อยที่สุด โดยการเลือกทำเลที่ตั้งให้เหมาะสมที่สุด นั่นคือกิจกรรมต่าง ๆ จะมารวมกันตรงใจกลางเมืองอันเป็นศูนย์กลาง

Cherry (1974:24) มีแนวความคิดเกี่ยวกับการเกิดเมืองว่า จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. สภาพของเมือง (Condition) คือความสามารถของเมืองในด้านกายภาพจะรองรับหน้าที่ต่าง ๆ ของเมืองให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนที่พักอาศัยในเมืองนั้น ๆ สภาพของเมืองจะแตกต่างกันไปตามพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง โดยนักผังเมืองจะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงสภาพและมาตรฐานของเมืองอยู่เสมอ
2. ขนาดของเมือง (Size)
3. ความหนาแน่นของเมือง (Density) ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดเมืองและจำนวนประชากร รวมไปถึงการใช้พื้นที่ของประชากร
4. รูปร่างของเมือง (Form) ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ เส้นทางการคมนาคมหลักเป็นปัจจัยกำหนดรูปร่างเมืองในขั้นแรก แต่ต่อมาจะเกี่ยวข้องกับผู้ออกแบบด้วยว่าเมืองควรมีรูปร่างลักษณะอย่างไร
5. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use) ซึ่งเมืองต่าง ๆ อาจจะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างกันไป ทั้งประเภทและขนาด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหน้าที่ (Function) ของเมืองนั้น ๆ

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของเมืองและวิวัฒนาการของเมือง

2.1.2.1 ความหมายของเมือง

เมือง นับเป็นวิวัฒนาการด้านการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ จากการก่อรูปเป็นชุมชน และเติบโตขึ้นตามลำดับ จนสามารถเห็นความแตกต่างได้ชัดเจนระหว่างพื้นที่ที่เป็นชุมชนเมืองกับพื้นที่ที่เป็นชนบท

Cherry (1976:24) เห็นว่าการก่อรูปของเมืองจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. ขนาดของเมือง
2. ความหนาแน่นของเมือง ซึ่งขนาดและความหนาแน่นของเมืองมีความสัมพันธ์กันและเกี่ยวข้องกับจำนวนประชากร และการใช้พื้นที่ของประชากร
3. รูปร่างของเมือง ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ เส้นทางการคมนาคมเป็นส่วนใหญ่ที่จะกำหนดรูปร่างของเมืองในระยะแรก แต่ในระยะต่อมาจะเกี่ยวข้องกับผู้ออกแบบเมืองว่าต้องการให้เมืองมีลักษณะอย่างไร

4. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Urban Land Use) ซึ่งเมืองต่าง ๆ อาจมีการใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างกันไป ทั้งประเภทและขนาด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหน้าที่ (Functions) ของเมืองนั้น ๆ

5. สภาพ (Conditions) ของเมือง คือความสามารถของเมืองในด้านกายภาพจะรองรับหน้าที่ต่างๆ ของเมืองให้ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลประโยชน์ของผู้อาศัยในเมืองนั้น ๆ สภาพของเมืองจะแตกต่างกันไปตามพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง นักผังเมืองจะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงสภาพและมาตรฐานของเมืองอยู่เสมอ

จะเห็นได้ว่ามีประเด็นที่คล้ายคลึงกัน โดยพิจารณาจากประชากร สภาพภูมิประเทศและกิจกรรมเป็นหลัก ก่อให้เกิดเป็นรูปแบบของเมืองขึ้น ซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและระยะเวลา จึงอาจกล่าวได้ว่าเมืองย่อมมีวิวัฒนาการและขยายตัวได้เช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิต

Keeble (1964:3) กล่าวถึงวิวัฒนาการของเมือง (Urban Evolution) เมื่อพิจารณาจากลักษณะโครงสร้างภายในเมือง ซึ่งปรากฏเป็นแนวถนนและการใช้ที่ดินพบว่า วิวัฒนาการของเมืองมีอยู่ 4 ระดับ คือ

1. ขั้นทารก (Infantile) เริ่มต้นโดยรวมตัวเป็นชุมชนเมืองขนาดเล็ก ไม่มีการแบ่งการใช้ที่ดินเด่นชัด
2. ขั้นวัยรุ่น (Juvenile) มีการแบ่งการใช้ที่ดินเป็นบริเวณพักอาศัย แต่มีอุตสาหกรรมอยู่ในครัวเรือน
3. ขั้นผู้ใหญ่ (Mature) โครงสร้างภายในแบ่งเป็นที่พักอาศัย พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมอย่างเห็นได้ชัด
4. ขั้นชรา (Senile) เป็นเมืองที่มีโครงสร้างภายในเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากการเติบโตเต็มที่

แต่ทั้งนี้ วิวัฒนาการของเมืองไม่จำเป็นต้องปรากฏในขั้นตอนดังกล่าวแต่อย่างใด บางเมืองอาจมีวิวัฒนาการเพียงขั้นที่ 1 เท่านั้น ไม่เจริญต่อไป บางเมืองไม่มีความเสื่อมโทรมเพราะมีการพัฒนาอยู่เสมอ

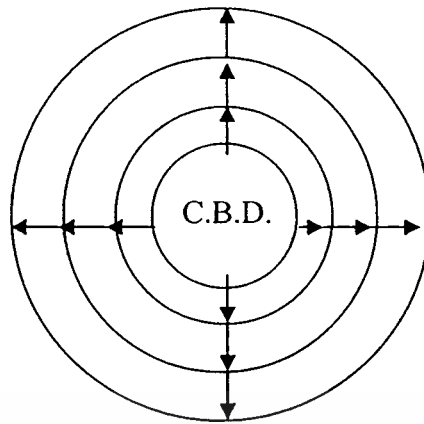
เมื่อพิจารณาถึงการขยายตัวของเมือง จะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของประชากรและมีความซับซ้อนด้านการใช้ที่ดิน โดยอาจมีการขยายตัวต่างกัน บางเมืองมีการขยายตัวเต็มพื้นที่การปกครอง (Truebounded City) ซึ่งเป็นไปได้ยากมาก บางเมืองขยายตัวเร็วเกินกว่าพื้นที่ทางการปกครอง (Overbounded City) บางเมืองมีพื้นที่กว้างเกินไป การขยายตัวไม่เต็มพื้นที่ (Underbounded City) การปรับตัวระหว่างจำนวนประชากรและกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น กับขนาดของพื้นที่ทำให้เมืองมีรูปร่างและโครงสร้างต่างกัน

2.1.2.2 ทฤษฎีการเจริญเติบโตและการกำหนดทิศทางของเมือง

Ernest W. Burgess (อ้างใน ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2524: 45-47) การเจริญเติบโตของเมืองที่พบเห็นได้โดยทั่วไปนั้นมักจะเกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของเส้นทางคมนาคมเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์ส่วนใหญ่ที่ชอบความสะดวกสบาย ดังนั้นการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์จึงพบได้โดยทั่วไปตามเส้นทางคมนาคมและจุดศูนย์กลางของการคมนาคมประเภทต่าง ๆ และจากอิทธิพลของเส้นทางคมนาคมที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเมืองดังกล่าวมาแล้วนี้ ทำให้การพิจารณาถึงรูปแบบการขยายตัวของเมืองที่พบโดยทั่วไป สามารถที่จะอธิบายได้ดังนี้ คือ

1. การขยายตัวของเมืองแบบวงแหวน (Ring or Circle Pattern)

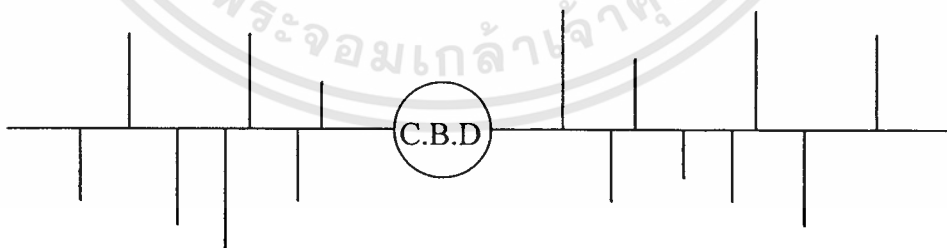
การขยายตัวของเมืองในรูปแบบดังกล่าวนี้จะเริ่มจากบริเวณศูนย์กลางของเมืองที่ประกอบกิจการประเภทธุรกิจการค้า การเงิน การธนาคาร สถานบันเทิงต่าง ๆ ซึ่งเมื่อมีการสร้างถนนสายหลักเป็นเส้นตรงออกจากศูนย์กลางของเมืองเป็นรัศมีออกไปทุกทิศทางโดยรอบ และนอกจากนี้ยังมีการสร้างถนนสายรองเป็นวงแหวนล้อมรอบบริเวณศูนย์กลางของเมืองเป็นวง ๆ ถัดกันออกไป โดยที่วงแหวนที่สร้างขึ้นนี้เชื่อมกับถนนสายหลักที่เป็นแนวรัศมีออกจากศูนย์กลางเมือง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการคมนาคมติดต่อ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางผ่านศูนย์กลางของเมืองในทุก ๆ ครั้งที่ต้องการเดินทางจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่งของเมือง และเพื่อลดความแออัดของการจราจรในบริเวณ ย่านกลางเมือง ซึ่งโครงข่ายการคมนาคมขนส่งในลักษณะดังกล่าวจะก่อให้เกิดการขยายตัวของเมืองออกจากศูนย์กลางเมืองในลักษณะที่คล้ายวงแหวน สำหรับตัวอย่างของเมืองที่มีรูปแบบการขยายตัวแบบนี้ คือ นครปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมืองมิลาน ประเทศอิตาลี เมืองมอสโคว์ ประเทศรัสเซีย เป็นต้น

ภาพที่ 2.3 แสดงการขยายตัวของเมืองแบบวงแหวน

2. การขยายตัวของเมืองแบบเส้นตรง (Linear Pattern)

เป็นรูปแบบการขยายตัวที่เกิดขึ้นกับเมืองขนาดเล็กที่มีเส้นทางคมนาคมสายหลักเมืองสายเดียว ซึ่งการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนจะขยายตัวออกไปตามแนวสองฝั่งถนนสายหลักดังกล่าว ในปัจจุบันเมืองส่วนใหญ่ก็จะมีพัฒนาในลักษณะดังกล่าวนี้ ซึ่งการพัฒนาในลักษณะนี้จะมีผลดีต่อการเข้าถึงของผู้อยู่อาศัย แต่ก็มีข้อเสียหลายอย่าง อาทิเช่น มีการรบกวน จากเสียงของขบวนยานที่สัญจรไปมาต่อผู้อยู่อาศัยเมื่อมีการพัฒนาไปในแนวยาวไกลออกไปเรื่อย ๆ ที่พักอาศัยจะอยู่ห่างจากโรงเรียน ตลาด ศูนย์การค้า และการให้บริการของรัฐจะต้องมีการขยายการบริการออกไปเรื่อย ๆ ซึ่งถ้าคิดตามหลักเศรษฐศาสตร์แล้วจะไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด การใช้ที่ดินไม่คุ้มค่าอีกด้วย

ภาพที่ 2.4 แสดงการขยายตัวของเมืองแบบเส้นตรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การขยายตัวของเมืองแบบรูปดาว (Star Shaped Pattern)

เป็นรูปแบบการขยายตัวของเมืองที่มีศูนย์กลางเมืองซึ่งเป็นย่านธุรกิจและอุตสาหกรรม เป็นแกนกลางของการขยายตัว โดยเมื่อมีการพัฒนาเส้นทางการขนส่งออกไปจากย่านใจกลางเมืองในหลายๆ ทิศทางจะทำให้เกิดการขยายตัวออกไปตามเส้นทางเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดในย่านใจกลางเมือง ซึ่งการขยายตัวของเมืองในลักษณะดังกล่าวจะคล้ายกับรูปดาว

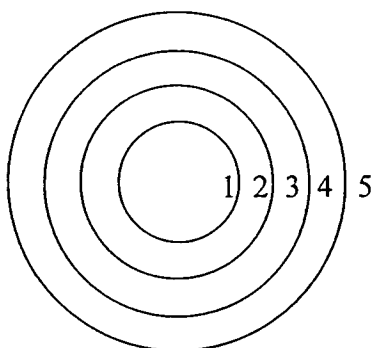
ภาพที่ 2.5 แสดงการขยายตัวของเมืองแบบรูปดาว

2.1.2.3 ทฤษฎีโครงสร้างของเมือง (Model of Urban Structure)

ทฤษฎีโครงสร้างของเมืองที่ใช้ศึกษากันอย่างแพร่หลายมีอยู่ 3 แบบ ดังนี้

1. ทฤษฎีวงแหวนร่วม (Concentric Theory)

Ernest W. Burgess (อ้างใน ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2524: 45-47) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อเมืองขยายตัวถึงระดับหนึ่งการใช้ที่ดินแต่ละชนิดของเมืองจะจัดตัวเองเป็นวงแหวนเรียงซ้อนกันนั้นจะเริ่มจากใจกลางเมืองออกมา (Center Business District) โดยแต่ละวงของวงแหวนจะแสดงถึงการใช้ที่ดินแต่ละชนิดอย่างเด่นชัด ซึ่ง Burgess ได้แบ่งการใช้ที่ดินแต่ละวงแหวนออกเป็นเขตต่าง ๆ ดังนี้

ภาพที่ 2.6 แสดงการใช้ที่ดินแบบวงแหวน

1. ย่านการค้า
(Central Business District)
2. ย่านที่อยู่อาศัยของแรงงานที่มีรายได้น้อย
(Zone In Transition)
3. ย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้ปานกลาง
(Zone of Independent Workingmen's Homes)
4. ย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้สูง
(Zone of Better Residences)
5. พื้นที่ว่างสำหรับการทำกิจกรรมรอบนอก
(The Commuters' Zone)

ตัวเมืองในระยะแรกจะเริ่มรวมตัวกันอยู่ในเขตที่ 1 ซึ่งเป็นย่านธุรกิจการค้าของเมือง ต่อมาเมื่อเมืองเริ่มเจริญรุ่งเรืองและขยายตัวเพิ่มมากขึ้น การใช้ที่ดินในเขตที่ 1 จะเน้นกิจกรรมเชิงอุตสาหกรรมและธุรกิจ เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตร แต่ย่านที่อยู่อาศัยจะถูกผลักดันออกจากตัวเมืองไปสู่เขตที่อยู่อาศัยถัดไปเพื่อความเป็นส่วนตัวและปลอดภัยจากความแออัดทางด้านการจราจรและเสียงรบกวนต่าง ๆ ซึ่งพบว่ามีสภาพที่ดีกว่าในเขต 2

ในขณะที่กิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรมเริ่มขยายตัว พื้นที่ในเขต 2 ก็จะกลายเป็นส่วนที่อยู่อาศัยของแรงงานผู้ฐานะยากจนที่ทำงานในโรงงานซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ทั้งนี้เพราะคนงานเหล่านี้ไม่อาจรับภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางจึงต้องอาศัยอยู่ใกล้ ๆ ตัวเมือง ในขณะที่ประชาชนผู้มีรายได้ปานกลางที่เคยอยู่อาศัยในเขตนี้ก็จะเคลื่อนย้ายค่อออกไปในพื้นที่เขต 3 ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวางโดยที่สภาพแวดล้อมเหมาะสมสำหรับการพักอาศัยมากกว่าในพื้นที่เขต 1 และเขต 2

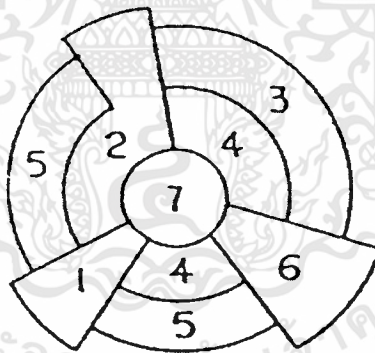
ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาในเรื่องของการคมนาคมขนส่ง ได้ส่งผลให้การโยกย้ายออกจากส่วนที่เก่าแก่ของตัวเมืองนั้นเป็นไปได้ ชุมชนของผู้มีรายได้ระดับสูงจะตั้งอยู่บริเวณรอบนอกของตัวเมืองซึ่งมักจะแวดล้อมไปด้วยไร่นาและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นจากรูปที่ 2.4 จะเห็นได้ว่า เขตที่

4 จะเป็นย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีราย ได้สูง และเขตที่ 5 จะเป็นพื้นที่สำหรับการกรกสิกรรมและป่าไม้รวมไปถึงพื้นที่รอบนอกที่ติดต่อกับเขตของชุมชนอื่น

2. ทฤษฎีแบ่งส่วน (Sector Theory)

Hoyt (อ้างใน รุจี รอดชะ. 2541: 18-19) โดยได้เสนอว่าการใช้ที่ดินในเมืองนั้นจะมีบริเวณที่อยู่อาศัยจัดตัวเองเป็นแถบกระจายเหมือนแฉกหรือรัศมีออกจากใจกลางเมืองหรือจากกลางของเมืองไปตามถนนสายสำคัญ ความเจริญเริ่มต้นจากใจกลางเมืองออกไปทางใดทางหนึ่งของแต่สภาพของราคาที่ดิน ถนน และความสะดวกในการพัฒนา ในกรณีที่มีเมืองขยายตัวการเคลื่อนย้ายเขตที่มีราคาที่ดินในระดับสูงจะเป็นแรงดึงดูดสำคัญให้เมืองเจริญไปในทิศทางนั้นด้วย Hoyt กล่าวถึงเขตที่มีราคาที่ดินในระดับสูงจะเริ่มขึ้นในบริเวณย่านการค้าหรือสำนักงานต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นเขตผู้มีราย ได้สูงทำงานอยู่

Hoyt กล่าวถึงไว้แต่เพียงเขตที่อยู่อาศัยเท่านั้น คือ เขตที่อยู่อาศัยระดับต่าง ๆ ที่ระดับต่ำระดับกลาง ระดับสูง (Low, Middle and High Class Residential area) จะแยกตัวออกจากกันเป็นแถบ ตัวอย่างเช่นบริเวณที่อยู่อาศัยราคาแพงอาจสร้างขึ้นที่มุมหนึ่งของศูนย์กลางธุรกิจ ส่วนอีกด้านหนึ่งอาจเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของผู้มีราย ได้น้อย เป็นต้น ซึ่ง Hoyt ได้แบ่งการใช้ที่ดินเมืองออกเป็นเขตต่าง ๆ

ภาพที่ 2.7 แสดงการใช้ที่ดินแบบส่วน

1. เป็นเขตที่อยู่อาศัยที่มีค่าเช่าสูง
2. เป็นเขตที่อยู่อาศัยที่มีค่าเช่าปานกลาง
3. เป็นเขตที่อยู่อาศัยที่มีค่าเช่าต่ำ
4. เป็นเขตการศึกษาและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
5. เป็นเขตการคมนาคมขนส่ง
6. เป็นเขตอุตสาหกรรม
7. เป็นเขตศูนย์กลางเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ Hoyt ได้ชี้ให้เห็นว่า ค่าเช่านั้นเป็นตัวแทนของคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทั้งหมด ซึ่งเขตที่อยู่อาศัยที่มีค่าเช่าต่าง ๆ กันนั้นมีได้คงที่แน่นอน แต่จะเปลี่ยนหรือย้ายที่โดยการขยายออกไปสู่เขตรอบนอก เฉพาะอย่างยิ่งการขยายเขตที่พักอาศัยออกไปสู่บริเวณรอบนอกของผู้ที่มีฐานะร่ำรวย ซึ่งได้ทำให้เกิดย่านที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีฐานะดีขึ้นในบริเวณชานเมือง โดยย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะดีดังกล่าวอาจจะถูกขนาบข้างด้วยเขตที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพรองลงมา Hoyt ได้ระบุถึงปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเกิดขึ้นและขยายตัวออกไปตามเส้นทางคมนาคมที่สะดวกที่สุด หรือ ไปสู่จุดที่มีศูนย์กลางการค้าและอาคารต่าง ๆ อยู่ก่อนแล้ว นอกจากนี้การเคลื่อนที่ของย่านธุรกิจการค้าจะดึงเอาแต่เขตที่อยู่อาศัยราคาแพงออกไปในทิศทางเดียวกัน

3. ทฤษฎีหลายศูนย์กลาง (Multiple Nuclei Theory)

Chancy D. Harris and Edward L. Ullman, Chancy (1959:161-189) ได้รวมเอาแนวความคิดของ Burgess และของ Hoyt เข้าด้วยกัน และผสมผสานออกมาเป็นแนวความคิดที่ว่าภายในเมืองมีศูนย์กลางหลาย ๆ แห่งขึ้นมา โดยทฤษฎีนี้ได้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาของตัวเมืองจะไม่ได้เริ่มต้นจากจุดศูนย์กลาง (Nucleus) เพียงแห่งเดียวดังที่ Burgess เคยเสนอไว้ แต่การพัฒนาของเมืองจะเริ่มจากศูนย์กลางหลาย ๆ แห่ง

เมืองตามแนวคิดทฤษฎีนี้เกิดขึ้นจากศูนย์กลางหลาย ๆ ศูนย์กลางรวมตัวกัน กล่าวคือ เมืองประกอบด้วยพื้นที่ที่มีความหลากหลายแตกต่างกันออกไป ซึ่งการเจริญเติบโตของเมืองมีแนวโน้มที่จะกระจายตัวออกไปยังพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง ถ้าพื้นที่บริเวณนั้นมีศักยภาพเพียงพอต่อการพัฒนาความเจริญได้มากกว่าศูนย์กลางเดิมที่มีอยู่ โดยสมมติฐานของการเกิดศูนย์กลางย่อยดังกล่าวนี้มี 4 ประการ คือ

1. กิจกรรมต่าง ๆ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นพิเศษ หมายความว่า การลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ หรือการตั้งถิ่นฐานของกิจกรรมมักตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพียงพร้อมที่สุด เช่น ย่านการค้าย่อมต้องการทำเลที่ตั้งที่เข้าถึงสะดวกที่สุด ย่านอุตสาหกรรมต้องการทำเลที่เหมาะสมในเรื่องขนาดของแปลงที่ดิน การอยู่ใกล้แหล่งน้ำและเส้นทางคมนาคม เป็นต้น

2. กิจกรรมบางอย่างที่เหมือนกันมักตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความได้เปรียบในเชิงการค้า คือ การที่มีลูกค้าร่วมกัน และเพื่อผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ข้างเคียง เช่น เขตร้านค้าย่อยรวมตัวอยู่ใกล้กันเพราะความได้เปรียบจากการที่มีลูกค้าร่วมกัน ย่านการเงิน การธนาคารจะรวมอยู่ในบริเวณเดียวกันเพราะความสะดวกในการติดต่อระหว่างกัน

3. กิจกรรมที่ต่างกัน ไม่สามารถอยู่รวมกันได้ เนื่องจากจะสูญเสียผลประโยชน์ถ้ามาตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน เช่น เขตที่อยู่อาศัยชั้นดีไม่ควรอยู่ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

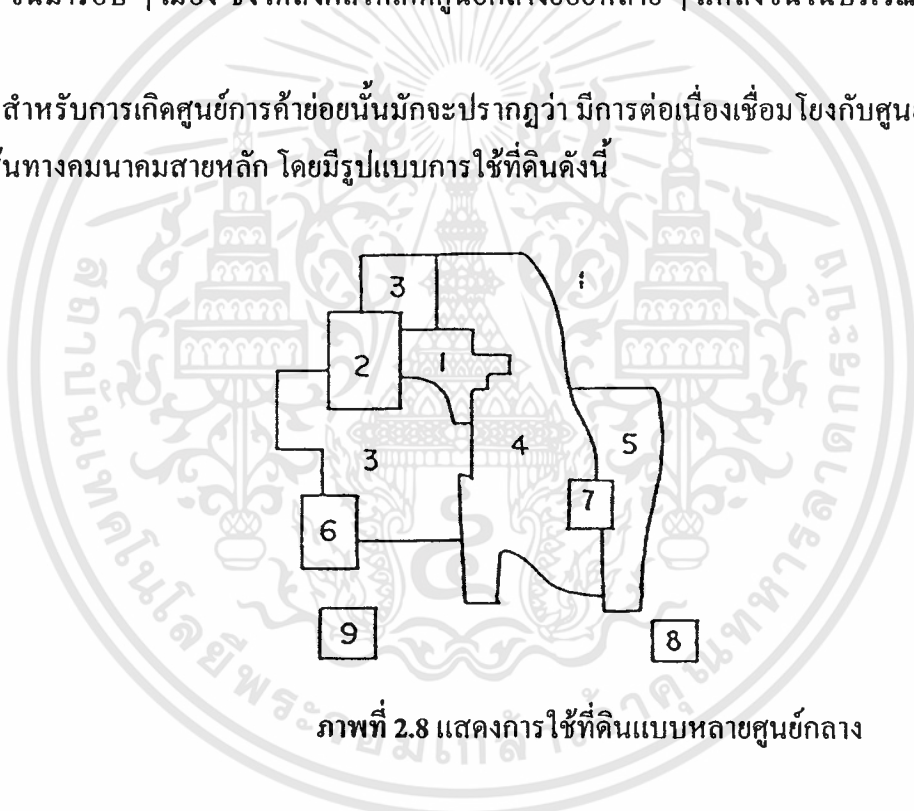
4. กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถที่จะสู้ราคาที่ดินหรือค่าเช่าที่ดินที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นที่ต้องการของกิจกรรมอื่น ๆ มากมาย ดังนั้น จึงทำให้กิจกรรมเหล่านั้นต้อง

ขยายตัวไปยังเขตพื้นที่ที่มีราคาที่ดินหรือค่าเช่าที่ดินที่ต่ำกว่าหรือรอง ๆ ลงไป เช่น เขตขายส่ง ต้องการพื้นที่ที่มีขนาดกว้างขวางในการดำเนินธุรกิจ เพราะต้องใช้พื้นที่สำหรับขนถ่ายสินค้า แต่บางครั้งไม่สามารถหาพื้นที่ที่เหมาะสมในบริเวณใกล้ ๆ กับย่านการค้าได้ จึงต้องออกไปตั้งอยู่ในบริเวณชานเมือง เป็นต้น

เขตการใช้ที่ดินของกิจกรรมเหล่านี้เป็นจุดศูนย์กลางที่จะดึงดูดหรือกระตุ้นให้เกิดความเจริญเติบโตขึ้นภายในเมือง

Chancy D. Harris and Edward L. Ullman (อ้างใน ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2527: 50) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าเขต C.B.D. หรือ Downtown กำลังจะหมดความเป็นหนึ่งในแง่ปริมาณการขายและกำลังจะกลายเป็นเขตธรรมดาเขตหนึ่งของเมือง ทั้งนี้เพราะปัจจุบันได้เกิดศูนย์การค้า และกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ขึ้นมารอบ ๆ เมือง ซึ่งได้ส่งผลให้เกิดศูนย์กลางย่อยหลาย ๆ แห่งขึ้นในบริเวณต่าง ๆ ของเมือง

สำหรับการเกิดศูนย์การค้าย่อยนั้นมักจะปรากฏว่า มีการต่อเนื่องเชื่อมโยงกับศูนย์กลางหลัก โดยเส้นทางคมนาคมสายหลัก โดยมีรูปแบบการใช้ที่ดินดังนี้

ภาพที่ 2.8 แสดงการใช้ที่ดินแบบหลายศูนย์กลาง

1. เขตศูนย์กลางธุรกิจการค้าของเมือง
2. เขตการค้าส่ง หัตถกรรมเบา
3. เขตที่อยู่อาศัยของชนชั้นต่ำ
4. เขตที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลาง
5. เขตที่อยู่อาศัยของชนชั้นสูง
6. เขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
7. เขตย่านการค้าธุรกิจรอบนอก
8. เขตที่อยู่อาศัยชานเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดินชุมชนเมือง (Urban Land Use)

ฉัตรชัย พงษ์ประยูร (2528:54) ประเทศไทยแบ่งชุมชนออกเป็นชุมชนเมืองและชุมชนชนบท โดยปกติชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลนั้นเป็นชุมชนเมือง ที่เหลือนอกนั้นเป็นชุมชนชนบท สุขาภิบาลจัดเป็นชุมชนเมืองขนาดเล็ก ซึ่งเจริญมาจากชุมชนชนบท ดังนั้นเขตสุขาภิบาลบางแห่งจะมีลักษณะต่อเนื่องกันระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท

เขตชุมชน (Urban Place) ในความหมายหรือคำจำกัดความยังไม่ชัดเจนนักเพราะการถือเอาความหนาแน่นพลเมืองเพียงห้าหมื่นคนขึ้นไปในเขตเทศบาลหรือห้าพันคนภายในเขตเทศบาลเมือง ตลอดจนการกำหนดเอาจำนวนประชากรเพียง 2,500 คน เป็นแหล่งชุมชนนั้นยังมีจุดบกพร่องอยู่คือสภาพชุมชนหลายแห่งไม่ผิดอะไรกับชนบทนอกจากจำนวนพลเมืองเท่านั้นเอง ซึ่งตามเกณฑ์สากลแล้วน่าจะใช้เกณฑ์การประกอบอาชีพควบคู่ไปกับจำนวนประชากร

Herlich (อ้างใน รุจี รอดชะ.2541: 21) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความเป็นเมือง (Urbanization) ของแต่ละชุมชนว่าประชากรที่อยู่ในเมืองต้องประกอบกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 และเปอร์เซ็นต์จะสูงขึ้นถ้าขนาดเมืองใหญ่ขึ้น ลักษณะความเป็นเมืองจะมีความสัมพันธ์กันในทางลบกับความหนาแน่นของเกษตรกรรม ส่วน Herlich ให้เหตุผลว่าเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในวิธีการผลิตทางเกษตรกรรม จากการผลิตเพียงเพื่อยังชีพมาเป็นการค้าเป็นเหตุผลให้ประชากรส่วนหนึ่งว่างจากการเกษตรกรรมสามารถประกอบอาชีพเฉพาะอย่างได้ทำให้ประชากรสามารถจับกลุ่มอยู่ร่วมกันได้

Johnson (1972:67) กล่าวถึงการ用地ลักษณะหนึ่งที่แสดงให้เห็นความเป็นเมืองที่แตกต่างกับชนบท นั่นคือ ระบบโครงข่ายการคมนาคม เขากล่าวว่า บริเวณตัวเมือง (Urban Area) จะเป็นพื้นที่ที่มีโครงข่ายและความหนาแน่นของเส้นทางคมนาคม ถ้าขาดระบบการคมนาคมขนส่งแล้วการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจจะไม่เกิดขึ้นเมืองก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เส้นทางคมนาคมเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อลักษณะที่ตั้งของเมือง มีเมืองขนาดใหญ่เกิดขึ้นบริเวณจุดตัดหรือ จุดรวมเส้นทางคมนาคมและเจริญเติบโตขึ้น โดยยกตัวอย่างเมือง Chicago ซึ่งเติบโตจากการเป็นชุมทางเส้นทางรถไฟและเป็นเมืองท่าสำคัญริมทะเลสาบ Great Lake ด้วย

Greig (อ้างใน รุจี รอดชะ. 2541: 22) กล่าวถึงหลักในการใช้ที่ดิน คือการใช้พื้นที่ดินให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยให้สิ้นปริมาณและเสื่อมคุณภาพอย่างน้อยที่สุดเพื่อให้ได้รับผลอย่างแน่นอน ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัฒนธรรม และมาตรฐานการครองชีพอย่างสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับปวงชนในถิ่นนั้น ๆ

Golany (1976:45) กล่าวว่า การกำหนดแนวทางและรูปแบบการใช้ที่ดินในเมือง จะมาจากนโยบายการใช้ที่ดิน โดยรูปแบบการใช้ที่ดินที่เหมาะสมในอนาคตต้องคำนึงถึง

1. รูปแบบการใช้ที่ดินของเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ที่ตั้งของกิจกรรมตลอดจนความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องของกิจกรรมเหล่านั้น (Linkage) ปัจจัยเหล่านี้จะบอกให้ทราบถึงแนวโน้มของทิศทางการขยายตัว และรูปแบบการใช้ที่ดินในอนาคต

2. แนวโน้มการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการขยายตัวของประชาชนเมืองในอนาคต ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการคาดประมาณการใช้ที่ดินของเมืองในอนาคต

3. ลักษณะรูปแบบการใช้ที่ดินสำหรับเมืองในอนาคต

- วัตถุประสงค์ของการวางแผนซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาระดับชาติ ระดับภาค และแผนพัฒนาพื้นที่ชนบทที่อยู่โดยรอบ

- ข้อจำกัด (Constraints) ต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและกายภาพ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนา ขยายตัวของเมือง และมีผลต่อรูปแบบและโครงสร้างของเมืองในอนาคต

- ระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ ซึ่งนักผังเมืองจะเป็นผู้กำหนด โดยพิจารณาสัมพันธ์ความเป็นไปได้ทางด้านงบประมาณการพัฒนาเมืองของท้องถิ่น

Goodman (1968:50) กล่าวถึงการศึกษการใช้ที่ดินว่า ต้องมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะที่ดิน (Land Characteristics) และกิจกรรม (Activities) บนที่ดิน ในบริเวณที่จะวางผังข้อมูลเหล่านี้ จะใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบการใช้ที่ดินที่ผ่านมาในอดีตและใช้เป็นกรอบสำหรับกำหนดรูปแบบผังการใช้ประโยชน์ที่ดินระยะยาว ผังการใช้ที่ดินจะต้องประกอบด้วย ลักษณะ (Character) คุณภาพ (Quality) และรูปแบบ (Pattern) ของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สำหรับกิจกรรมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ภายในพื้นที่วางผัง

การวางผังการใช้ที่ดินขึ้นอยู่กับการคาดประมาณประชากรที่เชื่อถือได้ การคาดประมาณเศรษฐกิจที่มีเหตุผลและความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ในเมือง

ฉัตรชัย พงษ์ประยูร (2525:46) การใช้ที่ดินภายในพื้นที่เขตเมือง (Urban Area) จะมีการใช้ประโยชน์ไปในหลายลักษณะแตกต่างกันตามความจำเป็นและความเข้มข้นในการใช้ที่ดินก็แตกต่างกันไป โดยทั่วไปพื้นที่เขตเมืองจะมีขนาดเล็กกว่าพื้นที่ชนบท (Rural Area) ประชากรเมืองจึงพยายามใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ การใช้ที่ดินภายในเมืองจึงมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สังเกตจากการเกิดชานเมือง (Suburb) ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา มีการปรับปรุงการใช้ที่ดินภายในเมืองรวมทั้งการขยายปรับปรุงเส้นทางคมนาคมภายในเมืองเพื่อความสะดวกต่อการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ซึ่งพื้นที่เหล่านั้นจะขยายตัวและหดตัวอยู่ตลอดเวลา เช่น การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยเป็นอาคารพาณิชย์กรรมหรือ การเกิดสาธารณชนขึ้นมาใหม่ ๆ เป็นต้น ดังนั้น การใช้ที่ดินภายในเมืองจึงหมายถึงที่ดินที่ใช้ไปในลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเมืองรวมถึงแหล่งน้ำภายในเมืองด้วย มาระยะหลังก็หมายรวมเอาลักษณะพื้นที่ที่สร้างขึ้นไปในระดับสูงด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ยังคำนึงถึงพื้นที่ระดับแนวนอนมากกว่าแนวดิ่ง

Chapin (1965:63) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินเมืองว่า ประกอบด้วยปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนพฤติกรรมของเจ้าของที่ดินเอง จะมีผลส่งต่อรูปแบบการใช้ที่ดินภายในเมืองหนึ่ง ๆ

โดยปกติ การใช้ที่ดินภายในเมือง ๆ หนึ่ง จะจะเป็นไปตามสภาพปกติเหมาะสม ซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าเมืองเหล่านั้นจะเล็กหรือใหญ่เพียงใด อัตราส่วนและความเข้มข้นในการใช้ที่ดินจะคงใกล้เคียงกันในแต่ละเมือง ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ อาจเกิดจากปัจจัยในแต่ละท้องถิ่นที่จะแตกต่างกันไป ซึ่งอาจมีดังนี้

1. การหวังเก็งกำไร โดยเจ้าของที่ดินหรือนายทุนอาจเก็งกำไรราคาที่ดินไว้สูงสุคราภาที่ดินจึงขึ้นเป็นเครื่องชี้บอกว่าที่ดินแปลงใดจะใช้ไปในลักษณะใด โดยผู้ที่เสนอราคาสูงสุดอาจจะได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้น

2. เหตุผลทางการเมืองต่าง ๆ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีมรดก

3. ลักษณะทางกายภาพของที่ดินแต่ละแปลง, ในด้านทำเลที่ตั้ง, ลักษณะที่ดิน, การระบายน้ำ

4. ปัจจัยด้านเวลาเมื่อเจ้าของที่ดินได้พัฒนาปรับปรุงที่ดินไปแล้ว

5. ลักษณะการเข้าถึง ซึ่งขึ้นอยู่กับคมนาคม และการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละแปลง

6. ขนาดของแปลงที่ดิน มีอิทธิพลโดยตรงต่อการใช้แต่ละประเภท

7.ฐานะของเจ้าของที่ดิน

8. ระดับความหรูหราของสังคม และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไป

9. การควบคุมการใช้ที่ดิน โดยที่แบ่งเขตการใช้ที่ดินออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของเมือง

10. รสนิยม ความชอบ ค่านิยม ของเจ้าของที่ดินโดยทั่วไป

สัวฒนา ชาดานิติ (อ้างใน อรพิน พิมพ์เจริญ, 2529: 28) สรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินของเมืองว่า การที่บริเวณใดในเมืองจะมีการใช้ที่ดินอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางด้านกายภาพ ได้แก่ ความสูงต่ำของพื้นที่ ความชัน แสงแดด ลม รวมถึงความแตกต่างของเนื้อดิน ลักษณะกายภาพเหล่านี้จะแตกต่างกันไปบ้างตามส่วนต่าง ๆ ในเมืองซึ่งจะมีผลต่อการเลือกลงทุนก่อสร้างบนพื้นที่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ ก็ต้องเลือกพื้นที่ซึ่งเป็นระดับราบสามารถรองรับตัวค้ำและเครื่องจักรที่มีน้ำหนักมากที่ตามเนินเขาถือว่าเป็นที่อยู่อาศัยน่าอยู่ แต่จะต้องมีดินแน่นพอที่จะไม่เกิดการลื่นไหล ที่ลุ่มน้ำท่วมขังก็เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณา เพราะทำให้การลงทุนก่อสร้างต้องเสียค่าใช้จ่ายในการถมที่เพิ่มขึ้น

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นการประเมินค่าผลตอบแทนพื้นที่ออกมาเป็นตัวเลข เช่น ในพื้นที่แปลงหนึ่งเจ้าของคิดว่าการทิ้งที่ว่างไว้เป็นสนามเด็กเล่นในย่านนั้นจะไม่ได้ผลตอบแทนแต่อย่างใด ถ้าก่อสร้างเป็นบ้านเดี่ยวให้เช่าก็จะได้ผลตอบแทนน้อย ดังนั้นเจ้าของที่ดินอาจตกลงสร้างแฟลต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือดีก็เพราะผลได้เป็นเงินมีมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด ผลตอบแทนเป็นเงินที่เจ้าของที่ดินหรือนักลงทุนจะคิดจากกำไรสุทธิ ซึ่งหักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ออกแล้ว โดยพยายามจะให้ผลตอบแทนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ปัจจัยทางเศรษฐกิจนี้นับว่ามีอิทธิพลมากที่สุด ในบรรดาปัจจัยของการใช้ที่ดินในเมืองในปัจจุบัน

3. ปัจจัยทางสังคม การใช้ที่ดินบางประเภทไม่สามารถอธิบายได้โดยลักษณะกายภาพหรือผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ หากแต่เป็นเรื่องของความพอใจ ค่านิยมและความเชื่อถือ เช่น บางพื้นที่น่าจะมีการใช้ที่ดินเป็นย่านการค้าเพราะมีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญตัดผ่าน มีย่านพักอาศัยใกล้เคียงซึ่งสามารถเป็นลูกค้าได้เพียงพอ แต่การใช้ที่ดินบริเวณนั้นยังปรากฏเป็นที่ว่างเนื่องจากเกิดความเชื่อว่าบริเวณนั้นทำมาค้าขายไม่ขึ้นหรือเจ้าที่แรง บางบริเวณมีการใช้ที่ดินเป็นที่พักอาศัยต่อเนื่องกันมีลักษณะเหมือน ๆ กัน เพราะผู้พักอาศัยเป็นกลุ่มเชื้อชาติเดียวกัน หรือเป็นเครือญาติกัน จึงต้องการพักอาศัยอยู่ในย่านเดียวกัน แม้ว่าบริเวณนั้นจะมีลักษณะกายภาพไม่เหมาะสมจะเป็นย่านที่พักอาศัย

4. ปัจจัยทางด้านการเมือง การใช้ที่ดินบางอย่างอาจจะมีกฎหมายกำหนดการใช้แน่นอนลงไปเพื่อความปลอดภัยของบ้านเมือง เช่น บริเวณเขตทหาร หรือเพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องเป็นส่วนรวม เช่น การกำหนดการใช้ที่ดินตามกฎหมายผังเมือง เป็นต้น

5. ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี การใช้ที่ดินบางอย่างมีลักษณะกายภาพที่ไม่เหมาะสมกับกิจกรรมบางประการ เช่น การสร้างที่พักอาศัยในบริเวณน้ำท่วมหรือมีน้ำท่วมทุกปี แต่เนื่องจากเมืองนั้นมีเทคโนโลยีในด้านการป้องกันน้ำท่วมดีมาก ประกอบกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวยก็สามารถใช้เป็นย่านพักอาศัยของประชากรเมืองได้

Keeble (1964:25) กล่าวถึงการกระจายการใช้ที่ดินในเมือง โดยแบ่งพื้นที่ออกตามหน้าที่หลักเป็นสามส่วน คือ ศูนย์กลางเมือง ย่านอุตสาหกรรม และย่านพักอาศัย นอกจากนั้น อาจจะผนวกส่วนที่สี่ คือที่ว่าง โดยมีลักษณะการใช้ที่ดินทั้ง 4 ประเภท ดังนี้

1. ศูนย์กลางเมือง คือพื้นที่ที่ใช้เป็นย่านการค้า การบริหาร และบริการทางสังคมบางประการ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะรวมกันอยู่อย่างหนาแน่น และมีการก่อรูปที่ซับซ้อนเป็นศูนย์กลางการบริหารต่าง ๆ เท่าที่เมืองจะสนองตอบได้ ศูนย์กลางเมืองควรจะประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญคือ ร้านค้า สำนักงาน ธนาคารที่ทำการหน่วยงานบริหารและสถานที่ราชการ ศาลากลางจังหวัด หรือสำนักงานเทศบาล อาคารที่สำคัญด้านสังคม และวัฒนธรรม เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ โบสถ์ขนาดใหญ่และโกดังเก็บสินค้า ฯลฯ

2. ย่านอุตสาหกรรม คือบริเวณที่เป็นตั้งประกอบกิจกรรมของอุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing Industry) และอุตสาหกรรมบริการขนาดใหญ่ พร้อมทั้งเป็นที่ตั้งของสถานีจ่ายไฟและแก๊ส พร้อมทั้งเป็น โกดังเก็บสินค้า

3. ย่านที่พักอาศัย คือบริเวณสำหรับให้ประชาชนอยู่อาศัย ซึ่งจะประกอบด้วยอาคารพักอาศัยแบบต่าง ๆ ส่วนขนาดต่าง ๆ และรวมทั้งการใช้ที่ดินอื่น ๆ เช่น ย่านการค้าประจำท้องถิ่น โรงเรียนประถมศึกษา ที่ว่างสำหรับท้องถิ่น และอุตสาหกรรมบริการขนาดเล็ก

สำหรับที่ว่าง (Open Space) ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณที่พักอาศัยและพื้นที่ในโรงเรียน โรงพยาบาล และสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งบริเวณที่สามารถนำมาใช้เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ สวนสาธารณะและสนามเด็กเล่น นอกจากนี้ยังมีที่ว่างบริเวณชานเมือง (Town Periphery) ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่ สวนผลไม้ สนามกอล์ฟ ที่เพาะชำต้นไม้

Doxiadis (1976:42) ได้กล่าวว่า “คนต้องการใช้ที่ดินต่างประเภทและขนาดขึ้นอยู่กับกาลเวลา และภายใต้สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป”

การใช้ที่ดินอย่างหนึ่งอย่างใด อาจมีปัจจัยบางปัจจัยเด่นชัดแจ้ง เช่น การใช้ที่ดินในกรุงเทพมหานคร และในเทศบาลเมืองขนาดใหญ่ มักจะเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ การใช้ที่ดินบางประเภทในบางแห่งเป็นปัจจัยทางด้านสังคม เช่น การสร้างสวนสาธารณะในเมือง แต่โดยทั่วไปแล้วการใช้ที่ดินมาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการรวมกัน

ในขณะที่สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการกำหนดผังเมืองการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ได้กำหนดประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

1. ประเภทที่อยู่อาศัย ประกอบด้วยที่อยู่หนาแน่นปานกลางและหนาแน่นน้อย
2. ประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
3. ประเภทอุตสาหกรรม ประกอบด้วย อุตสาหกรรมเฉพาะกิจและอุตสาหกรรมหลัก
4. ประเภทนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. ประเภทสถานศึกษา
6. ประเภทศาสนสถาน
7. ประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ
8. ประเภทชนบทและเกษตรกรรม

2.1.4 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง

2.1.4.1 แนวคิดในการพัฒนาในเชิงพาณิชยกรรม

พื้นที่ที่ได้รับการปรับปรุงฟื้นฟูควรจะได้รับบริการออกแบบวางแผนอย่างระมัดระวัง จะทำให้พื้นที่พาณิชยกรรมในโครงการมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้มุมมองและบรรยากาศของเมืองน่าสนใจ ตลอดจนการเดินทางสัญจร โดยรถยนต์และทางเท้าจะมีบริเวณที่ติดต่อกันได้ทั่วถึง กว้างขวางและสะดวกมากขึ้น

1. สิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรมในเมืองที่น่าเบื่อ อาจทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยในเมืองไม่พอใจต่อภาพลักษณ์ของเมืองได้

2. ทางเดินที่มีหลังคาคลุม ควรจัดทางเดินให้กว้างเพียงพอ และสามารถกำบังแดด ลม ฝน ได้พร้อม ๆ กัน
3. ควรมีการแยกการสัญจรของคนเดินเท้ากับการสัญจรของรถยนต์ออกจากกันและ จัดพื้นที่ให้เพียงพอสำหรับคนเดินเท้าด้วย
4. ในส่วนที่เกี่ยวกับร้านค้า ควรจัดให้มีทางเข้าหลักและทางเข้ารอง เพื่อใช้ในการขนส่งสิ่งของต่าง ๆ ได้สะดวก
5. การบูรณะฟื้นฟูเมืองในบริเวณพื้นที่ที่เป็นแหล่งพาณิชย์กรรมเสื่อมโทรม ไม่ควรคำนึงแต่ความต้องการ แต่ควรคำนึงถึงการสงวนรักษาและอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ศูนย์กลางเมืองนั้นด้วย

2.1.4.2 แนวคิดวิธีการพัฒนาทางเดินเท้าและรูปแบบทางเดินเท้า

1. แนวคิดการออกแบบเส้นทางเดินเท้า

ในการออกแบบเส้นทางเดินเท้าต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางเดินเท้า ดังรายละเอียดดังนี้

- ความปลอดภัย (Safety) จากอุบัติเหตุเนื่องจากแสงสว่างไม่เพียงพอ ความกว้างของทางเท้าที่เหมาะสมโดยรวมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกบนทางเท้า
 - การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมบนทางเท้า (The Continually Changing Pedestrian Environment) ได้แก่การใช้ที่ดินและกิจกรรมในย่านนั้น ๆ องค์ประกอบต่าง ๆ บนทางเดินเท้า สัตว์ลักษณะ
 - ความสะดวกสบาย (Convenience) ขึ้นอยู่กับ
 1. ความต่อเนื่องในการเดินทาง (Continuity)
 2. ความสะดวกในการเดิน (Availability)
 3. ความตรงของเส้นทาง (Directness)
 - ความเพลิดเพลิน (Pleasure) ประกอบด้วย
 - ความน่าสนใจ (Interest) เช่น กิจกรรมที่เกิดขึ้นบนทางเท้า การประดับประดาทางเดินเท้าในโอกาสพิเศษหรือเทศกาลต่าง ๆ
 - การป้องกัน (Protection) ได้แก่การสร้างสิ่งป้องกันสภาพอากาศ เช่น แดด ลม ฝน โดยการทำหลังคาคลุมทางเดินเท้า
 - การสร้างเรื่องราวบนทางเดินเท้า (Coherence)
- ##### 2. วิธีการพัฒนาทางเดินเท้า

Harvey M. Rubinstein (อ้างใน วิญญา พิษณุกานต์. 2544: 18 – 19) ทางเดินเท้า โดยทั่วไปในประเทศต่าง ๆ คือแนวถนนที่ใช้เป็นเส้นทางสัญจรของประชาชน ปัจจุบันทางเดินเท้า

ได้กลายเป็นการสัญจรประเภทหนึ่งที่ตอบสนองการขนส่งสาธารณะ ในย่านศูนย์กลางเมือง ย่านธุรกิจการค้า และเกิดพื้นที่โล่งกลางเมือง วิวัฒนาการทางเดินเท้าสามารถแบ่งได้ 3 รูปแบบหลัก คือ

- ทางเดินเท้าชนิดเต็มรูปแบบ (Full Mall) โดยการปิดเส้นทางสัญจรเดิมหรือถนนเดิม ปรับปรุงให้เป็นย่านทางเดินเท้าโดยเฉพาะ ได้แก่การปรับปรุงเส้นทาง การเลือกใช้วัสดุ จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งประดับตกแต่ง

- ทางเดินเท้ากึ่งระบบการขนส่งสาธารณะ (The Transit Mall) คือการพัฒนาทางเท้าโดยไม่ให้มีการขนส่งส่วนบุคคลโดยเครื่องยนต์ในพื้นที่ คงไว้แต่ระบบขนส่งมวลชน และการขนส่งสาธารณะเฉพาะเส้นทางที่จัดไว้ เพื่อจูงใจประชาชนเข้าสู่พื้นที่ เช่นรถโดยสารสาธารณะ รถแท็กซี่ ใช้เส้นทางเดินเท้าเป็นเส้นทางสัญจรหลัก ประกอบด้วยมาตรการต่าง ๆ ได้แก่ ห้ามจอดรถริมทางเท้า การออกแบบความกว้างของทางเดินเท้า การออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในย่าน เช่น ร้านค้า สำนักงานและสถานบริการประเภทต่าง ๆ

- ทางเดินเท้ากึ่งการสัญจรแบบปกติ (Semi Mall) การพัฒนาทางเดินเท้ารูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับอาคารพาณิชย์ และพื้นที่สำหรับจอดรถ การออกแบบปรับปรุงทางเดินเท้า ให้มีบรรยากาศที่ดึงดูดให้ประชาชนเลือกใช้การสัญจรแบบเดินเท้าด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทาง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของกิจกรรมต่าง ๆ

3. รูปแบบของทางเดินเท้า

Michale J. Badner (อ้างใน วิญญู พิชญกานต์, 2544: 19) ทางเดินเท้ามีหน้าที่รองรับการสัญจรมีความสำคัญทัดเทียมกับถนน อาจเป็นทางเดินที่ขนานไปกับแนวถนนหรือแยกต่างหากจากแนวถนนก็ได้ ประเภทของทางเท้า ได้แก่

- ทางเท้าขนานไปกับแนวถนน (Side Walk) คือทางเท้าที่อยู่ขนานสองข้างของถนน มักมีการสัญจรหนาแน่น

- ทางเท้าชนิดทางลัด คือทางเท้าที่มักรู้จักกันเฉพาะกลุ่มลัดไปตามซอกย ด้านหลังของอาคารหรือริมแม่น้ำ ซึ่งหากได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมสองข้างทาง ก็อาจเพิ่มความคล่องตัวให้กับระบบจราจรของเมืองได้

- ทางเดินเท้า (Pedestrian Zone) ซึ่งได้จัดเตรียมหรือออกแบบไว้เพื่อการเดินเท้าโดยเฉพาะ เช่น ทางเท้าระหว่างอาคารพาณิชย์หรือย่านทางเดินเท้า (Pedestrian Mall) คือบริเวณที่ถนนสามารถเดินติดต่อกันได้ทั้งบริเวณ โดยไม่มีการสัญจรประเภทอื่น มักเป็นบริเวณพาณิชย์กรรม มีบรรยากาศในเชิงนันทนาการ

- ทางเดินเท้าที่อยู่ในแนวขวางเส้นทาง (Cross Walk) ช่วยให้การเชื่อมต่อทางเดินเท้าเป็นระบบที่มีความต่อเนื่องแบ่งเป็น 2 ระดับคือ

1. Over Pass หมายถึงทางเดินเท้าแนวขวางเส้นทางที่อยู่ในระดับเหนือพื้นดิน เช่น สะพานลอย ทางเชื่อมระหว่างอาคาร สะพานคนเดินข้ามแม่น้ำหรือคูคลอง (Skyway, Skywalk, Skybridge)
2. Under Pass หมายถึงทางเดินเท้าแนวขวางเส้นทางที่อยู่ในระดับพื้นดินเช่น ทางม้าลาย

เดชา บุญค้ำ (อ้างใน วิญญา พิษณุกานต์. 2544: 25) ขนาดของทางเดินเท้าจะขึ้นอยู่กับปริมาณของผู้สัญจรในเส้นทางนั้น โดยปกติเกณฑ์ที่ใช้มาตรฐานสากล ระบุว่าทางเดินเท้าในย่านธุรกิจการค้า ซึ่งมีผู้คนสัญจรไปมาหนาแน่น ทางเดินเท้าควรมีความกว้างอย่างน้อยที่สุด 3.00 เมตร และในระดับรองลงไปมีความกว้างประมาณ 2.00 เมตร ความกว้างหมายถึง การใช้เพื่อการสัญจรและสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่รวมกิจกรรมอื่นที่อาจเกิดขึ้นบนทางเท้า ยกเว้นคอยรถประจำทาง ทางเดินเท้าอาจมีบรรยากาศช่วยผ่อนคลายสวยงามมีชีวิตชีวาด้วยการมีบริเวณที่พัก แผงลอย รถเข็นมาขายอาหารหรือเครื่องดื่มบางจุด ความสวยงามของทางเท้ามาจากความเป็นระเบียบเป็นประการแรก มีความกลมกลืนกับบริเวณโดยรวม มีทางสัญจรที่ไม่แออัดคับสน ทางเท้าในบางช่วงที่มีความกว้างมากพอ อาจมีกิจกรรมอื่น ๆ บนทางเท้าเพื่อเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้กับเมือง และทำให้ทางเท้ามีความหมายมากขึ้น แต่ควรมีการควบคุมให้อยู่ในระเบียบที่ดี อีกกิจกรรมหนึ่งคือการโฆษณา ได้แก่ ป้ายห้อยแขวนเล็ก ๆ ประดับตามแนวทางเดิน สีเส้นของป้ายช่วยในทางเดินมีชีวิตชีวาขึ้น

2.1.5 แนวความคิดการใช้ที่ดินริมน้ำ

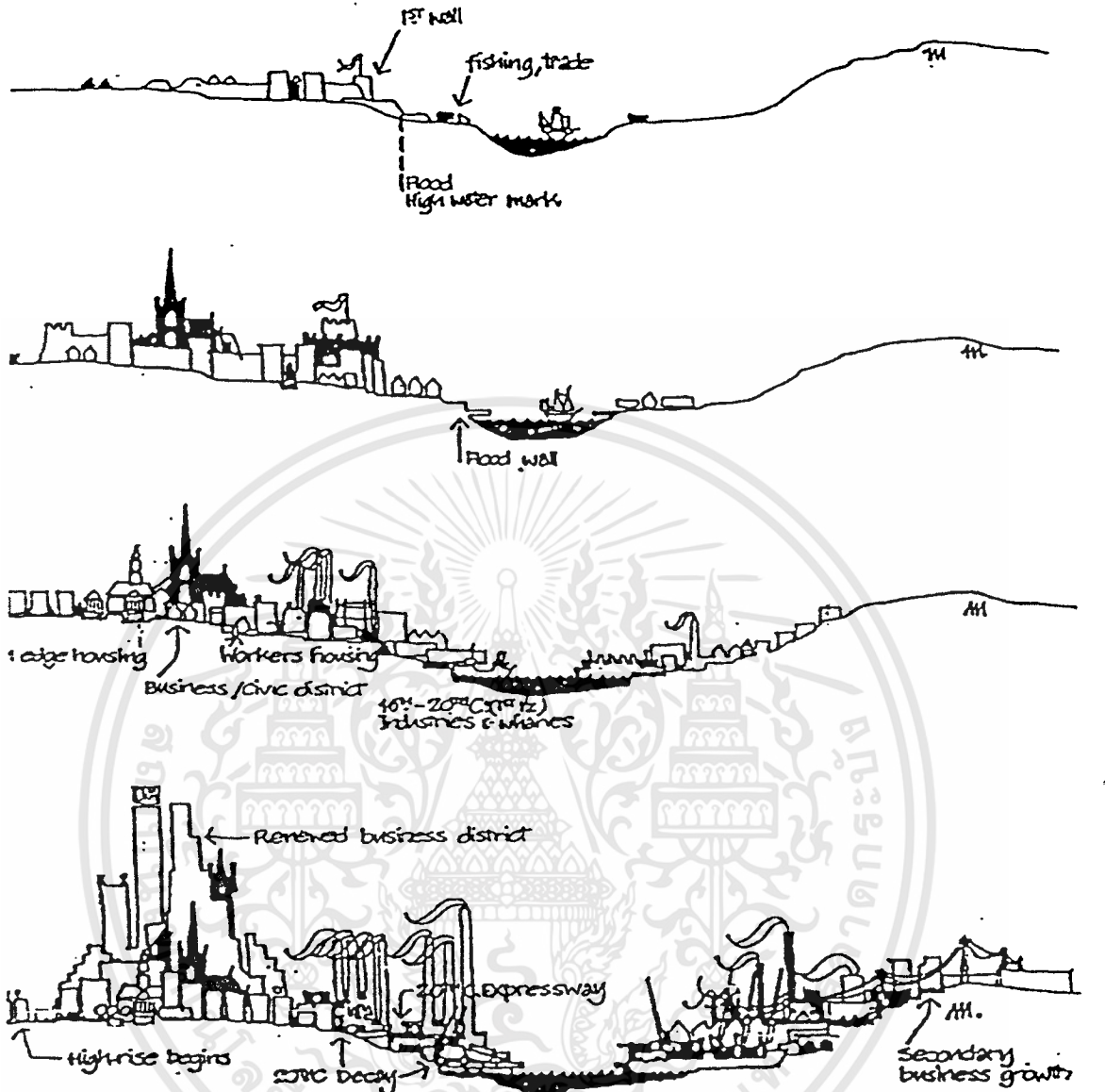
Roy Mann (1973:68) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Rivers in The City เกี่ยวกับการใช้ที่ดินริมน้ำ โดยให้ความสนใจทางด้านคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ริมน้ำในเขตชุมชนเมือง รวมทั้งการนำเอาที่ดินบริเวณดังกล่าวมาใช้อย่างชาญฉลาด และยกตัวอย่างการใช้ที่ดินผิประเภท โดยพิจารณาในด้านนิเวศวิทยาสุนทรียศาสตร์ และพัฒนาการของการใช้ที่ดิน

Roy Mann กล่าวว่า ประเทศต่าง ๆ ในตะวันตกได้พยายามอนุรักษ์สภาพธรรมชาติบริเวณริมน้ำในเขตศูนย์กลางเมือง หรือบริเวณโคจรอบเมืองในเขตเมืองใหญ่ เช่น San Antonio และ Hamburg ก็มีการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณริมน้ำไปพร้อม ๆ กัน โดยการออกแบบและควบคุมการใช้ที่ดินบริเวณ Waterfront เป็นกรณีพิเศษ นอกจากนั้นยังกล่าวถึงมลภาวะทางน้ำของเขตชุมชนเมืองว่าจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ และสภาพความเป็นอยู่ของประชากรเมืองรวมทั้งผลกระทบต่อระบบการไหลของน้ำในพื้นที่ริมน้ำและบริเวณลุ่มน้ำทั้งหมด อันเกี่ยวกันไปถึงน้ำใต้ดิน ทะเล และสิ่งมีชีวิตในน้ำ โดยสาเหตุของการเกิดมลภาวะจะมาจากสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตั้งเรียงรายอยู่ริมน้ำ เช่น ชุมชนพักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

เมื่อมีการเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ความเข้าใจในเรื่องผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ยังมีน้อย การเติบโตทางอุตสาหกรรมจึงทำให้เกิดปัญหาต่อ

สิ่งแวดล้อมตามมา ซึ่งแต่เดิมไม่ว่าจะเป็นการเดินทางของคนหรือการขนส่งสินค้าจะใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก พื้นที่ริมน้ำจึงถือเป็นจุดที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูงมาก ดังนั้นการใช้ที่ดินของชุมชนเมืองที่มีแม่น้ำไหลผ่านจึงมีความหนาแน่นมากบริเวณริมแม่น้ำ โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการ ความสะดวกในการขนถ่ายวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ และต้องการใช้น้ำในกระบวนการผลิตรวมไปถึงการถ่ายเทของเสีย ซึ่งการถ่ายเทของเสียลงสู่แม่น้ำโดยตรงได้ทำลายระบบนิเวศ พื้นที่นันทนาการ และทัศนียภาพที่สวยงามของพื้นที่ริมแม่น้ำ ดังนั้นจึงสมควรที่จะดูแลและป้องกันการใช้ที่ดินให้เหมาะสมและไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

กรรมวิธีที่จะช่วยดูแลป้องกันและช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นบริเวณริมแม่น้ำคือการก่อให้เกิดจิตสำนึกว่าที่ตั้งที่อยู่ลึกเข้าไปจากริมแม่น้ำสามารถหลีกเลี่ยงจากปัญหาน้ำท่วมได้ ซึ่งถึงแม้ว่าจะต้องเพิ่มต้นทุนการผลิตขึ้น แต่เมื่อพิจารณาถึงในระยะยาวจะพบว่าสามารถก่อให้เกิดการประหยัดขึ้นได้ นอกจากนี้ควรกระตุ้นให้สาธารณชนเกิดความสนใจต่อปัญหานี้อย่างกว้างขวางจนยอมรับเป็นหน้าที่ของตนในการดูแลโลกที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหาในระยะยาว เพราะถ้าทุกคนคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นก็จะลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ จนหมดสิ้นไปในที่สุด ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการดูแลป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ได้อีกด้วย

D. The ontogeny of a river landscape: A sketch account of the progressive crowding of urban riversides.

ภาพที่ 2.9 แสดงแนวความคิดด้านการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินริมน้ำ

แม่น้ำถือเป็นพื้นที่แห่งสุดท้ายของพื้นที่ผิวโลกในเขตชุมชนเมือง ที่ยังหลงเหลือที่ว่างให้มนุษย์สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในการก่อให้เกิดความสุขของชุมชน และแม่น้ำก็ถือเป็นระบบนิเวศที่ต้องการการอนุรักษ์เป็นลำดับแรก พื้นที่ริมน้ำจึงเป็นความหวังสูงสุดของมนุษย์ในการเริ่มต้นเพื่อหุบชีวิตสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนเมืองขึ้นมาใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.6 แนวความคิดเกี่ยวกับน้ำและวิถีชีวิตของคนไทย

คมกฤษ เ่งวีระกุล (2539:12)จากการที่สังคมไทยในอดีตนั้นมีลักษณะเป็นสังคมเกษตรกรรม ซึ่งจะมีน้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการประกอบอาชีพและต่อการอุปโภคบริโภค ดังนั้นผู้คนในสมัยก่อนจึงนิยมตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณใกล้ ๆ กับแหล่งน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณสองฟากฝั่งแม่น้ำ อาทิเช่น ในสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีชุมชนต่าง ๆ ตั้งอยู่เรียงรายมากมายหลายชุมชน ได้แก่ ชุมชนเมืองปากน้ำ ชุมชนเมืองนครสวรรค์ ชุมชนเมืองอยุธยา กรุงรัตน โกสินทร์ เป็นต้น นอกจากนี้ในบริเวณสองฟากฝั่งของแม่น้ำสายสำคัญ อื่น ๆ ก็มีการตั้งถิ่นฐานอยู่เรียงรายอยู่เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากในสองฟากฝั่งแม่น้ำน่าน แม่น้ำมูล แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำป่าสัก เป็นต้น ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานในลักษณะของชุมชนเมืองขนาดใหญ่หลายเมืองอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำสายสำคัญเหล่านี้

นอกจากน้ำจะถูกใช้ในการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภคแล้ว น้ำยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสัญจรไปมา และการค้าขายของผู้คนในอดีต ซึ่งอิทธิพลดังกล่าวนี้จะสะท้อนออกมาให้เห็นได้จากรูปแบบการขยายตัวของเมืองในอดีตที่ส่วนใหญ่จะขยายตัวไปตามสองฟากฝั่งแม่น้ำ รวมทั้งมีเมืองท่าสำหรับการขนถ่ายสินค้าเกิดขึ้นบริเวณฝั่งริมแม่น้ำสายสำคัญหลาย ๆ เมือง เช่น เมืองนครสวรรค์ เมืองแม่กลอง เป็นต้น

บทบาทของน้ำที่มีต่อสังคมไทยนั้นนอกจากจะเน้นบทบาทในด้านการหล่อเลี้ยงชีวิตของผู้คนแล้ว สายน้ำยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อประเพณีและวัฒนธรรมหลาย ๆ อย่างของไทยมักจะมี “น้ำ” เข้ามาเกี่ยวข้องกับ เช่น พระราชพิธีเสด็จพยุหยาตราทางชลมารค ประเพณีสงกรานต์ และรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ในวังสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง การแข่งเรือ การเล่นเพลงเรือ เป็นต้น

ปัจจุบันนี้แม้ว่าสภาพของสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป ทำให้บทบาทของน้ำที่มีต่อวิถีชีวิตของคนไทยลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ แต่ถึงกระนั้นแม่น้ำก็ยังคงมีความสำคัญในเรื่องของการขนส่งสินค้าบางประเภท มีความสำคัญในขบวนการผลิต และการถ่ายเทของเสียของโรงงาน อุตสาหกรรม รวมไปถึงการเป็นแหล่งระบายของเสียของชุมชนที่ตั้งอยู่ริมสองฟากฝั่ง ซึ่งจากปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เองได้ส่งผลให้ระบบนิเวศน์ พื้นที่นั้นหนาแน่นและทัศนียภาพที่สวยงามของแม่น้ำสายต่าง ๆ เสื่อมสลายลงไปพร้อม ๆ กับบทบาทของน้ำต่อวิถีชีวิตคนไทยที่นับวันจะลดน้อยลงไปทุกที

การที่ตั้งเมืองอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำจะช่วยเกื้อกูลต่อสภาพของสังคมไทยซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสังคมเกษตรกรรม และมีความจำเป็นจะต้องใช้น้ำในการเพาะปลูก รวมไปถึงการอุปโภคบริโภค

ที่ตั้งของเมืองที่อยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำจะอำนวยความสะดวกในด้านการคมนาคมขนส่ง และการติดต่อค้าขาย ดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีตลาดน้ำกระจายตัวตามแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ในช่วงรัตน โกสินทร์ตอนต้นหลาย ๆ แห่ง เช่น ตลาดน้ำคลองบางหลวง ตลาดน้ำคลองบางกอกน้อย ตลาดน้ำท่าเตียน ตลาดน้ำปากคลองตลาด ตลาดน้ำคลองมหานาค เป็นต้น

สภาพชีวิตของคนไทยในสมัยอดีตนั้นมีความผูกพันกับสายน้ำอย่างเหนียวแน่น เฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นสายโลหิตเส้นหลักที่หล่อเลี้ยงชุมชนในภาคกลางของไทย โดยในชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานบริเวณสองฟากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยารวมไปถึงกรุงเทพมหานคร

2.1.7 แนวความคิดเกี่ยวกับ New Urbanism

Peter Katz (1994:17) แนวความคิด New Urbanism มีความเห็นว่า ส่วนต่างของเมือง ชานเมือง สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ควรได้รับการมองเห็น “หนึ่งเดียว” คือ ทางสังคม ศูนย์กลางและนิเวศน์วิทยา เมืองควรได้รับการออกแบบเหมือนกับที่ออกแบบ Neighborhood มีขอบเขตการเติบโตของเมือง ระบบการไหลเวียนควรจัดการเดินเท้าสัมพันธ์กับระบบขนส่งมวลชน มี Public space มีการจัดลำดับชีวิตที่เป็นส่วนตัวและสาธารณะ มีการใช้ที่ดินหลากหลาย ที่อยู่อาศัยที่เพียงพอ และมีสมดุลระหว่างที่อยู่กับที่ทำงาน

องค์ประกอบพื้นฐานของ New Urbanism

1. Neighborhood เป็นพื้นที่จำกัดและมีโครงสร้างรอบๆ ศูนย์กลาง ความหนาแน่น ประชากร หลากหลาย แต่มีส่วนผสมที่สมดุลของกิจกรรมมนุษย์ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน ที่ว่าง ร้านค้า ดิโกอาคารและสวนสาธารณะ
2. District หมายถึง พื้นที่ที่มีกิจกรรมเดียว แต่ยังสามารถอนุญาตให้มีกิจกรรมอื่นมาบริบรองด้วย เช่น Theater districts มีภัตตาคารและบาร์มารองรับ และช่วยเพิ่มสีสันของชีวิตกลางคืน แต่การจัดกิจกรรมจะต้องมีความสมดุล โดยให้ความสำคัญของกิจกรรมหลักก่อน
3. Corridor เป็นตัวเชื่อมและตัวแยก Neighborhood and districts เช่น ระบบการขนส่ง Open space ที่ตั้งและชนิดของ Corridor กำหนดโดยการคมนาคมและความหนาแน่น เช่น Heavy rail อยู่ใกล้เมือง Light rail trolley อยู่ใน Boulevard ที่ขอบเขตของ neighborhood แต่ทั้งนี้ควรมีการกำหนด Landscape เพื่อสร้างความต่อเนื่อง Corridor เป็น Public space ที่ใช้มากที่สุดและเป็นองค์ประกอบที่นำไปปฏิบัติที่ยากที่สุดในบรรดาองค์ประกอบทั้งสาม เพราะจะต้องมีความสัมพันธ์ ในระดับภูมิภาคด้วย

การวางแผนและการออกแบบ New Urbanism มุ่งค้นหาหลักการสร้างชุมชน โดยเน้น Public space เช่น ถนน Squares และสวนสาธารณะ ให้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ในชีวิตประจำวันละแวกบ้านควรจะถูกประกอบด้วยผู้คนและกิจกรรมที่หลากหลายเอื้ออำนวยต่อการไปทำงาน หรือทำกิจกรรมประจำวันและเดินทางไปยังชุมชนอื่นรอบๆ ได้โดยไม่ต้องใช้รถยนต์ สถาปัตยกรรมใหม่สัมพันธ์กับอาคารและที่โล่งที่อยู่รอบๆ และวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ New Urbanism ยังเชื่อว่า ทางที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาชานเมือง คือ การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ เช่น ข้อกำหนดการจัดสรรที่ดิน Zoning code และ Regional plans

New Urbanism ซึ่งนำการวางผังเมือง โดย Urban redevelopment และการขยายพื้นที่ชานเมืองโดยวางเป้าหมายเพื่อกำจัดความแออัดของประชากร ความยากจน เชื้อโรคและความแออัดที่คุกคามเมืองอุตสาหกรรม และเพื่อสร้างเค้าโครงสำหรับการเติบโตที่มีประสิทธิภาพและมีเหตุผล โดยคำนึงถึง Urban ที่สามารถนำ Landscape มาแก้ไขปัญหามหาจรจร การแบ่งแยกสังคม มลพิษทางอากาศที่อยู่อาศัยราคาแพง และ ละครเวกบ้าน

2.1.8 แนวคิดด้านภูมิทัศน์เมือง

Spreiregen, Paul และ วรณศิลป์ พีระพันธุ์ (อ้างในสุนนมาลย์ กาญจนะ. 2544:36)

พิจารณาในแง่ของการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละส่วน โดยพิจารณาจาก

- สภาพภูมิประเทศและธรรมชาติ (Landform and Nature) โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพภูมิประเทศกับสภาพภูมิทัศน์เมืองและตัวสถาปัตยกรรม ใน 3 ขั้นตอน คือ 1. ภูมิทัศน์เมืองที่ตอบรับกับสภาพภูมิประเทศทั้งในเชิงสุนทรียภาพและประโยชน์ใช้สอย 2. เพื่อประเมินความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างงานสถาปัตยกรรมเมืองกับพื้นที่ธรรมชาติ และ 3. เพื่อการตัดสินใจว่าพื้นที่ใดควรอยู่ตามธรรมชาติเพื่อช่วยเสริมสร้างคุณค่าให้เมือง
- รูปร่าง ขนาด และความหนาแน่นของเมือง (Shape, Size and Density) เพื่อแสดงให้เห็นว่าการใช้ที่ดินในเมืองมีความสัมพันธ์กับทางสัญจร พื้นที่เปิดโล่งหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งความต่อเนื่องระหว่างชุมชนในเมือง ขนาดของความหนาแน่นของเมืองช่วยให้เห็นการกระจายตัวของประชากรในเมือง รวมไปถึงลักษณะวิธีการขนส่งที่เชื่อมกับพื้นที่ความหนาแน่นต่าง ๆ ให้ประสานกัน
- ลักษณะของเนื้อเมือง ความหยาบ ละเอียด พิจารณาจากมวล ขนาดของอาคารว่ามีขนาดใหญ่หรือเล็กต่างกัน
- พื้นที่ว่าง คือที่เว้นว่างของเมือง รูปแบบของพื้นที่เปิดโล่ง ซึ่งหมายถึงธรรมชาติที่ถูกนำมาภายใน อาทิ สวนสาธารณะ หรือที่โล่งที่ล้อมรอบตัวเมืองอยู่ สัดส่วนของที่ว่างดังกล่าวมักถูกกำหนดโดยต้นไม้ หินและพื้นดินมากกว่าขนาดความกว้าง - ยาว
- เส้นทาง เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการมองเห็นภูมิทัศน์ของเมือง และเป็นตัวกำหนดรูปทรงของเมืองที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เส้นทางที่ควรพิจารณา แบ่งเป็น เส้นทางหลัก เส้นทางรอง เส้นทางย่อย
- รายละเอียดอื่น ๆ ได้แก่ ลักษณะ สภาพของป้าย สัญลักษณ์ อุปกรณ์ประดับถนน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยในการบอกเล่าเรื่องราวของพื้นที่
- ปัจจัยเชิงนามธรรมเป็นสิ่งที่บ่งบอกความเป็นเมือง ซึ่งไม่ใช่องค์ประกอบทางกายภาพ เช่น ประวัติศาสตร์ บทบาทหน้าที่ของพื้นที่ ตลอดจนเทศกาล กิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่

- ย่านต่าง ๆ ของเมือง โดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมของย่านนั้น ๆ
- Worskett (1969:74)พิจารณาในแง่ขององค์ประกอบที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ของพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้
- Opportunity ซึ่งโดยธรรมชาติของภูมิทัศน์เมือง (Townscape) จะมีความคิดใหม่ที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของเมือง ทั้งด้านการพัฒนาและการปรับปรุงฟื้นฟูเมืองกลับมาใหม่ โดยยังคงไว้ซึ่งความมีชีวิตชีวา และความเป็นเอกลักษณ์ของย่านนั้น ๆ ในการแก้ไขปรับปรุง ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม โดยคิดในหลักการที่ง่ายที่สุด และถูกที่สุดและจะต้องมีความเหมาะสมกับพื้นที่ด้วย
 - Identity Area เป็นกลุ่มพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน เช่นในบางพื้นที่มีเอกลักษณ์ทางทัศนียภาพ (Visual Identity) หรือเอกลักษณ์ในทางสังคม (Social Identity)
 - Enclosures of Space ประกอบด้วยรูปทรงและที่ว่าง เป็นความรู้สึกที่ปิดล้อมในพื้นที่เป็นเมือง จะเห็นเป็นที่ว่างปิดล้อมที่ชัด คือ ย่านที่เป็นลักษณะของสแควร์ ที่ว่างในภูมิทัศน์ของเมือง (Townscape) จะไม่มีเพดาน แต่จะรู้สึกถึงการมีเพดาน โดยเส้นขอบฟ้าก่อให้เกิดการปิดล้อม ส่วนถนนที่ตัดผ่านเข้าไปในพื้นที่นั้นจะถูกปิดล้อมด้วยแนวอาคารที่อยู่ขนานกับถนน
 - Detailing ในรายละเอียดขององค์ประกอบและเครื่องประดับตกแต่งเช่น เครื่องประดับถนน (Street Furniture) นั้น การใช้งานหรือแม้กระทั่งหน้าที่ใช้สอยที่ปรากฏเมื่อต่างย่าน ต่างกิจกรรม รายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏให้สังเกต ย่อมแตกต่างกัน เช่น ย่านพักอาศัยนั้นจะไม่มีสินค้ามากเท่ากับย่านการค้า เป็นต้น
 - Tree นับได้ว่าพืชพรรณเป็นองค์ประกอบอีกองค์ประกอบหนึ่ง ที่ช่วยสร้างภูมิทัศน์ของเมืองให้เมือง ๆ นั้นมีบรรยากาศแตกต่างกันไป ทั้งด้านการใช้พื้นที่ ความสัมพันธ์กับองค์ประกอบโดยรอบ การสร้างความรู้สึกปิดล้อม (Enclosure) ให้พื้นที่ซึ่งมีการเคลื่อนไหวอีกทั้งยังช่วยลดความรุนแรงในการปิดล้อมด้วยอาคาร
 - Contrast of Space ในสถานที่ซึ่งมีสถานะที่แตกต่างกัน และอยู่ในพื้นที่ที่มีความต่อเนื่องกัน การเปลี่ยนมุมมองที่มีความขัดแย้งกัน จะสร้างความรู้สึกที่แปลกใหม่ให้กับมุมมองนั้น ตัวอย่างเช่น ถนนแคบ ๆ ถูกเปิดไปสู่ลานกว้าง หรือลานกว้างที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น

2.2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

2.2.1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นแหล่งน้ำสำคัญของชุมชนภายในเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

1. ประวัติความเป็นมาของอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อำเภอตะพานหินตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่านห่างจากตัวเมืองจังหวัดพิจิตรไปทางทิศใต้ ประมาณ 28 กิโลเมตร ที่มาของชื่อ “ตะพานหิน” สืบเนื่องมาจากเดิมมีหินดานขวางอยู่กลางแม่น้ำน่าน เหนือตะพานหินขึ้นไปประมาณ 1 กิโลเมตร ตรงที่ทำการประปาส่วนภูมิภาคอำเภอตะพานหินในปัจจุบัน ลักษณะของหินดานนี้จะเห็นได้เฉพาะฤดูแล้งขณะน้ำลด เป็นหินดานที่ยื่นจากฝั่งตะวันออกและยังขวางแม่น้ำน่านเกือบจดถึงฝั่งตะวันตก เหลือช่วงน้ำลึกไว้เพียงเล็กน้อย พอที่เรือขนาดเล็กจะแล่นผ่านไปมาได้ ลักษณะคล้ายสะพานหิน เมื่อถึงฤดูแล้งประชาชนจึงใช้หินดานเป็นทางเดินข้ามติดต่อกันตลอดมา จนเกิดเป็นหมู่บ้านเรียกว่าบ้านหัวดาน หรือ บ้านตะพานหิน

ปัจจุบันหินดานดังกล่าวไม่สามารถที่จะพบเห็นได้แล้ว เพราะเมื่อปี 2530 กรมเจ้าท่ากระทรวงคมนาคมได้จัดทำการก่อสร้างท่าเรือขึ้นที่อำเภอตะพานหินและต้องการให้เรือบรรทุกสินค้าผ่านได้สะดวก จึงได้ทำการขุดลอกแม่น้ำน่านและได้ระเบิดหินดานดังกล่าวออกไป เดิมหมู่บ้านหัวดานหรือบ้านตะพานหิน ขึ้นอยู่กับตำบลห้วยเกตุ อำเภอท่าหลวง (อำเภอเมืองในปัจจุบัน) และได้รับการยกฐานะเป็นตำบลตะพานหิน เมื่อ 1 มีนาคม 2479 ต่อมา มีประชากรเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นจุดศูนย์กลางในการเดินทางและขนส่งสินค้าระหว่างภาคเหนือและภาคกลาง มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และสังคมเป็นอย่างมาก จึงได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอตะพานหิน เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2483 และเมื่อตัวอำเภอมีอาคารบ้านเรือนร้านค้าหนาแน่นขึ้น ทางราชการจึงได้ตั้งเป็นเทศบาลตำบลตะพานหิน เมื่อปี พ.ศ. 2497 จนถึงปัจจุบัน ประชากรสถิติจำนวนประชากร ตามหลักฐานทะเบียนราษฎรและเงินอุดหนุนทั่วไป ข้อมูล ณ วันที่ 4 กันยายน 2546 ในเขตการปกครองอำเภอตะพานหิน 12 ตำบล มีประชากร รวม 58,698 คน 14,202 หลังคาเรือน ในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน มีประชากร รวม 22,185 คน 5,099 หลังคาเรือน รวมประชากรทั้งหมด 79,156 คน 19,301 หลังคาเรือน

เทศบาลเมืองตะพานหินตั้งอยู่บนฝั่งของแม่น้ำน่านในท้องที่ตำบลตะพานหิน โดยได้รับพระราชกฤษฎีกายกฐานะจากตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นเทศบาลตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน เมื่อปี พ.ศ. 2487 ประกอบด้วยพื้นที่ 1,345 ตารางกิโลเมตร และได้รับพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเป็นเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยมีพื้นที่ขยายเป็น 5.2023 ตารางกิโลเมตร (ภาพที่ 2.1, 2.2)

ทิศเหนือ	จด	เขตตำบลจี่วราย
ทิศใต้	จด	เขตตำบลไทรโรงโขนและตำบลจี่วราย
ทิศตะวันออก	จด	เขตตำบลหนองพยอม
ทิศตะวันตก	จด	เขตตำบลห้วยเกตุ

ตามหนังสือด่วนที่สุดที่ พจ. 0016/16095 ลงวันที่ 26 กันยายน 2538 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาล แจ้งว่าได้เปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็น “เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร”

2. สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของเขตเทศบาลเมืองตะพานหินเป็นที่ราบลุ่ม ประกอบด้วยแม่น้ำน่าน และลำคลอง หนองบึง เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่อยู่บริเวณรอบๆ เขตเทศบาลเมืองตะพานหิน ส่วนบริเวณใจกลางเมืองมีประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่กันหนาแน่น มีสภาพเป็นสังคมเมือง ลักษณะอากาศโดยทั่วไปจะได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากอ่าวเบงกอลและอ่าวไทย พัดผ่านในเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม นอกจากนี้ยังมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมจากอิทธิพลของลมมรสุมดังกล่าว ทำให้เกิดฤดูกาล 3 ฤดู คือ

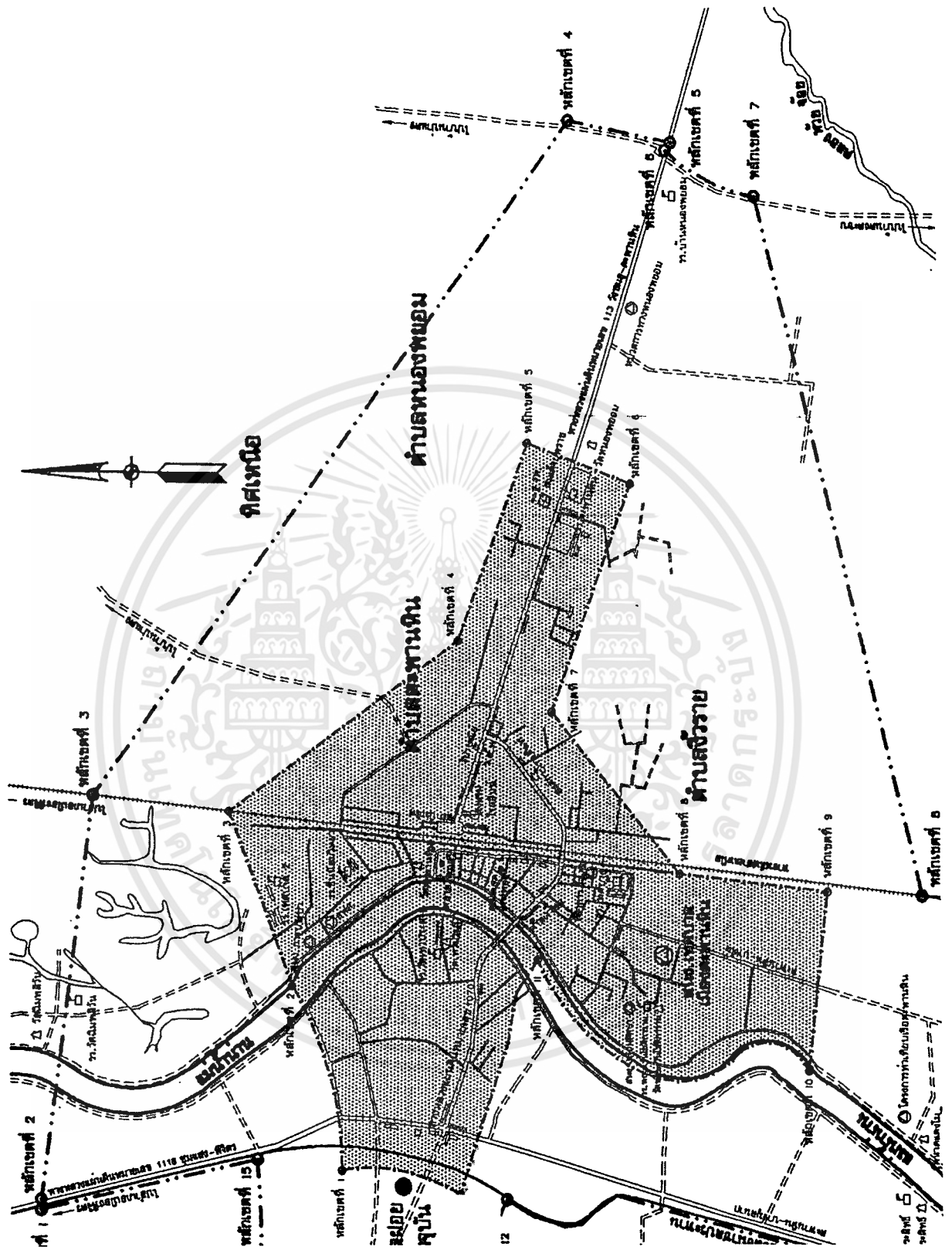
ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคมระยะเวลาประมาณ 3 เดือน เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุดคือเดือนเมษายน วัตุอุณหภูมิเฉลี่ยของเดือนได้ 30.9 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยได้ 36.3 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคมระยะเวลาประมาณ 5 เดือน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน วัตุปริมาณฝนเฉลี่ยได้ 286.2 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน เดือนที่มีอากาศหนาวเย็นที่สุดคือเดือนธันวาคมและเดือนมกราคม ซึ่งวัตุอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยได้ 18.2 องศาเซลเซียส

รายละเอียดสถิติภูมิอากาศระหว่างปี พ.ศ. 2545-2549 (ตารางที่ 2.1) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ตรวจวัด ณ สถานีตรวจวัดอากาศพิจิตร โดยกรมอุตุนิยมวิทยา พบว่า อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 27.9 องศาเซลเซียส โดยมีค่าเฉลี่ยอุณหภูมิสูงสุดเท่ากับ 36.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และค่าเฉลี่ยอุณหภูมิ 18.2 องศาเซลเซียส ในเดือนธันวาคม และมกราคม ค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีร้อยละ 73.4 โดยมีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 95.4 ในเดือนพฤศจิกายน และค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 34.6 ในเดือนกุมภาพันธ์ สำหรับค่าปริมาณน้ำฝนพบว่าค่าเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1236.1 มิลลิเมตร มีปริมาณฝนตกสูงสุดในเดือนกันยายน ประมาณ 266.2 มิลลิเมตร เป็นเวลา 19.4 วัน รวมจำนวนวันที่มีฝนตกเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 111.8 วัน มีค่าการระเหยเฉลี่ยตลอดปี 4.6 มิลลิเมตร โดยจะมีการระเหยเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายนเท่ากับ 6.5 มม. และค่าการระเหยเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนธันวาคม เท่ากับ 3.6 มิลลิเมตร มีลมพัดผ่านจากทิศใต้ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนกันยายน และสลับกับลมเหนือในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม โดยมีความเร็วลมเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 2.88 กม./ชม. ความเร็วลมเฉลี่ยสูงสุด 5.4 กม./ชม. ในเดือนมีนาคมและเมษายน

สำหรับปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ ซึ่งได้ข้อมูลจากสถานีตรวจวัดน้ำฝนที่ 386006 ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยกรมอุตุนิยมวิทยา สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3.2 แสดงสถิติปริมาณน้ำฝนในปี พ.ศ. 2549 และตารางที่ 2.3 แสดงสถิติปริมาณน้ำฝนในรอบ 10 ปี ของอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร พบว่าปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีของอำเภอตะพานหิน เท่ากับ 1126.58 มิลลิเมตร โดยปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือน กันยายน ดังแสดงในตารางที่ 2.2 และ 2.3

ภาพที่ 2.11 แสดงแผนที่เขตเทศบาลเมืองตะพานหิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลด้านอุตุนิยมในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 ของจังหวัดพิจิตร

สถานี จังหวัดพิจิตร

ระยะเส้นรุ้ง 16.4 องศาเหนือ

ระยะเส้นแวง 100.3 องศาตะวันออก

ระดับสถานีเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 35.00 เมตร

ความสูงของเทอร์โมมิเตอร์อยู่สูงจากระดับพื้นดิน 1.20 เมตร

ความสูงของใบพัดวัดความเร็วลมอยู่สูงจากพื้น 11.00 เมตร

ความสูงของมาตรวัดน้ำฝน 0.80 เมตร

	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	ปี
อุณหภูมิอากาศ (องศาเซลเซียส)													
ค่าสูงสุด	33.6	35.4	37.6	38.5	37.9	36.3	35.7	34.4	33.9	33.4	33.1	33.6	38.5
ค่าเฉลี่ยสูงสุด	31.3	33	34.9	36.3	34.8	33.7	32.9	32	31.9	31.3	31	30.1	32.8
ค่าเฉลี่ย	24.8	26.5	29.3	30.9	30.1	30.5	29	28.4	28.4	27.7	26.4	24.2	27.9
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด	18.2	20	23.6	25.4	25.3	25.2	25	24.8	24.9	24	21.7	18.2	23
ค่าต่ำสุด	12.7	15.4	19.8	22.3	23.7	23.3	23.4	22.8	22.7	20.9	18.3	13	12.7
ความชื้นสัมพัทธ์													
ค่าสูงสุด	96.4	96.6	96.2	96.4	96	94.6	95.4	95.6	96	96.6	98.2	98.8	99.4
ค่าเฉลี่ยสูงสุด	93.6	92.8	92.2	91.4	92	62.2	93.2	93.2	93.6	93.6	95.4	97	93.2
ค่าเฉลี่ย	66.2	63.8	66.8	68	74	75.8	78.2	81.2	82.4	78.	74.4	71.2	73.4
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด	38.4	34.6	40.8	44	55.6	58.8	65.2	68.6	70.6	63.8	53	44.8	52.8
ค่าต่ำสุด	25.2	18.4	22.2	27.4	39.6	46	49	56	60	48.6	39.4	33.2	17.4
ปริมาณน้ำฝน (มม.)													
ปริมาณทั้งหมด	1.6	12.4	20.4	31.7	213.5	140	117.9	258	286.2	106	27.4	21.2	1236
จำนวนวันที่ฝนตก	0.6	0.8	3.4	3.8	13	14.2	19	21.8	19.4	11.4	3.4	1	111.8
ค่าสูงสุดในรอบ 24 ชม.	1.6	11.1	8.7	12.9	59.6	52.4	29.8	57.4	63.4	40.8	13.4	20.7	85.2
ปริมาณการระเหย (มม.)													
ค่าเฉลี่ย	3.8	4.8	5.7	6.5	5.9	5	4.4	4	4	3.8	3.8	3.6	4.6
ลม													
ทิศทางที่มักจะพัดไป	ใต้	ใต้	ใต้	ใต้	ใต้	ใต้	ใต้	ใต้	ใต้	เหนือ	เหนือ	เหนือ	-
ค่าความเร็วเฉลี่ย (ม./วินาที)	0.8	1.2	1.5	1.5	1.3	1.1	1.1	1.2	0.9	0.9	0.9	0.7	0.8
ระยะเวลาที่แสงแดดส่อง (ชม.)													
ค่าสูงสุด	9.5	10	10.3	10.8	11	10.7	10.6	8.4	10	10.2	10.1	9.7	11.4
ค่าเฉลี่ย	8	8.4	8	8.58.5	7.5	5.7	4.9	3.2	5.2	6.4	7.9	8.3	7

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลปริมาณน้ำฝนในปี พ.ศ. 2549 อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

เดือน	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณน้ำฝน (มม.)
มกราคม	0	0
กุมภาพันธ์	2	96.9
มีนาคม	1	5
เมษายน	8	145.8
พฤษภาคม	11	219.4
มิถุนายน	12	146.3
กรกฎาคม	11	94.5
สิงหาคม	16	262.5
กันยายน	24	221.8
ตุลาคม	10	104.6
พฤศจิกายน	7	175.6
ธันวาคม	1	4.8
รวม	103	1447.2

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลปริมาณน้ำฝนในปี พ.ศ. 2540 กับ พ.ศ. 2549 ของอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ปี พ.ศ.	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณน้ำฝน (มม.)
2540	63	960.4
2541	71	977
2542	89	1019.2
2543	82	1043.2
2544	87	1126.7
2545	79	1038.1
2546	73	893.5
2547	99	1285.2
2548	100	1445.3
2549	103	1477.2

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 สภาพเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของเทศบาลเมืองตะพานหินในปัจจุบันจะเป็นเครื่องบ่งชี้ภาวะทางเศรษฐกิจ เพื่อแสดงถึงศักยภาพในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดผู้ใช้ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนความสามารถทัศนคติกิจกรรมในการอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องและชุมชน ตลอดจนหน่วยราชการต่างๆที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.2.2.1 การเกษตรกรรม

ภาคเกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดมากเป็นอันดับ1 ในปีพ.ศ.2537ในภาคเกษตรกรรมในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน ประกอบด้วย การกสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง ป่าไม้ ประกอบด้วย

1. การเพาะปลูก

การเพาะปลูกที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดที่สำคัญคือ ข้าว ข้าวโพด ถั่วเขียวผิวมัน ถั่วเขียวผิวดำ ถั่วเหลือง และมันสำปะหลัง สำหรับในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน จะมีการปลูกผักสวนครัวและปลูกไม้ดอกมาก

2. การปศุสัตว์และการประมง

ในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน จะมีการเลี้ยงหมู โค ไก่ เป็ด และปลา ซึ่งสามารถเลี้ยงไว้บริโภค และจำหน่ายด้วย

3. ระบบชลประทาน

แม่น้ำน่านจะเป็นแหล่งน้ำที่นำมาใช้ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และประกอบกิจการเกษตรกรรมด้านอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้จะใช้แหล่งน้ำจากหนองตระกรุกเจ็ดหนองตระกรุกท่าเตียน คลองกุสุลา

2.2.2.2 การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่สามารถสร้างผลผลิต หรือมีการจำหน่ายเป็นรายปีได้ในแต่ละปี ได้แก่ โรงเลื่อยไม้ โรงสีข้าว โรงน้ำแข็ง ส่วนหัตถกรรม ได้แก่ การทอผ้า การทำดอกไม้ประดิษฐ์

เทศบาลเมืองตะพานหินมีลักษณะประกอบการอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร ซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรม ณ สิ้นเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 41 โรงงาน เงินทุนทั้งสิ้น 172,820,294 บาท และคนงานรวมทั้งหมด 341 คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเครื่องจักรและโรงงานที่มีมากที่สุดคือ โรงงานซ่อมแซมเครื่องจักรและรถยนต์ จักรยานยนต์ จำนวน 10 โรงงาน เงินทุนจำนวนรวม 10,536,000 บาท คนงาน 50 คน

2.2.2.3 การพาณิชย์

ในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน มีการพาณิชย์กรรมและธุรกิจต่างๆ ในปี พ.ศ. 2549 มีร้านขายอาหารและขายบริการ ร้านธนาคาร 10 แห่ง ตลาดสด 3 แห่ง สถานขนานูปาล 1 แห่ง โรงแรม 5 แห่ง โรงภาพยนตร์ 1 แห่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรายงานผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดประจำปี 2548 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้รวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมที่จำแนกสาขาของจังหวัดพิจิตรระหว่างปี2542ถึงปี2548พบว่าในปี2548รายได้หลักจะเป็นสาขาเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ30.0ของรายได้รวมทั้งหมด รองลงมาได้แก่การค้าและการค้าปลีก คิดเป็นร้อยละ21.7 การบริการร้อยละ10.0 (รายละเอียดดังตารางที่2.4) และเมื่อพิจารณาจะพบว่าในภาคการค้าขายและการค้าปลีกมีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่มูลค่าในภาคเกษตรมีอัตราการขายเป็นสาขาหลักของรายได้ ถึงแม้ว่าภาคเกษตรกรรมจะมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างคงที่ก็ตาม แต่การค้าและการขายและการค้าปลีกมีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปีเป็นผลให้สภาพพื้นที่เกษตรกรรมถูกเปลี่ยนสภาพเป็นเขตพาณิชย์กรรมชุมชนเมืองมากขึ้นส่งผลให้จำนวนประชากรมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทั้งในลักษณะของการเพิ่มจำนวนตามธรรมชาติและการย้ายถิ่นฐานของแรงงานที่เคลื่อนย้ายมาจากชุมชนอื่นๆ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและรายได้ที่สูงขึ้น

2.2.2.4 การบริการ

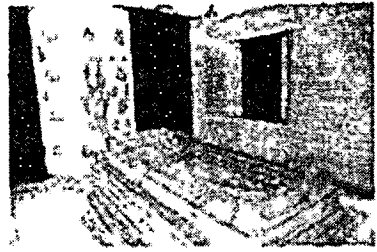
ในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน มีรายละเอียดดังนี้

โรงแรม	จำนวน 6 แห่ง
หอพัก	จำนวน 4 แห่ง
บ้านเช่า	จำนวน 100 แห่ง
สถานบริการ (ผับ,บาร์)	จำนวน 1 แห่ง
โรงภาพยนตร์	จำนวน 1 แห่ง

2.2.2.5 การท่องเที่ยว

1. แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอตะพานหิน ที่ท่องเที่ยว ได้แก่

- วัดเทวประสาธ เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของอำเภอตะพานหิน ภายในมีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ สามารถเป็นกุฏิพระจำวัดได้ เรียก พระพุทธเกตุมงคล หรือ หลวงพ่อโต ตะพานหิน เป็นพระพุทธรูปปางประทานพร ประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง หน้าตักกว้าง 20 เมตร เฉพาะองค์พระสูง 30 เมตร แท่นฐานที่นั่งสูง 4 เมตร ความสูงทั้งสิ้น 34 เมตร สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก เมื่อปี พ.ศ. 2513 และได้ประดิษฐานอยู่ที่วัดเทวประสาธในอำเภอตะพานหิน นับเป็นพระพุทธรูปที่มีพระพุทธรูปลักษณะสวยงาม ได้สัดส่วนและใหญ่ที่สุดในจังหวัดพิจิตร พระพุทธเกตุมงคลเป็นนามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้เมื่อเสด็จผ่านอำเภอตะพานหิน หากผู้ใดเดินทางผ่านอำเภอตะพานหิน ไม่ว่าจะทางรถยนต์หรือทางรถไฟจะมองเห็นองค์พระเหลืองอร่ามแต่ไกล

ภาพที่ 2.12 แสดงวัดเทพประสารท

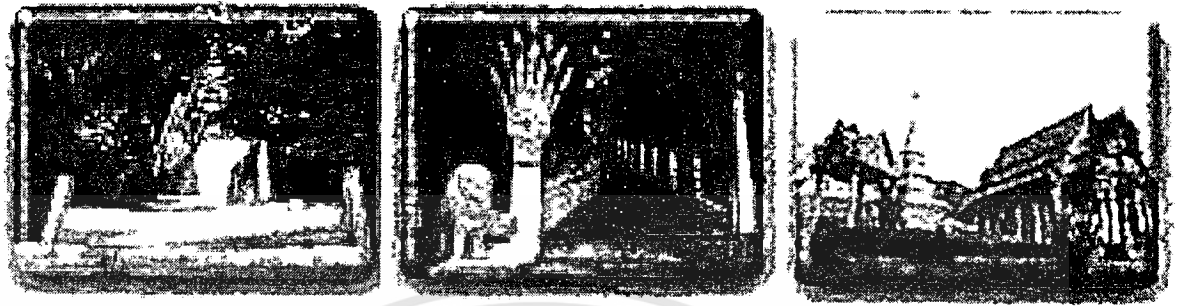
- บึงน้ำกลัด ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 บ้านน้ำกลัด ตำบลวังสำโรง อำเภอดงพวนหิน อยู่ห่างจากอำเภอดงพวนหินประมาณ 15 กม. โดยใช้เส้นทางสายดงพวนหิน-วังสำโรง และเส้นทางวังสำโรง-ไผ่ท่าโพ (ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1070) จากอำเภอดงพวนหินถึงทางแยกเข้าบึง มีป้ายบอกหมู่บ้าน อพป.บึงน้ำกลัด เลี้ยวขวาประมาณ 400 เมตรเป็นถนนลาดยาง จากนั้นเลี้ยวซ้ายประมาณ 300 เมตรสภาพทั่วไปเป็นบึงกว้าง พื้นที่ประมาณ 120 ไร่ และในช่วงฤดูหนาวประมาณเดือนพฤศจิกายน-พฤษภาคม จะมีนกเป็ดน้ำ นกกระยางขาวและนกดับแด้จำนวนมากบินอพยพหนีความหนาวจากไซบีเรีย ประเทศจีน มาอาศัยอยู่บริเวณบึงน้ำกลัดแห่งนี้โดยเฉพาะในเดือนธันวาคมจะเป็นเดือนที่มีนกชนิดต่างๆ อาศัยอยู่มากที่สุด

ภาพที่ 2.13 แสดงบึงน้ำกลัด

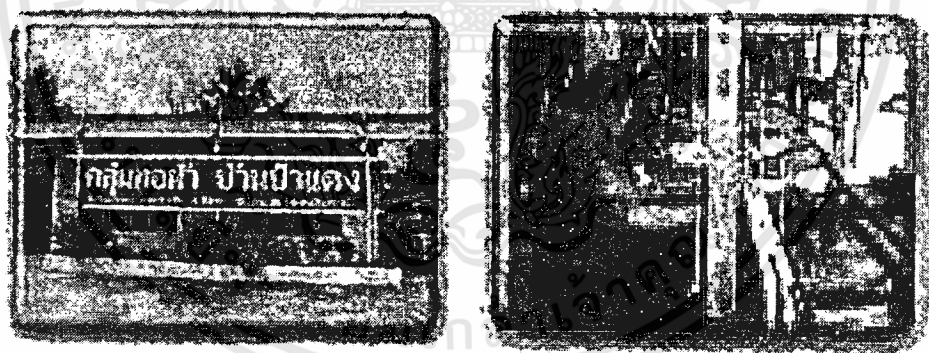
- วัดพระพุทธบาทเขารวก ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 ตำบลวังหลุม อำเภอดงพวนหิน อยู่ห่างจากอำเภอดงพวนหินไปประมาณ 10 กม.ภายในวัดมีรอยประดิษฐานพระพุทธบาทจำลอง ซึ่งจำลองมาจากวัดพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรี และมี พระอาจารย์โง่น ไสโร พระเกจิอาจารย์ชื่อดังองค์หนึ่งจำพรรษาอยู่ ซึ่งท่านเป็นผู้สร้างพระพุทธวิโมกข์ปางสมาธิ ขนาดหน้าตักกว้าง 29 นิ้ว มอบให้โรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีกลองที่ทำด้วยไม้ประดู่ใหญ่ที่สุดในโลก และรูปปั้น

ถาษาอายุ 1000-1500 ปีซึ่งเป็นหินศิลาแดงจากลุ่มแม่น้ำเงิน ภายในวัดยังมีสวนสัตว์ขนาดเล็กซึ่งมีสัตว์หลายชนิดไว้ให้ชมและศึกษาอีกด้วย

ภาพที่ 2.14 แสดงวัดพระพุทธบาทเขารวก

- กลุ่มผ้าทอด้วยมือบ้านป่าแดง มีการทอผ้าด้วยมือไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ชมและเลือกซื้อ เป็นผ้าจากฝ้ายผสมไหมที่มีสีสันท่างๆมากมาย ทั้งยังมีราคาถูกกว่าผ้าทอด้วยมือของจังหวัดอื่นมาก ด้วยคุณสมบัติต่างๆเหล่านี้เองที่ทำให้ผ้าทอด้วยมือของบ้านป่าแดงอำเภอตะพานหินเป็นที่นิยม อย่างแพร่หลายจนถึงประเทศในทวีปยุโรปบางประเทศ เช่น อิตาลีและฝรั่งเศส เป็นต้น ผ้าทอมือนี้ สามารถหาซื้อได้จาก บ้านป่าแดง หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 6 ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหินห่างจากอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร

ภาพที่ 2.15 แสดงกลุ่มผ้าทอด้วยมือบ้านป่าแดง

2. แหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง

- วัดเขารูปช้าง ตั้งอยู่ที่ตำบลดงป่าคำ ตามเส้นทางสายพิจิตร-ตะพานหิน ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร มีเจดีย์แบบลังกาซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาที่มีหินสีขาวซ้อนกันมองดูคล้ายช้าง แต่เดิมเป็นเจดีย์เก่ามาก่อน และทางวัดได้ทำการปฏิสังขรณ์ใหม่เมื่อประมาณ 20 ปีมาแล้ว โดยประดับกระเบื้องเคลือบสีทองทั้งองค์ มีรั้วรอบองค์เจดีย์ สำหรับลานกว้างบนยอดเขา ทางวัดได้สร้างวิหารใหญ่ขึ้นหลังหนึ่งและมีเจดีย์เก่าอยู่องค์หนึ่งเป็นเจดีย์แบบลังกาทรงเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยอยุธยา มีตัวระฆังเป็นกลีบบมระฆังแต่ยอดเจดีย์หักแล้ว นอกจากนี้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยังมีมณฑปแบบจตุรมุขหลังเก่าอยู่ใกล้กับโบสถ์หลังใหม่ ภายในมณฑปประดิษฐานรอยพระพุทธรูปบาทสำริดและที่ฝาผนังมีภาพเขียนเรื่องไตรภูมิพระร่วง

- บึงสีไฟเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศ มีเนื้อที่ประมาณ 5,000 ไร่ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมือง และชมพระอาทิตย์ตก กลางบึงสีไฟ ในยามเย็น บึงสีไฟถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งแรกของจังหวัดพิจิตร นอกจากนั้นภายในบึงสีไฟยังมีสถานที่ที่น่าสนใจอื่นๆ อีก เช่น สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ พิจิตร สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เนื่องในวโรกาสพระชนมายุครบ 80 พรรษา เมื่อ พ.ศ. 2527 มีเนื้อที่ 170 ไร่ เป็นสวนพักผ่อนริมบึงสีไฟ มีสะพานทอดลงน้ำสู่ศาลาใหญ่ที่จัดไว้เป็นที่พักผ่อน นักท่องเที่ยวนิยมมาให้อาหารปลาและชมอาทิตย์อัสดง รูปปั้นพญาชาละวัน เป็นรูปปั้นระเข้ อยู่ด้านหน้าบึงสีไฟ ที่มีความยาวถึง 38 เมตร กว้าง 6 เมตร สูง 5 เมตร ภายในตัวระเข้ทำเป็นห้องประชุมขนาด 25-30 ที่นั่ง สถานแสดงพันธุ์ปลาเฉลิมพระเกียรติ ลักษณะอาคารเป็นรูปดาวเก้าแฉก ยื่นลงไปในบึงสีไฟ ภายในประกอบด้วยตู้แสดงพันธุ์ปลามากกว่า 20 ชนิด และมีการสลับเปลี่ยนชนิดของปลาเป็นประจำ นอกจากนั้นตรงส่วนกลางของอาคารยังทำเป็นช่องเปิด สำหรับชมปลาในบึงสีไฟซึ่งมีพันธุ์ปลาชนิดต่างๆ มาชุมนุมเป็นจำนวนมาก เพื่อรอกินอาหารที่นักท่องเที่ยวโปรยให้กิน สถานแสดงพันธุ์ปลาเฉลิมพระเกียรติ อยู่ในความดูแลของศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพิจิตร เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ

ภาพที่ 2.16 แสดงบึงสีไฟ

- วนอุทยานนครไชยบรร หมู่ 2 บ้านหนองดง ตำบลท่าเสา ห่างจากตัวอำเภอโพทะเลประมาณ 17 กิโลเมตร เป็นแหล่งพื้นที่ป่าสิ้นสุดท้ายของพิจิตร มีดินไม้ยางขนาดใหญ่ขึ้นอยู่หนาแน่น ช่วงฤดูหนาวจะมีนกมีอาศัยเป็นจำนวนมาก มีอาคาร และสถานที่พักผ่อน และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะให้บริการด้านการพักผ่อนยังเป็นสถานที่สำหรับฝึกอบรมในการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดพิจิตร

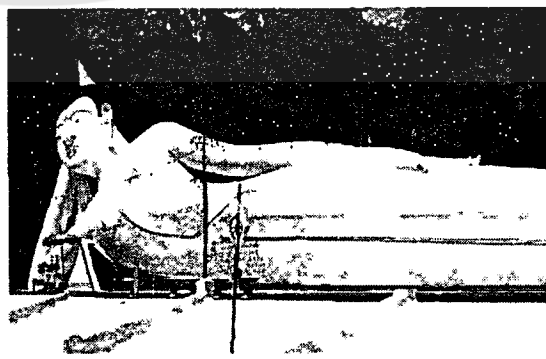
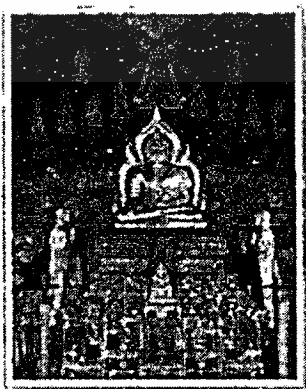
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.17 แสดงวนอุทยานนครไชยบวร

- วัดท่าช้างตั้งอยู่ที่ตำบลเนินมะกอก อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตร ภายในวัดมีพระพุทธรูปหินที่เก่าแก่คู่บ้านคู่เมือง พระพุทธรูปสลักด้วยหินทราย และที่สังเกตเห็นได้ง่ายคือ มีรูปปั้นช้างขนาดใหญ่ 2 เชือกอยู่บริเวณด้านหน้าวัด การเดินทาง จากตัวอำเภอ บางมูลนาก ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1118

- วัดท่าหลวงเป็นวัดสำคัญของจังหวัดพิจิตร อยู่ริมฝั่งแม่น้ำน่านฝั่งตะวันตก ถนนบุษบา ใกล้ศาลากลางจังหวัดเก่า วัดนี้สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 2388 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อเพชร ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสมัยเชียงแสน หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ มีพุทธลักษณะงดงามมาก มีหน้าตักกว้าง 1.40 เมตร สูง 1.60 เมตร เป็นพระพุทธรูปสำคัญคู่เมืองพิจิตร ประวัตินี้มีอยู่ว่า พระพิจิตร ซึ่งเป็นเจ้าเมืองอยากได้พระประธานมาประดิษฐานที่เมืองพิจิตร ในโอกาสที่ทัพกรุงศรีอยุธยาได้เดินทางผ่านเมืองพิจิตรเพื่อไปปราบขบถจอมทองเมืองเชียงใหม่ พระพิจิตรจึงได้ขอร้องแม่ทัพว่า เมื่อปราบขบถเสร็จแล้วให้หาพระพุทธรูปมาฝาก คังนั้น เมื่อเสร็จศึก แม่ทัพนั้นจึงได้อาราธนาพระพุทธรูปหลวงพ่อเพชรลงแพลูกบวบล่องมาทางแม่น้ำปิง โดยฝากเจ้าเมืองกำแพงเพชรไว้ ต่อมาจึงได้อาราธนาหลวงพ่อเพชรมาประดิษฐานไว้ ณ อุโบสถวัดนครชุมก่อน แล้วจึงย้ายมาประดิษฐานที่พระอุโบสถวัดท่าหลวง อำเภอเมืองพิจิตร จนถึงปัจจุบัน พระอุโบสถจะเปิดให้ประชาชนเข้านมัสการหลวงพ่อเพชรได้ทุกวัน

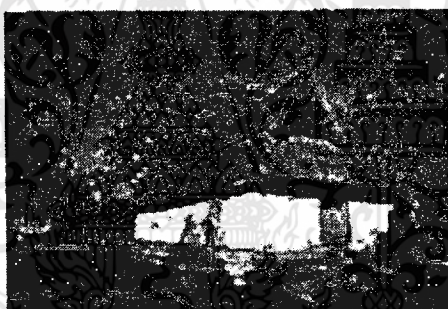

ภาพที่ 2.18 แสดงวัดท่าหลวง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วัดทับคล้อ (สวนโพธิ์สัตว์) วัดทับคล้อ (สวนพระโพธิ์สัตว์) ตั้งอยู่ตำบลทับคล้อ ซอยเทศบาลทับคล้อ 5 ภายในมีสถานที่สำหรับปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน มีความสวยงามเงียบสงบและเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และพระตำหนักรับรอง ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536

- วัดนครชุม ตั้งอยู่บนถนนสายพิจิตร – สามง่าม - วังจิก (ทางหลวงหมายเลข 1068) ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 9 วัดนี้เป็นวัดที่สร้างในสมัยสุโขทัย มีอายุราว 800 ปี ด้านตะวันออกมีพระอุโบสถเก่าแก่มาก ก่อสร้างด้วยอิฐฉาบปูน เครื่องบนเป็นไม้โดยใช้สลักไม้แทนตะปู มีช่องระบายลมแทนหน้าต่าง พระอุโบสถหลังนี้เคยเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อเพชร ซึ่งปัจจุบันได้อัญเชิญไปประดิษฐาน ณ วัดท่าหลวง ปัจจุบันประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ก่ออิฐถือปูน ลักษณะแบบสุโขทัยเป็นพระพุทธรูปที่ใช้เป็นประธานในพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาในสมัยก่อน

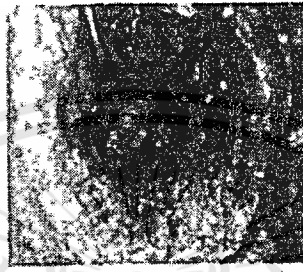

ภาพที่ 2.19 แสดงวัดนครชุม

- วัดห้วยเขน ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยเขน อยู่ห่างจากอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร ไปตามถนนสายบางมูลนาก - วังจิว ภายในวัดมีโบสถ์เก่าซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนอนุรักษ์ไว้ ภายในโบสถ์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับเรื่องพุทธประวัติเรื่องรามเกียรติ์ เป็นภาพของเก่าโบราณที่ยังไม่มีการตกแต่งเพิ่มเติมใดๆ

- วัดหิรัญญาราม หรือ วัดบางกลาน เดิมมีชื่อว่า “วัดวังตะโก” ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านเก่า สิ่งที่น่าสนใจของวัดนี้คือ สิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจของวัดนี้คือ พิชัยภัณฑ์นครไชยบรร เป็นพิชัยภัณฑ์รูปมณฑป 2 ชั้น ชั้นบนประดิษฐานรูปหล่อทองคำจริงของ หลวงพ่อเงิน เกจิอาจารย์ที่ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศรู้จักและเคารพนับถือเป็นอย่างยิ่งที่เคยจำพรรษาอยู่ที่วัดนี้ ชั้นล่างเป็นที่แสดงโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่ทางวัดได้สะสมไว้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุที่มีผู้นำมาถวาย เช่น พระพุทธรูป พระพิมพ์ เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ

- วัดหัวดง ตั้งอยู่หมู่ 7 ตำบลหัวดง ทางตอนใต้ของตัวเมืองพิจิตรไปตามเส้นทางสายพิจิตร - ตะพานหิน ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2413 ผูกพัทธสีมาครั้งแรก พ.ศ. 2468 มีเนื้อที่ประมาณ 40 ไร่ สิ่งที่น่าสนใจคือ เมื่อวันที่ 17 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 ได้พบพระรูปเหมือนหลวงพ่ोजินขนาดหน้าตักกว้าง 5 นิ้ว เนื้อนวโลหะ(ทองเหลือง)แทรกขึ้นมาที่ต้นอินทนิลซึ่งมีอายุประมาณ 20 ปีเศษ หลวงพ่ोजินเป็นพระเกจิอาจารย์ที่ประชาชนทั่วไปรู้จักและเคารพนับถือเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 2.20 แสดงวัดหัวดง

- วัดโรงช้าง ตั้งอยู่ที่ตำบลโรงช้างทางทิศใต้ของตัวเมือง ติดกับถนนพิจิตร - สามง่าม - วังจิก (ใช้ทางหลวงหมายเลข 115 และทางหลวงหมายเลข 1068) ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 5 วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยาเมื่อสมัยพระยาโคตรบองขึ้นครองราชย์ สถานที่แห่งนี้เรียกว่า กองช้าง เพราะเป็นที่พักของกองช้าง ต่อมาได้เรียกกันเพี้ยนไปเป็น คลองช้าง จนกระทั่งทางราชการได้เปิดโรงเรียนประชาบาลขึ้นที่วัดนี้ จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดโรงช้าง บริเวณวัดโรงช้างมีพระพุทธรูปใหญ่อยู่กลางแจ้ง 3 องค์ เป็น พระพุทธรูปปางมารวิชัย ปางห้ามญาติ และปางไสยาสน์ สิ่งที่น่าสนใจของวัดนี้คือเจดีย์องค์ใหญ่ของวัด สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2517 บริเวณรอบองค์เจดีย์มีตู้พระไตรปิฎก จำนวน 108 ตู้ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ทำบุญใส่ตู้เพื่อเป็นสิริมงคล และภายในองค์เจดีย์ได้สร้างเป็นห้องลับใต้ดินเพื่อใช้สำหรับเก็บแผ่นอิฐจารึกพระไตรปิฎกจำนวน 84,000 พระธรรมขันธ์ โดยได้สังเกตเห็นว่า ในอนาคตอาจมีเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงเช่น สงครามนิวเคลียร์ซึ่งอาจทำให้พระไตรปิฎกสูญหายจากโลกได้

ภาพที่ 2.21 แสดงวัดโรงช้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วัดโพธิ์ประทับช้าง เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2242-2244 ในสมัยสมเด็จพระสุริเยนทราธิบดินทร์(ขุนหลวงสรศักดิ์หรือพระพุทเจ้าเสือ)พระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยา เพื่อเป็นอนุสรณ์สถาน ณ สถานที่ประดิษฐานของพระองค์ วัดนี้ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำพิจิตรเก่า หน้าวัดมีต้นตะเคียนซึ่งกล่าวกันว่ามียายุราว 260 ปี วัดโดยรอบได้ 7 เมตร 60 เซนติเมตร หรือ 7 คนโอบ ภายในวัดมีพระวิหารสูงใหญ่ มีกำแพงล้อมรอบ 2 ชั้น เป็นศิลปะแบบอยุธยา กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อ พ.ศ. 2478 นอกจากนี้ชาวอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ได้สร้างอนุสาวรีย์พระพุทเจ้าเสือไว้เป็นที่ระลึก ช้างที่ว่าการอำเภอโพธิ์ประทับช้างอีกด้วย การเดินทาง วัดนี้อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 27 กิโลเมตร ไปตามถนนสายพิจิตร - วังจิก(ทางหลวงหมายเลข 1068) ประมาณ กม.ที่ 12-13 เลี้ยวแยกซ้ายไปทางอำเภอโพธิ์ประทับช้าง (ทางหลวงหมายเลข 1300) ก่อนถึงตัวอำเภอจะมีทางแยกซ้ายมือเข้าไปอีก 4 กิโลเมตร ถึงวัดโพธิ์ประทับช้าง

ภาพที่ 2.22 แสดงวัดโพธิ์ประทับช้าง

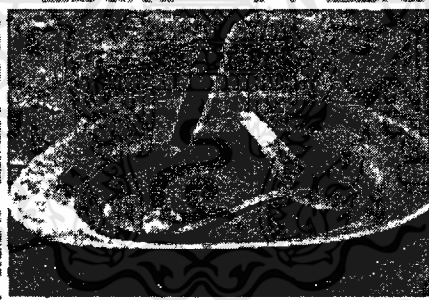
- ศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าแม่ทับทิมท่าพ่อ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก ทางด้านหลังใกล้ริมทางรถไฟสายเหนือ สายเชียงใหม่-กรุงเทพฯ ภายในศาลมีองค์เจ้าแม่ทับทิม (คู่บ่วงเต่งเหนียง) เป็นองค์ประธาน ด้านขวาเป็นที่ประทับของเจ้าพ่อกวนอู ด้านซ้ายเป็นที่ประทับของเจ้าพ่อปิ่นเกล้า และปิ่นเกล้ามา ตามประวัติและหลักฐานที่ปรากฏอยู่พบว่าองค์เจ้าแม่ทับทิม และองค์เจ้าพ่อกวนอู ได้ัญเชิญมาจากเกาะไหหลำ มณฑลกว่างตุง ประเทศจีน ในราวปี พ.ศ. 2410 ในสมัยนั้นเจ้าของคู่อเรือซึ่งตั้งถิ่นฐานทำการค้าที่หมู่บ้านท่าพ่อเป็นผู้อัญเชิญองค์เจ้าแม่ทับทิมมาจากประเทศจีน ได้บริจาคขงไม้สัก จำนวน 2 แพง เพื่อปลูกสร้างศาลขนาดใหญ่ถวายแด่องค์เจ้าแม่ทับทิมและเจ้าพ่อกวนอู ให้เป็นที่สักการบูชาของชาวบ้าน และผู้เลื่อมใสศรัทธาทั้งใกล้และไกล ยิ่งกว่านั้นศาลเจ้าแห่งนี้ยังใช้เป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ สอนหนังสือไทย และหนังสือจีน ให้แก่บุตรหลานในหมู่บ้านอีกด้วย นับตั้งแต่นั้นมาความเจริญทางการค้าและการเติบโตของครอบครัวในหมู่บ้านก็มีมากขึ้นตามลำดับ หลักฐานตามประวัติ และถาวรวัตถุอันล้ำค่าของศาลเจ้าแห่งนี้คือ เกี้ยวสำหรับประทับขององค์เจ้าแม่ ที่ได้นำมาจากประเทศจีน เป็นเรือนไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แกร่งและสลักทั้งหลังด้วยลายดอกไม้ และสัตว์ต่าง ๆ ตามแบบฉบับศิลปะของจีน วัตถุประสงค์ซึ่ง
เป็นเครื่องหมายประจำเขียนทั้งแปด (โป๊ยป้อ) จำนวน 2 ชุด (16 อัน) นับเป็นวัตถุล้ำค่าซึ่งทำมา
เฉพาะจากนครกวางเจาในสมัยนั้น ความศักดิ์สิทธิ์ และอภินิหารของเจ้าพ่อ เจ้าแม่ แห่งศาลเจ้าแม่
ทับทิมท่าพ่อ เป็นที่เลื่องลือกันมาตั้งแต่สมัยเริ่มแรกแล้ว ศิษยานุศิษย์ทั้งใกล้และไกลต่างก็ได้รับ
ความสุขความเจริญ ปราศจากอันตรายอย่างทั่วถึงกันตราบเท่าทุกวันนี้ การเดินทาง ตามทางหลวง
หมายเลข 111 สายพิจิตร-สากเหล็ก เลี้ยวซ้ายเข้าซอยวัดวิจิตราราม ผ่านตลาดท่าพ่อแล้วเลี้ยวซ้าย

- สวนเกษตรวังทับไทร ตำบลวังทับไทร เป็นแหล่งปลูกมะม่วง
น้ำดอกไม้สีทอง เพชรบ้านลาด ฟ้ายัน โขคอนันต์ และมะปรางหวาน มะยงชิดพันธุ์พันธุ์ไข่ไก่
จำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมและเลือกซื้อได้ ช่วงฤดูกาลเที่ยว
สวนมะม่วง อยู่ระหว่างมกราคม- พฤษภาคม ฤดูกาลเที่ยวสวนมะปราง อยู่ระหว่างกุมภาพันธ์-
มีนาคม

- เมืองแร่ทองคำเขาพนมพา บ้านเขาพนมพา หมู่ 7 ตำบลหนองพระ
เป็นเนินเขาขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นเขาลูก โคดครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ เป็นเมืองทองคำ
เปิดแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทยที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปซื้อดินที่ถลุงจากเขาพนมพา
นำไปร่อนยังสถานที่ที่ทางองค์การบริหารจังหวัดพิจิตรจัดให้ สำหรับนักท่องเที่ยวสามารถเข้าชม
กรรมวิธีการร่อนหาทองคำแบบชาวบ้านได้ทุกวัน

ภาพที่ 2.23 แสดงเมืองแร่ทองคำเขาพนมพา

- อุทยานเมืองเก่าพิจิตร อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 7 กิโลเมตร เชื่อว่า
เป็นที่ตั้งของเมืองพิจิตรเก่า สร้างในสมัยพระยาโคตรบอง ประมาณปี พ.ศ. 1601 ภายในบริเวณ
กำแพงเมืองมีพื้นที่ประมาณ 400 ไร่เศษ มีลักษณะเป็นเมืองโบราณ ประกอบไปด้วย กำแพงเมือง คู
เมือง เจดีย์เก่า ฯลฯ มีสวนรุกขชาติกาญจนกุมารซึ่งกรมป่าไม้ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2520 ทำให้
ภายในบริเวณอุทยานแห่งนี้มีต้นไม้ร่มรื่นหลายชนิดเหมาะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และภายใน
อุทยานยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจ คือ ศาลหลักเมือง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2520 อาคารแบ่ง
ออกเป็น 2 ชั้น คือ ด้านบนจะเป็นที่ตั้งของศาลหลักเมือง ส่วนด้านล่างจะเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้น
ของพระยาโคตรบองซึ่งชาวบ้านเรียกว่า พ่อปู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัดมหาธาตุ เป็นโบราณสถานก่อด้วยอิฐ ตั้งอยู่กึ่งกลางเมืองพิจิตรเก่า ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่านเก่า กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานของวัดนี้เมื่อ พ.ศ.2478 ประกอบไปด้วยพระธาตุเจดีย์ เป็นเจดีย์ทรงลังกา ภายในมีพระเครื่องชนิดต่างๆ ซึ่งได้ถูกลักลอบขุดค้นไป ด้านหน้าพระเจดีย์เป็นที่ตั้งของวิหารเก๋าคู่หู ด้านหลังพระเจดีย์เป็นพระอุโบสถ มีโบเสมา 2 ชั้น มีรากไทรเกาะอยู่ที่หน้าบัน หลังคาถูกต้นไม้ล้มทับหักลงมาองค์พระก็พลอยโค่นลงมาด้วย บัดนี้เหลือแต่ฐานอิฐสูง กรมศิลปากรดำเนินการขุดแต่งเมื่อพ.ศ. 2534 บริเวณใต้เนินดินส่วนวิหารได้พบสิ่งก่อสร้าง 2 ยุคสมัยคือสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยา บริเวณโดยรอบพบเจดีย์รายจำนวนมากและแนวกำแพงขนาดใหญ่ ถ้าชาละวัน มีที่มาจากวรรณคดีเรื่อง ไกรทอง บทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 2 ลักษณะเป็นช่องขุดลึกลงไปใต้ดิน มีเรื่องเล่าว่า เมื่อประมาณ 65 ปีมาแล้ว พระภิกษุวัจนครชุมรูปหนึ่งจุดเทียนไขเดินเข้าไปในถ้ำจนหมดเทียนเล่มหนึ่งก็ยังไม่ถึงก้นถ้ำ จึงไม่ทราบว่ายกภายในถ้ำชาละวันจะสวยงามวิจิตรพิสดารเพียงใด ในปัจจุบันดินพังทลายทับถมจนดินเงิน ทางจังหวัดได้สร้างรูปปั้นไกรทองและชาละวันไว้ที่บริเวณปากถ้ำด้วย เกาะศรีมมาลา มีลักษณะเป็นมูลดินคล้ายเกาะเล็กๆ อยู่กลางคูเมืองนอกกำแพงเก่า มีคูล้อมรอบเกาะแต่ดินเงิน สันนิษฐานว่าแต่เดิมน่าจะเป็นป้อมหรือหอคอยรักษาการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพราะตั้งอยู่นอกเมืองและอยู่กลางคูเมือง การเดินทางใช้เส้นทางสายพิจิตร-สามง่าม-วังจิก ทางหลวงหมายเลข 115 และ ทางหลวงหมายเลข 1068 ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 6

ภาพที่ 2.24 แสดงอุทยานเมืองเก่าพิจิตร

2.2.3 สภาพทางสังคม

2.2.2.1 ประชากร

จำนวนประชากรในเขตเทศบาล ณ วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2546 มีจำนวน 22,185 คน จำแนกเป็น เพศชาย 10,826 คน เพศหญิง 11,359 คน จำนวนครัวเรือน 5,099 ครัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.2 การศึกษา

ภายในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน มีการสอนทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แยกได้ดังนี้

- สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 2 โรงเรียน
- สังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน 2 โรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2548 มีครู- อาจารย์ 91 คน และนักเรียน 2,057 คน มีจำนวนห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 66 ห้อง อัตราครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 ต่อ 22.6 อัตราห้องเรียนเท่ากับ 1 ต่อ 31.2

- สังกัดกรมสามัญศึกษา 1 โรงเรียน
- สังกัดสำนักงานกรมการศึกษา 5 โรงเรียน
- สังกัดกรมอาชีวศึกษา 1 โรงเรียน

2.2.2.3 การศาสนาและวัฒนธรรม

ภายในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน มีประชาชนนับถือศาสนาพุทธมากที่สุด รองลงมาคือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามตามลำดับ ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันสงกรานต์ งานวันลอยกระทง และงานรัฐพิธี คืองาน สโมสรสันนิบาตเทศบาล

1. จำนวนสถาบันทางศาสนา มี 5 แห่ง

- วัดทางพุทธศาสนา 4 แห่ง ได้แก่

1. วัดตะพานหิน
2. วัดพุกษะวัน โชติการาม
3. วัดเทวประสาท
4. วัดสันติพลาราม

- โบสถ์คริสต์ 1 แห่ง ได้แก่ คริสจักรตะพานหิน

2. การนับถือศาสนาของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองตะพานหิน

- ผู้นับถือศาสนาพุทธ 99.06 %
- ผู้นับถือศาสนาอิสลาม 0.49 %
- ผู้นับถือศาสนาคริสต์ 0.45 %

2.2.2.4 ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

1. งานประเพณีกำฟ้า จัดขึ้นในวันขึ้น 2 - 3 ค่ำ เดือน 3 เป็นประเพณีที่สำคัญของชาวไทยพวน จัดขึ้นที่วัดป่าแดงพยอมบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม ประเพณีนี้จัดขึ้นเพื่อแสดงความเคารพบูชาเทวดาและพระมหากษัตริย์ เมื่อถึงวันกำฟ้าชาวไทยพวนจะกลับมายังบ้านของตน เพื่อร่วมทำบุญกับญาติพี่น้อง พบปะสังสรรค์ และเล่นกีฬาพื้นบ้าน

2.งานแข่งเรือประเพณี จังหวัดพิจิตรมีการแข่งเรือประเพณีมาเป็นเวลานานแล้วเพราะมีธรรมเนียมว่า วัดโคกเจ้าจัดงานปิดทองไหว้พระแล้วก็ต้องจัดงานแข่งเรือควบคู่กันไป ด้วย มักจัดกันในฤดูน้ำหลาก ประมาณวันเสาร์-อาทิตย์ต้นเดือนกันยายนของทุกปี ในงานจะมีการแข่งเรือประเพณีและการประกวดขบวนแห่เรือต่างๆ ในแม่น้ำน่าน มีการประกวดสาวงามและการประดับประดาเรือขบวนต่างๆ สวยงามน่าชมมาก

ภาพที่ 2.25 แสดงงานแข่งเรือประเพณี

2.2.2.5 การสาธารณสุข

เทศบาลเมืองตะพานหิน มีศูนย์บริการสาธารณสุข แห่ง ให้บริการแก่ประชาชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น นอกจากนี้ภายในเขตเทศบาลยังมีสถานที่ให้บริการรักษาพยาบาลทั้งคลินิกและโรงพยาบาลของรัฐและเอกชนอีก ซึ่งสามารถจะให้บริการประชาชนได้เพียงพอและทั่วถึง

1. สภาพทั่วไปด้านสาธารณสุข

ในเขตเทศบาลเมืองตะพานหินมีบริการด้านสาธารณสุข ดังนี้

- โรงพยาบาลรัฐบาล 1 แห่ง	เตียงคนไข้จำนวน 90 เตียง
- ศูนย์บริการสาธารณสุข	1 แห่ง
- ศสมช.	13 แห่ง
- คลินิก	8 แห่ง
- ร้านขายยา	7 แห่ง
- บริการด้านโรงฆ่าสัตว์	1 แห่ง (เนื้อที่ 1.2 ไร่)
- ตลาดสด	1 แห่ง
- สถานที่กำจัดขยะ	1 แห่ง (เนื้อที่ 10 ไร่)
- สถานที่บำบัดน้ำเสีย	1 แห่ง (เนื้อที่ 60 ไร่)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. อณามัยและสิ่งแวดล้อม

มีสถานที่พักผ่อน ได้แก่ - สวนสาธารณะ จำนวน 2 แห่ง

- ศูนย์เยาวชนเพื่อการออกกำลังกาย 1 แห่ง

จะเห็นได้ว่าสถานที่ที่รวบรวมกิจกรรม สาธารณะยังคงไม่เพียงพอกับความต้องการกับประชากร

2.2.2.6 ชุมชนและการเคหะ

ลักษณะของชุมชนในเขตเทศบาลมีชุมชนย่อย จำนวน 15 ชุมชน

2.2.2.7 สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

การคมนาคม เส้นทางคมนาคม มีสถานีรถไฟ 1 แห่งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง ตะพานหิน ทางรถยนต์ สายการขนส่งรถยนต์โดยสารในเขตเทศบาลยังไม่มีสถานีขนส่ง ระยะทาง จากอำเภอตะพานหินถึงจังหวัดพิจิตรเป็นระยะทาง 28 กิโลเมตร ทางน้ำ มีแม่น้ำน่านไหลผ่าน การเดินทางและการขนส่งทางน้ำไม่เป็นที่นิยมเพราะล่าช้าและเสียเวลามาก

ตารางที่ 2.4 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดพิจิตร พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2548

หน่วย 1,000 บาท

	พ.ศ.2542	พ.ศ.2543	พ.ศ.2544	พ.ศ.2545	พ.ศ.2546	พ.ศ.2547	พ.ศ.2548
การเกษตรกรรม	3,047,569	2,651,472	3,024,511	3,465,322	3,007,532	3,036,995	3,191,559
การเกษตร	2,543,879	2,078,339	2,444,466	2,804,157	2,350,973	2,390,031	2,497,889
การปศุสัตว์	157,782	198,637	209,889	284,275	289,281	263,691	292,336
การประมง	28,298	32,377	39,557	44,700	60,923	65,998	71,294
การป่าไม้	0	0	0	0	0	0	0
การบริการเกษตร	188,448	212,158	205,994	199,409	174,399	180,793	188,836
ผลิตภัณฑ์ กรรมวิธีการเกษตร	129,189	129,961	124,605	132,781	131,956	136,445	141,204
เหมืองแร่และการระเบิดหิน	57,565	34,071	40,007	74,884	96,080	74,020	73,341
กรรมวิธีการผลิต	511,796	502,221	536,261	604,858	613,379	711,447	750,048
การก่อสร้าง	418,312	560,205	611,609	608,634	545,097	760,624	853,149
ไฟฟ้าและการประปา	113,266	119,072	123,377	132,208	139,522	168,697	193,048
การขนส่งและการสื่อสาร	277,500	288,484	327,858	386,446	453,428	495,877	558,419
การค้าขายและการค้าปลีก	1,539,650	1,641,193	1,757,294	1,828,442	1,976,230	2,132,439	2,308,075
ธนาคาร การประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์	318,502	348,233	325,905	377,619	481,650	474,197	581,074
การจัดสรรที่พักอาศัย	547,326	556,696	564,840	539,745	554,969	575,308	594,490
การบริหารสาธารณะและ การจัดการ	365,440	395,142	426,065	436,425	456,412	441,299	486,188
การบริการ	1,002,692	1,093,698	1,093,436	1,055,272	1,044,294	1,000,709	1,069,827
ผลิตภัณฑ์รวมจังหวัด	8,199,647	8,190,487	8,831,163	9,509,855	9,366,593	9,871,612	10,659,218

ที่มา : รายงานผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด พ.ศ. 2548

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4 การใช้ที่ดิน

โครงสร้างด้านพื้นที่อันเป็นที่ตั้งของเทศบาลเมืองตะพานหินแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ด้านตะวันตกของแม่น้ำน่าน ด้านตะวันออกของแม่น้ำน่าน ที่อยู่ระหว่างแม่น้ำกับทางรถไฟสายเหนือ และด้านตะวันออกของทางรถไฟ โครงสร้างดังกล่าวทำให้การตั้งถิ่นฐานเดิมเกาะกลุ่มระหว่างแม่น้ำกับทางรถไฟที่เป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการคมนาคมขนส่งระหว่างทางรถไฟกับทางน้ำ

ลักษณะชุมชนของเทศบาลเมืองตะพานหินเป็นเมืองศูนย์กลางเดียว บริเวณศูนย์กลางคือ ท่าเทียบเรือแม่น้ำน่านกับสถานีรถไฟ ประกอบด้วย ตลาดสด อาคารพาณิชย์ โรงสี โรงเลื่อย ที่พักอาศัยหนาแน่นมากที่ปะปนระหว่างเรือนแถวพักอาศัยกับอาคารพาณิชย์ มีสะพานรัฐราษฎร์ข้ามแม่น้ำน่านเชื่อมโยงชุมชนทั้ง 3 ส่วน ให้ติดต่อกันได้โดยสะดวก

การใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษามีดังนี้

2.2.4.1 บริเวณที่พักอาศัย ประกอบด้วยที่พักอาศัยหนาแน่นมากที่ปะปนอยู่กับอาคารพาณิชย์ กรรมบริเวณถนนริมถนนกับทางรถไฟ ถนนสหมิตร ถนนร่วมมิตร บริเวณที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง เป็นอาคารพักอาศัย บริเวณถนนรัตนโกสินทร์ 200 ปี ถนนมธุรส ถนนเศรษฐทัตต์ ถนนริมถนนตะวันออก (ตอนเหนือ) และมีการขยายตัวตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1131 (ตะพานหิน-ชนแดน-เขาค้อ) ส่วนที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย มีการกระจายตัวอยู่รอบนอกทางด้านตะวันตกบริเวณวัดเทวประสาท ถนนชมภูริระเวช ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1070 ถนนพร้อมใจ บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยปรากฏเป็นที่อยู่อาศัยในพื้นที่จัดสรรทั้งในและนอกเขตเทศบาล

2.2.4.2 บริเวณการค้าพาณิชยกรรม ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบขนาดเล็กประเภทค้าปลีก ค้าส่ง สินค้าอุปโภคบริโภคและการค้าบริการ ศูนย์กลางการค้าอยู่บริเวณตลาดสดเทศบาลและสถานีรถไฟ นอกจากนี้ยังเกาะกลุ่มตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1070 (ตะพานหิน-วังสำโรง) ถนนเลียบทางรถไฟตอนใต้

2.2.4.3 บริเวณอุตสาหกรรมและคลังสินค้า อุตสาหกรรมในเขตเทศบาล เช่น โรงงานขนาดเล็ก ซ่อมรถยนต์ โรงสี ทำน้ำแข็ง เส้นกัวยเดี่ยว กระจายตัวอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะบริเวณริมแม่น้ำเป็นโรงสีและท่าทราย

2.2.4.4 บริเวณสถานที่ราชการ เทศบาลเมืองตะพานหินเป็นศูนย์กลางระดับอำเภอ สถานที่ราชการที่สำคัญ คือ ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจภูธร ที่ทำการเทศบาล สถานที่ดังกล่าว อยู่บริเวณถนนเทศบาล 1 และถนนแดงทองดี นอกจากนี้มีสถานที่ราชการเอกเทศกระจายตัวอยู่ในชุมชน เช่น ที่ทำการประปา สำนักงานไฟฟ้าอำเภอตะพานหิน

2.2.4.5 บริเวณสถาบันการศึกษา ในเขตเทศบาลเมืองตะพานหินมีสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนรวม 5 แห่ง เป็นโรงเรียนระดับประถม 4 แห่ง และมีธยม 1 แห่ง ส่วนนอกเขตเทศบาล

มีโรงเรียนมัธยม และอาชีวะของเอกชน 2 แห่ง และโรงเรียนประถม 2 แห่ง ให้บริการอย่างเพียงพอ และทั่วถึง

2.2.4.6 บริเวณศาสนสถาน ประชาชนในเทศบาลเมืองตะพานหินนับถือศาสนาพุทธ มีศาสนสถานประกอบด้วยวัดพุทธศาสนา 4 แห่ง ศาลเจ้าจีน 1 แห่ง คริสตจักร 1 แห่ง และในบริเวณนอกเขตมีวัดในตำบลจี่วราย 4 แห่ง ตำบลห้วยเหตุ 1 แห่ง

2.2.4.7 บริเวณที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สนามกีฬา สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ในเทศบาลเมืองตะพานหิน มีสวนสาธารณะและสนามเด็กเล่น บริเวณหน้าอำเภอ 1 แห่ง สวนเฉลิมพระเกียรติใกล้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 113 ตอนตะพานหิน-เขาทราย 1 แห่ง นอกจากนี้มีสนามเบดมินตัน สโมสรข้าราชการ 1 แห่ง เขื่อนหินริมฝั่งแม่น้ำน่าน และบริเวณถนนแดงทองดี เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

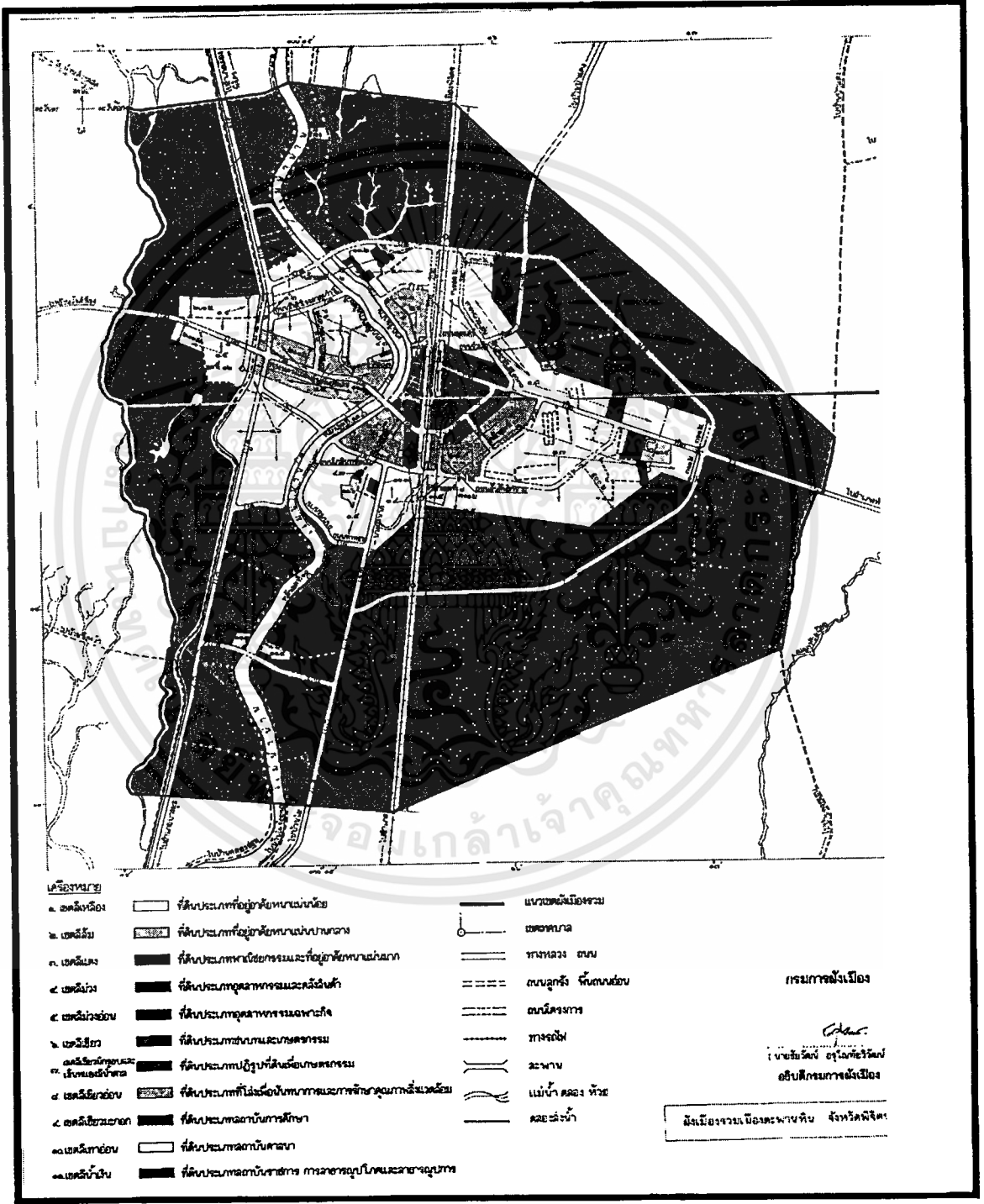
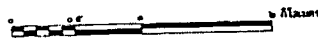
2.2.4.8 พื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล และเป็นพื้นที่ในเขตชลประทานในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน ทำการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้มีสวนผลไม้อยู่บ้าง บริเวณพื้นที่ทำนาอยู่รอบนอกทางด้านตะวันตกและด้านใต้ นอกจากนี้ทางด้านเหนือและด้านตะวันออกมีพื้นที่ลุ่มและหนองน้ำ (ภาพที่ 2.26)

แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทที่ยกฐานะ

ฉบับที่ ๓๕๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐)

สภาเทศบาลนครราชบุรีวิทยุสื่อสารเมือง พ.ศ. ๒๕๔๘

ภาพที่ 2.26 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิชัย หล่อฉัตรนพคุณ (อ้างใน สมชาติ วิจิตรการลิขิต. 2548: 25) ได้ศึกษาแนวทางการวางแผนพัฒนาศูนย์กลางชุมชนชนเมือง ชุมชนบางแค ผลจากการศึกษาพบว่า ศูนย์การชุมชนบางแค เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ เนื่องจากบทบาทเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมขนส่ง โดยมีรูปแบบของศูนย์กลางในลักษณะ ribbon development มีกิจกรรมการใช้ที่ดินแบบผสมผสาน โดยมีแนวโน้มการเติบโตไปตามแนวยาวของถนนเพชรเกษม มีลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญคือ กิจกรรมการค้าและบริการที่หลากหลาย และมีระดับการบริการที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมพาณิชย์กรรมโดยรวม ศูนย์กลางชุมชนบางแคจัดเป็นศูนย์กลางชุมชนที่มีบทบาทและความสำคัญในระดับภูมิภาคฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

- ด้านการใช้ที่ดิน ควรควบคุมการใช้ที่ดิน จัดระเบียบและปรับปรุงพื้นที่ที่มีกิจกรรมไม่เหมาะสมกับลักษณะสภาพของพื้นที่ที่มีอยู่ โดยยึดแนวคิดที่จะส่งเสริมให้ศูนย์กลางชุมชนบางแคเป็นศูนย์กลางทางการค้า

- ด้านโครงข่ายการคมนาคม ควรมีการพัฒนากระบวนการจรรยาบรรณคู่กับนโยบายการใช้ที่ดินเพื่ออำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่งแก่ประชาชน และเปิดพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้สามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้มีบริการด้านการศึกษา สาธารณสุข โดยได้เสนอให้มีโรงพยาบาลของรัฐ และปรับปรุงศูนย์บริการสาธารณสุขต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน ในด้านสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการควบคุมกิจกรรมประเภทอุตสาหกรรม เพื่อลดมลพิษ ให้มีสวนสาธารณะ ให้มีการสร้างสนามเด็กเล่นและศูนย์กีฬาเพื่อออกกำลังกาย และนันทนาการแก่ประชาชน

วิวัฒน์ชัย บุญยศศักดิ์ (อ้างใน ชีระ เขียงวิศวกร. 2542: 34) ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะเป็นวัตถุดิบและเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะ “ขาย” ให้แก่นักท่องเที่ยว อาจจะกล่าวได้ว่าเป็น “สินค้า” ที่มีคุณลักษณะพิเศษที่สามารถดึงดูดใจให้ “ลูกค้า” หรือนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา “ซื้อ” กันถึงที่อยู่ของสินค้า

ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ (natural tourism resource) คือ แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เช่น ภูเขา หุบเขา แม่น้ำ ลำธาร ทะเล ทะเลสาบ น้ำตก น้ำพุร้อน ฯลฯ ตลอดจนปรากฏการณ์ธรรมชาติต่างๆ

2. ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น (man-made tourism resource) คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่งเป็น

- ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนสถาน อาคาร บ้านเรือน ฯลฯ
 - วัฒนธรรมและประเพณี เช่น เทศกาล นิทรรศการ พิธีกรรม ฯลฯ
 - วิถีชีวิต เช่น การกินอยู่ การแต่งกาย ขนบธรรมเนียม ฯลฯ
 - ความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัย เช่น ศูนย์การค้า สวนสนุก ศูนย์วิทยาศาสตร์ โรงงานอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา สนามกีฬา ศูนย์สุขภาพ ฯลฯ
- การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว ก็คือ การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวนั่นเอง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เอกสารประกอบการสัมมนาพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน ครั้งที่ 2 วิสัยทัศน์ท่องเที่ยวไทยสู่ก้าวใหม่ปี 2001 วันที่ 1 เมษายน 2539 (อ้างใน ชีระเยี่ยงวิศวรร. 2542: 43) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ecotourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึงการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจโดยการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการท่องเที่ยวที่มั่นคงยั่งยืนอยู่คู่สังคมมนุษย์ และก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ฉะนั้น แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงไม่ใช่เป็นเพียงการท่องเที่ยวเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจที่มุ่งเสนอขายสินค้า หรือบริการทางการท่องเที่ยว ให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างเดียว หากยังมุ่งประสานผลประโยชน์ทางการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมอีกด้วย จึงนับได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้การท่องเที่ยวพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกัน ก็รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวให้คงอยู่คู่สังคมมนุษย์นานเท่านาน เท่าที่จะนานได้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กล่าวต่อไปอีกว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการป้องกันและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้หมายถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวมุ่งเน้นความสำคัญทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โดยมุ่งควบคุมคุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการให้บริการนักท่องเที่ยว นับว่าเป็นทางออกที่ดีที่จะก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างกระแสการพัฒนา และกระแสการอนุรักษ์ทางการท่องเที่ยว จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันสนับสนุนส่งเสริมให้มากขึ้น แต่ความสำเร็จของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายรัฐบาล เอกชน และนักท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่อง ถึง แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การตรวจสอบเครื่องมือ
- 3.4 การรวบรวมเครื่องมือ
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน และ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองตะพานหิน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องและมีผลโดยตรงต่อพื้นที่ศึกษา

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจาก

- 3.1.2.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จำนวน 100 คน
- 3.1.2.2 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จำนวน 100 คน
- 3.1.2.3 เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองตะพานหิน จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นวัยที่มีวุฒิภาวะที่สามารถให้คำตอบได้ตามความต้องการที่แท้จริงของตน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามแน่นอน (Structured Interview) แบบสอบถามจะมี 3 ชุด ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
2. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
3. เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองตะพานหิน

ลักษณะของแบบสอบถามมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว โดยสร้างข้อความในแบบสอบถาม ให้สอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาสาระและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะของข้อความคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยทั่วไปของพื้นที่ ลักษณะข้อความคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อการท่องเที่ยว ลักษณะข้อความคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงภูมิทัศน์

3.2.2 การสำรวจ (Survey) ผู้วิจัยทำการสำรวจลักษณะและปัญหาสภาพทางกายภาพในพื้นที่ ริมน้ำ โดยใช้กล้องถ่ายรูปเป็นเครื่องมือในการสำรวจพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัด พิจิตร เพื่อทราบลักษณะทางกายภาพ และความแตกต่างของแต่ละพื้นที่

3.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

3.3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมของข้อ คำถามและจำนวนคำถามที่ใช้

โดยมีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามดังนี้

1. นายวีระพล ดวงอาจ
ปลัดเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
2. ร.ต.ชาติชาย พานนนท์
ผอ. กองช่าง เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
3. น.ต.หญิง พิมลรัตน์ เกตุงาม
ผอ.กองสาธารณสุข เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
4. รศ. อรรถพร ฤทธิเกิด
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
5. อาจารย์ จิรวัชร เหมือนวิหาร
อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ภาควิชาเทคโนโลยี
สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

3.3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตัวอย่างที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ชุด ณ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน เพื่อทราบปัญหาและข้อผิดพลาดจากการตอบแบบ สัมภาษณ์แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอใ้งานบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้กับทาง เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้กับประชากรและกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา

3.4.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่กำหนดไว้ทำการสำรวจและ สังเกตตรงทางภาคสนาม

3.4.3 เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลที่สมบูรณ์ ที่สุดไปใช้

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารวบรวมจากเอกสาร ผู้วิจัยจะนำมาเป็นข้อมูลประกอบการ วิเคราะห์ข้อมูล

3.5.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ข้อมูลดิบ แล้วผู้วิจัยนำมารวบรวมคะแนน ในแต่ละตอนและแต่ละเรื่อง แล้ววิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยอาศัยคำร้อยละจำแนกตาม รายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.5.2.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและปัญหา

3.5.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่

3.5.2.3 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อการท่องเที่ยว

3.5.3 ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ทางภาคสนาม เมื่อได้ข้อมูลดิบแล้ว ผู้วิจัยทำการ สังเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยหลักการและเหตุผล ภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์ปัจจุบัน

เมื่อได้ผลการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมาเปรียบเทียบกับกรอบ แนวคิดในทางทฤษฎีการใช้ประโยชน์พื้นที่ และนำผลที่ได้ทั้งหมดมาทำการออกแบบนำเสนอ รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อการท่องเที่ยว ต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

4.1.3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

4.2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ

4.2.1. ข้อมูลจากการสำรวจเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันด้านกายภาพของพื้นที่

4.2.2. ข้อมูลจากการสำรวจการแบ่งเขตการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	100	100
หญิง	64	64
ชาย	36	36
2. อายุ	100	100
10-19	4	4
20-29	21	21
30-39	37	37
40-49	24	24
50-59	12	12
60 ปีขึ้นไป	2	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. ภูมิลำเนา	100	100
จังหวัดพิจิตร	23	23
ต่างจังหวัด	77	77
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	100	100
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	9	9
มัธยมศึกษา	24	24
อนุปริญญาตรี	19	19
ปริญญาตรี	39	39
ปริญญาโท	8	8
ปริญญาเอก	1	1
อื่นๆ	0	0
5. อาชีพ	100	100
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	16	16
พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง	22	22
รับจ้าง	7	7
แม่บ้าน	5	5
นักเรียน / นักศึกษา	16	16
ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	28	28
ไม่มีงานทำ	6	6
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	100	100
ต่ำกว่า 5,000	17	17
5,000-9,999	20	20
10,000-19,999	40	40
20,000-29,999	10	10
30,000-39,999	5	5
40,000-49,999	4	4
50,000-59,999	2	2
60,000 ขึ้นไป	2	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64 มีอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 37 รองลงมาอายุ 40-49 ร้อยละ 24 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ต่างจังหวัด ร้อยละ 77 วุฒิกการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 39 รองลงมาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 24 โดยส่วนใหญ่มีอาชีพอยู่ในกลุ่ม ของ ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย ร้อยละ 28 รองลงมา มีอาชีพอยู่ในกลุ่ม พนักงานบริษัท / ลูกจ้าง ร้อยละ 22 โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-19,999 บาท ร้อยละ 40 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-9,999 บาท ร้อยละ 20

ตอนที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชาวชุมชนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชาวชุมชนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	100	100
หญิง	68	68
ชาย	32	32
2. อายุ	100	100
10-19	8	8
20-29	33	33
30-39	25	25
40-49	18	18
50-59	12	12
60 ปีขึ้นไป	4	4
3. ภูมิลำเนา	100	100
เทศบาลเมืองตะพานหิน	100	100
ต่างจังหวัด	0	0
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	100	100
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	14	14
มัธยมศึกษา	25	25
อนุปริญญาตรี	31	31
ปริญญาตรี	23	23
ปริญญาโท	6	6
ปริญญาเอก	1	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5.อาชีพ	100	100
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	13	13
พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง	9	9
รับจ้าง	23	23
แม่บ้าน	3	3
นักเรียน / นักศึกษา	19	19
ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	31	31
ไม่มีงานทำ	2	2
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	100	100
ต่ำกว่า 5,000 บาท	25	25
5,000-9,999 บาท	39	39
10,000-19,999 บาท	21	21
20,000-29,999	11	11
30,000-39,999	3	3
40,000-49,999	1	1
50,000-59,999	0	0
60,000 ขึ้นไป	0	0
7. ลักษณะของการใช้พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน	100	100
อยู่อาศัย	46	46
ประกอบอาชีพ	16	16
อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ	38	38
8. ระยะเวลาในการใช้พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน	100	100
ต่ำกว่า 1 ปี	17	17
1-5 ปี	19	19
5-10 ปี	8	8
10-15 ปี	7	7
15-20 ปี	21	21
20 ปีขึ้นไป	36	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.2 พบว่าชาวชุมชนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68 มีอายุ 20-29 ปี ร้อยละ 33 รองลงมาอายุ 30-39 ร้อยละ 25 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่เทศบาลเมืองตะพานหิน ร้อยละ 100 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอนุปริญญา ร้อยละ 31 รองลงมาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 25 โดยส่วนใหญ่มีอาชีพอยู่ในกลุ่ม ของ ธุรกิจส่วนตัว ค่าขาย ร้อยละ 31 รองลงมามีอาชีพอยู่ในกลุ่ม รับจ้าง ร้อยละ 23 โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-9,999 บาท ร้อยละ 39 รองลงมามีรายได้เฉลี่ย ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 25 และส่วนใหญ่ มักจะใช้ประโยชน์จากพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย ร้อยละ 46 รองลงมาเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ ร้อยละ 38 โดยมากจะใช้เวลา 20 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 3 รองลงมาประมาณ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 21

ตอนที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองตะพานหิน

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลทั่วไปสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองตะพานหิน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ	30	100
หญิง	12	40
ชาย	18	60
2.อายุ	30	100
10-19	0	0
20-29	6	20
30-39	12	40
40-49	9	30
50-59	3	10
60 ปีขึ้นไป	0	0
3. ภูมิลำเนา	30	100
เทศบาลเมืองตะพานหิน	21	70
ต่างจังหวัด	9	30
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	30	100
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	0	0
มัธยมศึกษา	5	16.7
อนุปริญญาตรี	7	23.3
ปริญญาตรี	14	46.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาโท	4	13.3
ปริญญาเอก	0	0
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	30	100
ต่ำกว่า 5,000 บาท	0	0
5,000-9,999 บาท	21	70
10,000-19,999 บาท	7	23.3
20,000-29,999	2	6.7
30,000-39,999	0	0
40,000-49,999	0	0
50,000-59,999	0	0
60,000 ขึ้นไป	0	0
7. ลักษณะของการใช้พื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน	30	100
อยู่อาศัย	22	73.3
ประกอบอาชีพ	0	0
อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ	8	26.7
8. ระยะเวลาในการใช้พื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน	30	100
ต่ำกว่า 1 ปี	1	3.3
1-5 ปี	11	36.7
5-10 ปี	8	26.7
10-15 ปี	6	20
15-20 ปี	2	6.7
20 ปีขึ้นไป	2	6.7

จากตารางที่ 4.3 พบว่าเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองตะพานหิน ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 60 มีอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 40 รองลงมาอายุ 40-49 ร้อยละ 30 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ เทศบาลเมืองตะพานหิน ร้อยละ 70 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 46.6 รองลงมาระดับอนุปริญญา ร้อยละ 23.3 โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-9,999 บาท ร้อยละ 70 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ย 10,000-19,000 บาท ร้อยละ 23.3 และส่วนใหญ่มักจะใช้ประโยชน์จากพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย ร้อยละ 73.3 รองลงมาเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้อยละ 26.7 โดยส่วนมากจะใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ 1-5 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาประมาณ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.7

4.1.2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั่วไปของบริเวณพื้นที่

ตอนที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. การรู้จักเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
เพื่อน/ญาติแนะนำ	61	61
วารสาร/เอกสารเผยแพร่/คู่มือท่องเที่ยว	28	28
รายการสารคดีท่องเที่ยว	3	3
อื่นๆ ไปรกระบุ...อยู่บริเวณจังหวัดใกล้เคียง	8	8
2. จุดประสงค์ในการมาในเขตพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
ท่องเที่ยว	12	12
ติดต่อธุระ	22	22
ธุรกิจ/ประชุม/สัมมนา	25	25
เยี่ยมญาติ/เพื่อน	41	41
3. สิ่งที่น่าสนใจในการเดินทางมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	143	100
สถานที่ท่องเที่ยวทางน้ำ	2	1.4
สถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถาน	64	44.7
ความสวยงามของพื้นที่	17	11.9
ชื่อเสียง/ของที่ระลึก	53	37.1
อื่นๆ ไปรกระบุ...วัดเทวประสาท....	7	4.9

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. การประกอบกิจกรรม ขณะมาเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	209	100
นั่งเรือเล่น	8	3.8
สักการะหลวงพ่อโต	68	32.5
ชมทัศนียภาพแม่น้ำน่าน	25	11.9
ถ่ายภาพ	43	20.6
ซื้อของที่ระลึก	47	22.5
อื่นๆ ไปรกระบุ...รับประทานอาหาร.....	18	8.6
5. บุคคลที่เดินทางร่วม	100	100
คนเดียว	13	13
ครอบครัว	16	16
ที่ทำงาน	24	24
กลุ่มเพื่อน	47	47
บริษัทนำเที่ยว	0	0
6. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
ทางเรือ	0	0
ทางเท้า	0	0
ทางถนน	100	100
โดย		
- รถยนต์ส่วนบุคคล	64	64
- รถโดยสารประจำทาง	17	17
- รถจักรยานยนต์	12	12
- รถจักรยาน	6	6
- รถรับจ้าง	11	11
- บริษัทนำเที่ยว	0	0

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
7. เส้นทางเดินทางออกมาสู่บริเวณพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน	100	100
ทางถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์	45	45
ทางถนนริมย่านซอย 1	16	16
ทางถนนพรศรี	9	9
ทางถนน 19 กรกฎาคม	0	0
ทางถนนสามัคคี	0	0
ทางถนนสุขสวัสดิ์	4	4
ทางถนนดำรงราษฎร์	0	0
ทางถนนเพ็ญศรี	6	6
ทางถนนอุดมศรี	10	10
ทางถนนเศรษฐทัตต์	7	7
ทางถนน โกสินทร์ 200 ปี	3	3
ทางทำนน้ำริมย่าน	0	0
8. การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
เวลา		
ช่วงเช้า เวลา 06.00-09.00 น.	22	22
ช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น.	47	47
ช่วงเย็น 16.00-18.00 น.	18	18
ช่วงกลางคืน 18.00-06.00 น	13	13
9. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางสัญจรโดยทางเรือบริเวณพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
ไม่เห็นด้วย	37	37
เห็นด้วย	63	63

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	124	100
- ขนาดที่พิกผู้โดยสาร	14	3.2
- ทำเทียบเรือ	22	17.7
- ทางเข้า-ทางออกของท่าน้ำ	41	33.1
- เรือ	7	5.6
- ความต่อเนื่องของการสัญจรทางเรือ กับการสัญจรทางเท้า และถนน	12	9.7
- ความต่อเนื่องของการสัญจรทางเรือกับสถานที่ท่องเที่ยว	18	14.5
- อื่นๆความหลากหลายของกิจกรรมทางน้ำ...	10	8.1
10. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางสัญจรโดยทางเท้าบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
ไม่เห็นด้วย	6	6
เห็นด้วย	94	94
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	254	100
- ขนาดของทางเท้า	47	18.5
- ความต่อเนื่องของทางเท้า	21	8.3
- พื้นผิวของทางเท้า	28	11
- ส่วนประกอบ ทางเท้า เช่น ต้นไม้ ป้ายที่จอดรถ ถังขยะ ตู้โทรศัพท์	63	24.8
- แสงลอย	41	16.1
- สีสีนทางเท้า	32	12.6
- ที่จอดรถ	17	6.7
- อื่นๆร้านค้าวางของไม่เป็นระเบียบ	5	1.9
11. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางสัญจรโดยทางถนนบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
ไม่เห็นด้วย	7	7
เห็นด้วย	93	93

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	270	100
- ขนาดถนน	24	8.9
- ทิศทางการเดินรถ	25	9.7
- ผิวพื้นของถนน	22	8.1
- สีเส้นของเส้นทางจราจร	17	6.3
- ไฟและแสงสว่าง	35	12.9
- ป้ายบอกทิศทาง, สัญญาณไฟจราจร	47	17.4
- ทัศนียภาพ	69	25.5
- ที่จอดรถ	19	7
- อื่นๆ เส้นทางสำหรับรถจักรยาน	12	4.4
12. การเคยใช้พื้นที่พักผ่อนริมน้ำน่าน บริเวณเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
ไม่เคย	64	64
เคย	36	36
เวลาที่ใช้พื้นที่ริมน้ำ	36	100
เวลา		
ช่วงเช้า เวลา 06.00-09.00 น.	4	11.1
ช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น.	11	30.5
ช่วงเย็น 16.00-18.00 น.	18	50
ช่วงกลางคืน 18.00-06.00 น.	3	8.3
13. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ม้านั่ง โคมไฟ, ป้ายบอกทาง, ศาลาพักผ่อน, ถังขยะ บริเวณพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหิน	100	100
ไม่เห็นด้วย	0	0
เห็นด้วย	100	100
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1)	171	100

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
- อาคารบริเวณนักท่องเที่ยว	22	12.9
- ศาลาที่พัก	29	17
- ห้องน้ำ	35	19.3
- ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	15	8.8
- ป้าย ชู่มโฆษณา	11	6.4
- ถังขยะ และถังรองรับขยะมูลฝอย	27	15.8
- ไฟฟ้า และแสงสว่าง	10	5.8
- ชู่มทางเข้า	9	5.2
- กระบะต้นไม้ และกระถางต้นไม้	15	8.8
14. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว	100	100
ไม่เห็นด้วย	16	16
เห็นด้วย	84	84
โดยการปรับปรุง (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)	272	100
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่านเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	18	6.6
- อาคารริมแม่น้ำน่าน	27	9.9
- สิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณ เช่น โคมไฟ ม้านั่ง ถังขยะ เป็นต้น	64	23.5
- อาคารบริการนักท่องเที่ยว	21	7.7
- จุดรับส่งนักท่องเที่ยว	13	4.8
- อาคารที่บดบังทัศนียภาพแม่น้ำน่าน	49	18
- มุมมอง	44	16.9
- เส้นทางสัญจร	36	13.2

จากตารางที่ 4.4 ประชากรส่วนใหญ่ รู้จักเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรจากเพื่อน และญาติแนะนำ ร้อยละ 61 รองลงมา ร้อยละ 28 จากวารสาร เอกสารเผยแพร่ และคู่มือท่องเที่ยว ร้อยละ 41 เคยมาในเขตพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยมีจุดประสงค์เพื่อเยี่ยมชม ญาติและเพื่อน รองลงมา ร้อยละ 25 มาเกี่ยวกับธุรกิจ ประชุม สัมมนา ร้อยละ 44.7 ประทับใจ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถาน รองลงมาร้อยละ 37.1 สินค้า และของที่ระลึก ร้อยละ 32.5 จะประกอบกิจกรรมในการสักการะหลวงพ่อโต รองลงมาร้อยละ 22.6 ซั๊อของที่ระลึก ร้อยละ 47 เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน รองลงมาร้อยละ 24 เดินทางมากลับที่ทำงาน ร้อยละ 100 เดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินโดยการสัญจรทางถนน ร้อยละ 64 รถยนต์ส่วนบุคคล รองลงมาร้อยละ 17 รถโดยสารประจำทาง รถไฟ ร้อยละ 47 เดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินจากเส้นทางถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ร้อยละ 45 จะเดินทางมาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น. ร้อยละ 63 เห็นด้วยกับการปรับปรุงการสัญจรทางเรือบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน โดยร้อยละ 33.1 ต้องการให้ปรับปรุงทางเข้า-ออกของท่าหน้า ร้อยละ 94 เห็นด้วยกับการปรับปรุงการสัญจรโดยทางเท้าบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน โดยร้อยละ 24.8 ต้องการให้ปรับปรุงส่วนประกอบทางเท้า เช่น ต้นไม้ ป้ายที่จอดรถ ถังขยะ ตู้โทรศัพท์ ร้อยละ 93 เห็นด้วยกับการปรับปรุงทางสัญจรโดยทางถนน บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน โดยร้อยละ 25.5 ต้องการให้ปรับปรุงทัศนียภาพ ร้อยละ 64 ไม่เคยใช้พื้นที่พักผ่อนบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ร้อยละ 100 ต้องการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ม้านั่ง โคมไฟ ป้ายบอกทางบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน โดยเฉพาะห้องน้ำ ร้อยละ 19.3 ร้อยละ 84 เห็นด้วยกับการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดย ร้อยละ 23.5 ต้องการให้ปรับปรุงสิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณเช่น โคมไฟ ม้านั่ง ศาลา ถังขยะ เป็นต้น

ตอนที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชาวชุมชนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ความคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทัตต์	100	100
ไม่เห็นด้วย	16	16
เห็นด้วย	84	84
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	226	100
- ปัญหาขยะและมลพิษต่างๆ	36	15.9
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่าน	19	8.4
- ทางเข้าถึง	16	7.1
- ทางเท้า	22	9.7

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
- ที่จอดรถ	28	12.3
- มุมมอง/ภูมิทัศน์	55	24.3
- เสไฟฟ้าและสายไฟ	43	19
- อื่นๆ ปรับพื้นที่รึมน้ำให้น่ามอง	7	3.1
2. ความคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพอาคารในบริเวณพื้นที่รึมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐกิจตัด	100	100
เห็นด้วย	79	79
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	284	100
- สภาพภายนอกอาคารอาคาร	73	25.7
- รูปร่างและสัดส่วนอาคาร	41	14.4
- สีสัันของอาคาร	27	9.5
- วัสดุที่ใช้ทำอาคาร	32	11.3
- ป้ายหน้าร้าน	35	12.3
- เสไฟฟ้า และ สายไฟ	64	22.5
- อื่นๆ เช่น ซ่อมแซมในส่วนที่ควรซ่อมแซม	12	4.2
3. การเดินทางออกมสู่บริเวณพื้นที่รึมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินจากเส้นทางใด	100	100
- ทางถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์	14	14
- ทางถนนริม่านซอย 1	27	27
- ทางถนนพรศรี	4	4
- ทางถนน 19 กรกฎาคม	8	8
- ทางถนนสามัคคี	4	4
- ทางถนนสุขสวัสดิ์	2	2
- ทางถนนดำรงราษฎร์	0	0
- ทางถนนเพ็ญศรี	0	0
- ทางถนนอุคมศรี	11	11
- ทางถนนเศรษฐกิจตัด	8	8
- ทางถนน โกสินทร์ 200 ปี	6	6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
- ทางทำนน้ำริมถนน	16	16
4. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ป้าย , ศาลาพัก , ถังขยะ เป็นต้น	100	100
ไม่เห็นด้วย	7	7
เห็นด้วย	93	93
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	267	100
- อาคารบริการนักท่องเที่ยว ศาลาที่พัก	36	13.5
- ห้องน้ำ	47	17.6
- ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	31	11.6
- ป้าย ชู่มโฆษณา	28	10.5
- ถังขยะและถังรองรับขยะมูลฝอย	74	27.7
- ไฟฟ้าและแสงสว่าง	51	19.1
5. การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
ทางเรือ	0	0
ทางเท้า	25	25
ถนน	75	75
ทางถนนโดยพาหนะ	75	100
- รถยนต์ส่วนบุคคล	16	21.3
- รถโดยสารประจำทาง	8	10.7
- รถจักรยานยนต์	31	41.3
- รถจักรยาน	18	24
- รถรับจ้าง	2	2.7
6. การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ในช่วงเวลาใด	100	100
ช่วงเช้า 06.00-09.00 น.	35	35
ช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น.	18	18
ช่วงเย็น 16.00-18.00 น.	39	39
ช่วงกลางคืน 18.00-06.00 น.	8	8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
7. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางเท้าบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
ไม่เห็นด้วย	8	8
เห็นด้วย	92	92
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	372	100
- ขนาดของทางเท้า	72	19.4
- ความต่อเนื่องของทางเท้า	70	18.8
- พื้นผิวของทางเท้า / สีเส้นทางเท้า	72	17.4
- ส่วนประกอบ ทางเท้า เช่น ต้นไม้ ป้ายที่จอดรถ ถังขยะ , ตู้โทรศัพท์	82	22
- แพงลอย	76	20.4
8. ความคิดเห็นในการปรับปรุงถนนบริเวณ ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถึง ถนนเศรษฐกัตต์	100	100
ไม่เห็นด้วย	12	18
เห็นด้วย	88	82
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	417	100
- ขนาดของถนน	57	13.7
- ทิศทางการเดินรถ	32	7.7
- ผิวของถนน	71	17
- สีเส้นเส้นทางจราจร	26	6.2
- ไฟฟ้าและแสงสว่าง	69	16.5
- ป้ายบอกทิศทางสัญญาณไฟจราจร	44	10.5
- ทัศนียภาพ	63	15.1
- ที่จอดรถ	32	7.7
- อื่นๆ เช่น ถังขยะ	23	5.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
9. ความคิดเห็นในการปรับปรุงเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำให้คงอยู่ต่อไปและส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว	100	100
ไม่เห็นด้วย	6	17.3
เห็นด้วย	94	82.7
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1)	306	100
- ทางเข้าถึง	64	20.9
- ไฟฟ้า และแสงสว่าง	58	18.9
- อาคารบริเวณนักท่องเที่ยว	44	14.4
- ป้ายโฆษณา	37	12.1
- ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	56	18.3
- แม่น้ำน่าน	47	15.4
10. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว	100	100
ไม่เห็นด้วย	7	7
เห็นด้วย	93	93
โดยการปรับปรุง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	409	100
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่านเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	45	11
- อาคารริมแม่น้ำน่าน	57	13.9
- สิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณเช่น โคมไฟ ม้านั่ง ถึงขยะ เป็นต้น	74	18.1
- อาคารบริการนักท่องเที่ยว	33	8.1
- จุดรับส่งนักท่องเที่ยว	36	8.8
- อาคารที่บดบังทัศนียภาพแม่น้ำน่าน	58	14.2
- มุมมอง	69	16.9
- เส้นทางสัญจร	37	9

จากตารางที่ 4.5 ประชากรร้อยละ 84 เห็นด้วยในการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทตต์โดยการปรับปรุงมุมมองและเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.5 ประชากรร้อยละ 84 เห็นด้วยในการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง ตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทัตต์โดยการปรับปรุงมุมมองและ ภูมิทัศน์ ร้อยละ 24.3 รองลงมาต้องการให้ปรับปรุงเสาไฟและสายไฟ ร้อยละ 79 เห็นด้วยในการ ปรับปรุงสภาพอาคารในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทัตต์ โดยการปรับปรุงสภาพภายนอกอาคารร้อยละ 25.7 รองลงมาปรับปรุงเสา ไฟและสายไฟ ร้อยละ 22.5 ส่วนใหญ่เดินทางออกมาสู่บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ถนนริม่านซอย 1 ร้อยละ 32 ร้อยละ 93 เห็นด้วยในการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ป้าย ศาลาพัก ถังขยะ เป็นต้น โดยต้องการปรับปรุงถังขยะและถังรองรับขยะมูลฝอย ร้อยละ 27.7 ร้อยละ 75 เดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน โดยการสัญจรทางถนน ร้อยละ 41.3 เดินทางโดยรถจักรยานยนต์ ร้อยละ 39 มักจะเดินทางมายังพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพาน หินในช่วงเวลาช่วงเย็น เวลา 16.00-18.00 น. และประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าในช่วงเย็น เวลา 16.00-18.00 น. ทนทานร้อยละ 28 ร้อยละ 92 เห็นด้วยในการปรับปรุงการสัญจรโดยทางเดินเท้า บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน โดยการปรับปรุงส่วนประกอบทางเท้า เช่น ดันไม้ ป้าย ที่จอดรถ ถังขยะ ตู้โทรศัพท์ ร้อยละ 22 รองลงมาคือ แผงลอย ร้อยละ 20.4 ร้อยละ 88 เห็นด้วย ในการปรับปรุงถนนบริเวณ ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถึง ถนนเศรษฐทัตต์ และ ฝั่งตะวันตก ตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถึง บริเวณวัดเทพประสาท โดยร้อยละ 17 ต้องการ ปรับปรุงผิวของถนน ร้อยละ 94 เห็นด้วยในการปรับปรุงรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำให้คงอยู่ ต่อไปและส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงทางเข้าถึงร้อยละ 20.9 รองลงมา ไฟฟ้า และแสงสว่าง ร้อยละ 18.9 ร้อยละ 93 เห็นด้วยในการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาล เมืองตะพานหิน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณเช่น โคม ไฟ ม้านั่ง ถังขยะ เป็นต้นร้อยละ 18.1 รองลงมา ร้อยละ 16.9 โดยต้องการให้ปรับปรุงมุมมอง

ตอนที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองตะพานหิน

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ตั้งแต่ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทัตต์ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในกิจกรรมด้านที่ชัดเจนมากที่สุด	30	100
- พาณิชยกรรม	9	30
- พักอาศัย	15	50
- ราชการ	3	10

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
- สวนสาธารณะ	1	3.3
- ส่วนศิลปวัฒนธรรม	2	6.7
- การศึกษา	0	0
2. ความคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง ตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทัตต์	30	100
ไม่เห็นด้วย	2	6.7
เห็นด้วย	28	93.3
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	103	100
- ปัญหาขยะและมลพิษต่างๆ	21	20.4
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่าน	9	8.7
- ทางเข้าถึง	12	11.6
- ทางเท้า	16	15.5
- ที่จอดรถ	12	11.6
- มุมมอง/ภูมิทัศน์	18	17.5
- เสาไฟฟ้าและสายไฟ	13	12.6
- อื่นๆ ต้นไม้	2	6.7
3. ความคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพอาคารในบริเวณพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนน เศรษฐทัตต์	30	100
ไม่เห็นด้วย	5	16.7
เห็นด้วย	25	83.3
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	98	100
- หน้าตาอาคาร	13	13.8
- รูปร่างและสัดส่วนอาคาร	6	6.1
- สีสีนของอาคาร	19	19.4
- วัสดุที่ใช้ทำอาคาร	17	17.3
- ป้ายหน้าร้าน	20	20.4
- เสาไฟ และสายไฟ	23	23.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. การเดินทางออกมาสู่บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จากเส้นทางใด	30	100
- ทางถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์	13	43.3
- ทางถนนริม่านซอย 1	4	13.3
- ทางถนนพรศรี	0	0
- ทางถนน 19 กรกฎาคม	0	0
- ทางถนนสามัคคี	0	0
- ทางถนนสุขสวัสดิ์	0	0
- ทางถนนดำรงราษฎร์	2	6.7
- ทางถนนเพ็ญศรี	3	10
- ทางถนนอุดมศรี	7	23.3
- ทางถนนเศรษฐทัตต์	0	0
- ทางถนนโกสินทร์ 200 ปี	1	3.3
- ทางทำนน้ำริม่าน	0	0
5. ความคิดเห็นในการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ป้าย , ศาลาพักผ่อน , ถังขยะ เป็นต้น	30	100
ไม่เห็นด้วย	3	10
เห็นด้วย	27	90
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	110	100
- อาคารบริการนักท่องเที่ยว ศาลาที่พัก	14	12.7
- ห้องน้ำ	21	19.1
- ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	17	15.4
- ป้าย ชู่มโฆษณา	11	10
- ถังขยะและถังรองรับขยะมูลฝอย	25	22.7
- ไฟฟ้าและแสงสว่าง	22	20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6. การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	30	100
ทางเรือ	0	0
ทางเท้า	2	6.7
ถนน	28	93.3
ทางถนนโดยพาหนะ	30	100
- รถยนต์ส่วนบุคคล	8	26.7
- รถโดยสารประจำทาง	2	6.7
- รถจักรยานยนต์	15	50
- รถจักรยาน	5	16.7
- รถรับจ้าง	0	0
7. การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ในช่วงเวลาใด	30	100
ช่วงเช้า 06.00-09.00 น.	9	30
ช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น.	11	36.7
ช่วงเย็น 16.00-18.00 น.	5	16.7
ช่วงกลางคืน 18.00-06.00 น.	5	16.6
8. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางเท้าบริเวณพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	30	100
ไม่เห็นด้วย	4	13.3
เห็นด้วย	26	86.7
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	92	100
- ขนาดของทางเท้า	18	19.6
- ความต่อเนื่องของทางเท้า	13	14.1
- พื้นผิวของทางเท้า / สีสันทงเท้า	15	16.3
- ส่วนประกอบ ทางเท้า เช่น ดันไม้ ป้ายที่จอดรถ ถังขยะ , ตู้โทรศัพท์	25	27.8
- แพงลอย	21	22.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
9. ความคิดเห็นในการปรับปรุงถนนบริเวณ ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถึง ถนนเศรษฐทัตต์ และ ฝั่งตะวันตก ตั้งแต่ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถึง บริเวณวัดเทวประสาท	30	100
ไม่เห็นด้วย	1	3.33
เห็นด้วย	29	96.7
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	153	100
- ขนาดของถนน	12	7.8
- ทิศทางการเดินรถ	10	6.5
- ผิวพื้นของถนน	21	13.7
- สีเส้นเส้นทางจราจร	16	10.4
- ไฟฟ้าและแสงสว่าง	23	15
- ป้ายบอกทิศทางสัญญาณไฟจราจร	25	16.3
- ทัศนียภาพ	29	18.9
- ที่จอดรถ	17	11.1
10. ความคิดเห็นในการปรับปรุงเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำให้คงอยู่ต่อไปและส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว	30	100
ไม่เห็นด้วย	3	10
เห็นด้วย	27	90
โดยการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1)	122	100
- ทางเข้าถึง	26	21.3
- ไฟฟ้า และแสงสว่าง	22	18
- อาคารบริเวณนักท่องเที่ยว	17	13.9
- ป้ายโฆษณา	18	14.7
- ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	21	17.2
- แม่น้ำน่าน	18	14.7

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
11. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว	30	100
ไม่เห็นด้วย	1	3.3
เห็นด้วย	29	96.7
โดยการปรับปรุง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	174	100
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่านเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	14	8
- อาคารริมแม่น้ำน่าน	23	13.2
- สิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณเช่น โคมไฟ ม้านั่ง ถังขยะ เป็นต้น	28	16.1
- อาคารบริการนักท่องเที่ยว	19	10.9
- จุดรับส่งนักท่องเที่ยว	17	9.8
- อาคารที่บดบังทัศนียภาพแม่น้ำน่าน	22	12.6
- มุมมอง	26	14.9
- เส้นทางสัญจร	25	14.4

จากตารางที่ 4.6 ประชากรร้อยละ 50 คิดว่าในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทูตต์ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในกิจกรรมด้านการพักผ่อน รongลงมาร้อยละ 30 คือพาณิชยกรรม ประชากรร้อยละ 93.3 เห็นด้วยในการปรับปรุงสภาพพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทูตต์ โดยต้องการให้ปรับปรุงปัญหาขยะและมลพิษต่างๆ ร้อยละ 20.4 รongลงมาต้องการให้ปรับปรุงมุมมองและภูมิทัศน์ ร้อยละ 17.5 ร้อยละ 83.3 เห็นด้วยในการปรับปรุงสภาพอาคารในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐทูตต์ โดยการปรับปรุงเสาไฟและสายไฟ ร้อยละ 23.5 รongลงมาปรับปรุงป้ายหน้าร้าน ร้อยละ 20.4 ส่วนใหญ่เดินทางออกมาสู่บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน โดยถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ร้อยละ 43.3 ร้อยละ 90 เห็นด้วยในการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ป้าย ศาลาพัก ถังขยะ เป็นต้น โดยต้องการปรับปรุงถังขยะและถังรองรับขยะมูลฝอย ร้อยละ 22.7 ร้อยละ 93.3 เดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน โดยการสัญจรทางถนน ร้อยละ 50 เดินทางโดยรถจักรยานยนต์ ร้อยละ 36.7 มักจะเดินทางมายังพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินในช่วงเวลาช่วงกลางวัน เวลา

09.00-16.00 น. และประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าในช่วงเช้า เวลา 06.00-09.00 น. หนาแน่น ร้อยละ 30 ร้อยละ 86.7 เห็นด้วยในการปรับปรุงการสัญจร โดยทางเดินเท้าบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง ตะพานหิน โดยการปรับปรุงส่วนประกอบทางเท้า เช่น ต้นไม้ ป้ายที่จอดรถ ดังขยะ ตู้โทรศัพท์ ร้อยละ 27.8 รองลงมาคือ แผงลอย ร้อยละ 22.8 ร้อยละ 96.7 เห็นด้วยในการปรับปรุงถนนบริเวณ ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถึง ถนนเศรษฐทัตต์ และ ฝั่งตะวันตก ตั้งแต่ ถนนรัฐ ราษฎร์รังสรรค์ ถึง บริเวณวัดเทวประสาท โดยร้อยละ 18.9 ต้องการปรับปรุงทัศนียภาพของบริเวณ ถนน ร้อยละ 90 เห็นด้วยในการปรับปรุงรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำให้คงอยู่ต่อไปและ ส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงทางเข้าถึงร้อยละ 21.3 รองลงมา ไฟฟ้า และแสงสว่าง ร้อยละ 18 ร้อยละ 96.7 เห็นด้วยในการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณเช่น โคมไฟ ม้านั่ง ดังขยะ เป็นต้นร้อยละ 16.1 รองลงมา ร้อยละ 14.9 โดยต้องการให้ปรับปรุงมุมมอง

4.1.3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพาน หิน จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.7 การจำแนกความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำน่านบริเวณพื้นที่เทศบาล เมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเป็นสถานพักผ่อนริมน้ำ	100	100
เห็นด้วย	93	93
ไม่เห็นด้วย	7	7
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้.....จัดทางเดินเท้าให้กว้างประชาสัมพันธ์ถึงประ โยชน์ของการมาใช้ สอยในบริเวณพื้นที่ริมน้ำ		
2. ความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงเรือดอน ลึงปลูกสร้างที่บดบัง ทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่ม ความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
เห็นด้วย	91	91
ไม่เห็นด้วย	9	9

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ปรับสภาพแวดล้อมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยจัดระเบียบร้านค้าให้น่ามองเพิ่มลานจัดกิจกรรมสำหรับชุมชน		
3. ความคิดเห็น ให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมลพิษต่างๆ ในพื้นที่ ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
เห็นด้วย	96	96
ไม่เห็นด้วย	4	4
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้จัดเก็บขยะมูลฝอยดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบของ แผงลอย		
4. ความคิดเห็น ให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชน เทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป	100	100
เห็นด้วย	91	91
ไม่เห็นด้วย	9	9
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น		
5. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว	100	100
เห็นด้วย	78	78
ไม่เห็นด้วย	22	22
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้แสดงความชัดเจนของพื้นที่ให้มากขึ้นต้องได้รับการพัฒนามากขึ้นความเป็นระเบียบของชุมชนลานกิจกรรมยังไม่เพียงพอ		

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว		
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้บริเวณซื้อสินค้าที่ระลึกน่าสนใจ ควรปรับปรุงให้มีความเป็นระเบียบมากขึ้นความเป็นระเบียบของชุมชนแผงลอย		

จากตารางที่ 4.7 ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 93 เห็นด้วยกับการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำน่าน บริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเป็นสถานพักผ่อนริมน้ำ ร้อยละ 91 เห็นด้วยกับการปรับปรุงรื้อถอน สิ่งปลูกสร้างที่บดบังทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ร้อยละ 96 เห็นด้วยกับการให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมูลฝอยต่างๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ร้อยละ 91 เห็นด้วย ให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป ร้อยละ 78 เห็นด้วย ในการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชาวชุมชนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

ตารางที่ 4.8 การจำแนกความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำบริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนในชุมชน	100	100
เห็นด้วย	100	100
ไม่เห็นด้วย	0	0
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้เก็บขยะให้สะอาดรักษาคุณภาพน้ำ		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
.....ลานกิจกรรมชุมชน		
2. ความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงหรือถอน สิ่งปลูกสร้างที่บดบังทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
เห็นด้วย	83	83
ไม่เห็นด้วย	17	17
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้		
.....มีม้านั่ง และร้านค้าชุมชน		
3. ความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมลพิษต่างๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
เห็นด้วย	97	97
ไม่เห็นด้วย	3	3
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้		
.....ถังขยะให้เพียงพอ		
.....ร้านค้าต่างๆช่วยกันรักษาความสะอาด		
4. ความคิดเห็นให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป	100	100
เห็นด้วย	86	86
ไม่เห็นด้วย	14	14
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้		
.....รักษาประเพณีดั้งเดิม การแข่งเรือยาวประจำปี		
.....ชุมชนการค้าริมน้ำ		
5. ความคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว	100	100
เห็นด้วย	72	72
ไม่เห็นด้วย	28	28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้เพิ่มความเป็นระเบียบของชุมชนรักษาความสะอาดจัดระเบียบร้านค้าตกแต่งบริเวณริมแม่น้ำน่านให้สวยงาม		
6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว		
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้เพิ่มกิจกรรมของชุมชนให้มากขึ้น เช่นงาน ประจำเทศกาลต่างๆ		

จากตารางที่ 4.8 ประชากรร้อยละ 100 เห็นด้วยกับการให้มีการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำบริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนในชุมชน ร้อยละ 83 เห็นด้วยให้มีการปรับปรุงรื้อถอน สิ่งปลูกสร้างที่บดบังทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ร้อยละ 97 เห็นด้วยให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมลพิษต่างๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ร้อยละ 86 เห็นด้วยให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป ร้อยละ 72 เห็นด้วยในการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองตะพานหิน

ตารางที่ 4.9 การจำแนกความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
จังหวัดพิจิตร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำบริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนในชุมชน	30	100
เห็นด้วย	30	100
ไม่เห็นด้วย	0	0
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้		
.....ให้เป็นที่ออกกำลังกาย		
.....มีบริเวณจัดสวนเพิ่มความร่มรื่น		
.....มีร้านค้ายามเย็นริมน้ำ ที่เป็นระเบียบสวยงาม		
.....เป็นจุดศูนย์รวมของชุมชน		
2. ความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงหรือถอน สิ่งปลูกสร้างที่บดบังทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	30	100
เห็นด้วย	23	76.7
ไม่เห็นด้วย	7	23.3
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้		
.....ลดการบุกรุกเข้าพื้นที่สาธารณะ		
3. ความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมูลฝอยต่างๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	100	100
เห็นด้วย	30	100
ไม่เห็นด้วย	0	0
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้		
.....ถังขยะให้เพียงพอ ความสะอาด		
.....ร้านค้าต่างๆช่วยกันรักษาความสะอาด		

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. ความคิดเห็นให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชน เทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป	30	100
เห็นด้วย	28	93.3
ไม่เห็นด้วย	2	6.7
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ปลูกฝังขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิม แก่ เยาวชน		
5. ความคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว	30	100
เห็นด้วย	26	86.7
ไม่เห็นด้วย	4	13.3
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้รักษาความสะอาดจัดระเบียบร้านค้าตกแต่งบริเวณริมแม่น้ำน่านให้สวยงาม		
6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว		
โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ส่งเสริมสินค้าของชุมชนเพื่อให้มีรายได้ตั้งศูนย์ฝึกสอนอาชีพ การทำเครื่องจักสานของ ชุมชนขยายทางเท้าเพื่อความปลอดภัยเพิ่มเติมสิ่งประกอบบริเวณให้เพียงพอปรับปรุงบริเวณ พื้นที่ริมแม่น้ำให้ใช้ ประโยชน์กับชุมชนให้มากที่สุด		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.9 ประชากรร้อยละ 100 เห็นด้วยกับการให้มีการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำบริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนในชุมชน ร้อยละ 76.7 เห็นด้วยให้มีการปรับปรุงเรือดอน สิ่งปลูกสร้างที่บดบังทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมนี้เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ร้อยละ 100 เห็นด้วยให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมลพิษต่างๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ร้อยละ 93.3 เห็นด้วยให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป ร้อยละ 86.7 เห็นด้วยในการปรับปรุงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ

4.2.1 การศึกษาจินตภาพบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นที่ตั้งของวัดและชุมชนเก่าแก่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และเป็นสถานที่ตั้งที่ติดกับริมแม่น้ำน่านจึงมีความสวยงามตามวัฒนธรรม ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติของเมืองและด้านความสวยงามทางสถาปัตยกรรม การศึกษาจินตภาพของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

แบ่งการสำรวจออกเป็น 5 ด้านดังนี้ คือ

4.2.1.1 ย่าน (District)

4.2.1.2 ทางสัญจร (Path)

4.2.1.3 ที่รวมกิจกรรม (Node)

4.2.1.4 ที่หมายตา (Landmark)

4.2.1.5 ขอบเขต (Edge)

4.2.1.1 ย่าน (District)

ลักษณะย่านของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ในปัจจุบันมีความหลากหลายของการใช้พื้นที่ การใช้พื้นที่รวมถึงพฤติกรรมการใช้พื้นที่ในช่วงเวลาต่างๆ จึงมีความหลากหลายบางส่วนส่งเสริมภาพลักษณ์ ซึ่งกันและกัน ในขณะที่บางส่วนขัดแย้งและส่งผลกระทบต่อการใช้พื้นที่อีกพื้นที่หนึ่ง ย่านในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน สามารถแบ่งออกเป็นประเภทได้ดังนี้

ก.ย่านพาณิชยกรรม เป็นส่วนการใช้งานที่ชัดเจนในปัจจุบัน มีการตั้งอาคารพาณิชย์เรียงรายไปตามถนนแดงทองดี ถนนริมถนนตะวันออก(ตอนเหนือ)ตั้งแต่จุดตัดถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์เลียบบขึ้นเหนือ ผ่านถนนริมถนน ซอย1 ,ถนนพรศรี ,ถนน19 กรกฎาคม ,ถนนสามัคคี ,ถนนสุขสวัสดิ์ ,ถนนดำรงราษฎร์ ,ถนนเพ็ญศรี ,ถนนอุดมศรี อาคารพาณิชย์ประกอบไปด้วยร้านค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลีกเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่สำคัญอีกส่วน คือ ตลาดอุดมศรีตลอดจนตลาดริมถนน ที่มีอัตราการใช้พื้นที่หนาแน่น มีกิจกรรมเกิดขึ้นไหลเวียนในย่านพาณิชย์เกือบตลอดทั้งวัน

สภาพปัญหาที่ชัดเจนในส่วนย่านนี้คือการวางของขายที่ไม่เป็นระเบียบของทางเท้าด้านหน้าอาคารพาณิชย์ ทำให้การจราจรติดขัด ปัญหาในเรื่องความสวยงามของภูมิทัศน์ ความเป็นระเบียบสวยงามของตัวอาคาร เสาไฟฟ้า สายไฟฟ้า และไม่มีส่วนพื้นที่จอดรถที่เพียงพอต่อการรองรับตลาดอุดมศรีตลอดจนตลาดริมถนน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความสะอาดต่าง ๆ ที่พบเห็นทั่วไปตามซอกตึกและถนนซอยต่าง ๆ ที่มีการค้าขาย

ข. ย่านพักอาศัย ในลักษณะการพักอาศัยในบางส่วนประชาชนใช้อาคารพาณิชย์ทั้งเพื่อการประกอบอาชีพและพักอาศัย ส่วนที่ใช้พักอาศัยอย่างเดียวก็จะมีปะปนกันไปในพื้นที่ส่วนมากจะเป็นบ้านเดี่ยว และมีหอพักในบางพื้นที่ ส่วนอีกชุมชนหนึ่งซึ่งมีลักษณะที่มีความแออัดสูงคือชุมชนแออัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ที่ติดกับถนนริมถนนตะวันออก (ตอนใต้)

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนพักอาศัยสำหรับอาคารพาณิชย์นั้น คือความไม่สวยงามและปัญหามลพิษจากควันรถยนต์ ที่ได้รับจากถนน อาคารพักอาศัยที่เป็นบ้านเดี่ยวจะมีปัญหาเรื่องการติดต่อของระบบทางเท้าในชุมชนและการขาดการเชื่อมต่อกับพื้นที่พักผ่อนริมแม่น้ำน่าน ส่วนที่เป็นปัญหามากคือส่วนที่อยู่ในบริเวณที่มีการค้าขาย ทั้งในเรื่องปัญหาความไม่เป็นระเบียบของร้านค้าแผงลอย บริเวณริมแม่น้ำน่าน บริเวณวัดตะพานหิน ความสะอาดสภาพของชุมชนมีลักษณะความหนาแน่นค่อนข้างสูง ทางสำหรับรถบริการเข้าไปไม่ถึง ถนนคับแคบ รูปแบบสถาปัตยกรรมไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนวัสดุที่ใช้ทำบ้านคือไม้อยู่ในสภาพที่ค่อนข้างทรุดโทรม

ค. ย่านราชการ ส่วนกลุ่มอาคารราชการ ในบริเวณที่ศึกษา ที่เปิดใช้ทำการจะตั้งอยู่บนแนวถนนแดงทองดี มีส่วนอาคาร สถานีรถไฟตะพานหิน ที่ว่าการอำเภอตะพานหิน สภาพอาคารอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นระเบียบพอสมควร ความสวยงามมีให้สังเกตเห็นได้ตลอดแนวทางรถไฟ สำหรับย่านราชการที่ควรปรับปรุง คือบริเวณด้านหน้าสถานีรถไฟตะพานหิน อยู่ใกล้กับส่วนการค้าทำให้สภาพแวดล้อมไม่เป็นระเบียบ ซอยค่อนข้างแคบ ปัญหาที่ได้รับส่วนมากจะมีผลต่อเนื่องมาจากส่วนการค้าในพื้นที่

ง. ย่านอาคารศาสนา ปัจจุบันมีอยู่ 2 แห่งคือ วัดเทวประสาธ เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของอำเภอตะพานหิน มีความสวยงามของภูมิทัศน์ในย่านชุมชนนี้หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ภายในมีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ สามารถเป็นกุฏิพระจำวัดได้ เรียก พระพุทธรูปกตุมงคล หรือ หลวงพ่อโตตะพานหิน เป็นพระพุทธรูปปางประทานพร ประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง หน้าตักกว้าง 20 เมตร เฉพาะองค์พระสูง 30 เมตร แท่นฐานที่นั่งสูง 4 เมตร ความสูงทั้งสิ้น 34 เมตร สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก เมื่อปี พ.ศ. 2513 และได้ประดิษฐานอยู่ที่วัดเทวประสาธในอำเภอตะพานหิน นับเป็นพระพุทธรูปที่มีพระพุทธรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะสวยงาม ได้สัดส่วนและใหญ่ที่สุดในจังหวัดพิจิตร พระพุทธเกตุมงคลเป็นนามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้เมื่อเสด็จผ่านอำเภอตะพานหินหากผู้ใดเดินทางผ่านอำเภอตะพานหินไม่ว่าทางรถยนต์หรือทางรถไฟจะมองเห็นองค์พระเหลืองอร่ามแต่ไกล ปัจจุบันได้มีชุมชนเกิดขึ้นรายล้อมบริเวณวัด ทำให้ทัศนียภาพ มุมมอง โดยรอบ เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย บ้านเรือนทรุดโทรม และความสะอาด วัดตะพานหิน ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณย่านการค้าตลาดอุคมศรี

จ. ย่านส่วนพักผ่อนและที่ว่าง ในปัจจุบันมีอยู่ 1 แห่งได้แก่ ลานริมแม่น้ำน่าน ซึ่งถูกร้านค้ารुक้าและบดบังทัศนียภาพจนแทบไม่เหลือสถานที่พักผ่อน และยังขาดองค์ประกอบของบริเวณ เช่น ม้านั่ง ถังขยะ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ภาพที่ 4.1 แสดงย่านการค้าตลาดอุคมศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.2 แสดงย่านชุมชนพืกอาศัย ถนนริมถนน ซอย 1

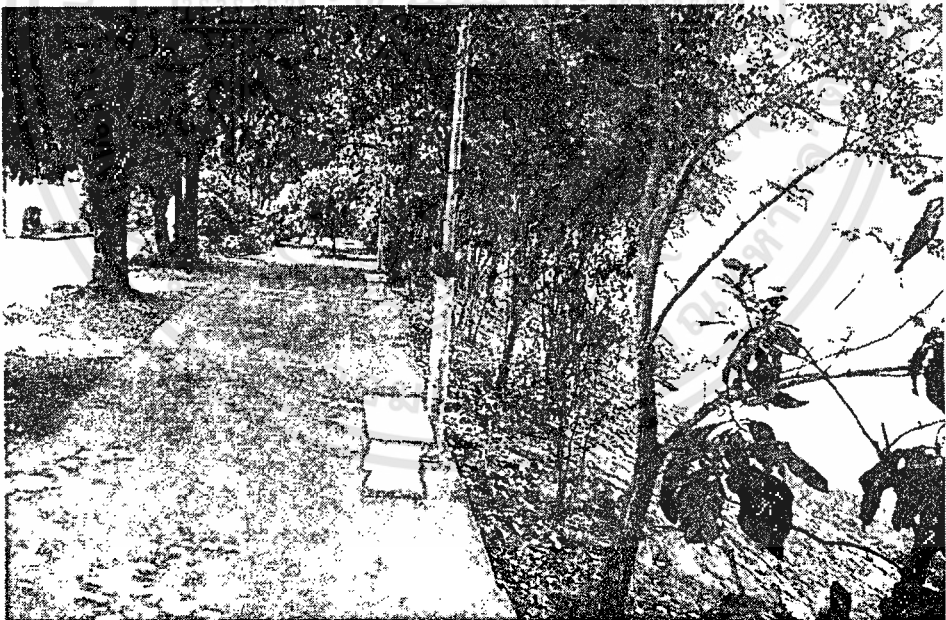

ภาพที่ 4.3 แสดงย่านสถานีราชการ สถานีรถไฟตะพานหิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.4 แสดงย่านอาคารทางศาสนา วัดเทวประสาธ

ภาพที่ 4.5 แสดงย่านสวนพักผ่อนและที่ว่าง ลานริมแม่น้ำน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.1.2 ทางสัญจร (Path)

พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นจุดรวมทางสัญจรที่สำคัญไว้ 2 ทาง คือ ทางบกและทางน้ำ โดยสามารถแยกออกเป็นประเภทได้ดังนี้

1. ทางบก แบ่งออกเป็น

ทางถนน

ทางสายหลัก ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ เป็นเส้นถนนที่วิ่งระหว่าง อำเภอตะพานหิน -อำเภอวังสำโรง

ทางสายรอง ทางสายรองในชุมชนอยู่ในรูปแบบซอยต่าง ๆ ที่เชื่อมเข้าสู่ส่วนพักอาศัยหรืออาคารต่าง ๆ ภายในชุมชน รูปแบบซอยต่าง ๆ ในชุมชนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน นั้นมีรูปแบบที่อยู่ในสภาพผิวการจราจรปานกลางแต่จะมีลักษณะทางเท้าที่ไม่ชัดเจน

ทางรถไฟ

ทางรถไฟสายเหนือ เป็นการเดินทางที่มีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมืองส่วนหนึ่ง มีการขนส่งสินค้าและการเดินทางระหว่างเมือง ที่สะดวก

สภาพปัญหาสำหรับการจราจรทางบก

ทางสายหลัก ปัญหาที่ชัดเจนคือในช่วงโมงเร่งด่วนปริมาณการจราจรจะหนาแน่น รูปแบบการเดินทางยังคับคั่งอยู่โดยเฉพาะในเส้นทางที่จะเข้าพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน การจราจรจะคับคั่งมากเพราะเป็นจุดเลี้ยวคอสะพาน ทั้งเรื่องรถสามล้อ และรถรับจ้างบริการอื่น ๆ ยึดช่องทางจราจรริมในเป็นที่จอดรถรับส่งผู้โดยสารทำให้การจราจรติดขัดทางเท้าในเส้นถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถูกนำไปทำการตั้งแผงลอยขายของ ทำให้ความปลอดภัยและการใช้สอยพื้นที่ทางเท้าขาดความเหมาะสม ขาดความต่อเนื่องของการใช้ ภูมิทัศน์สองข้างทางของถนนเป็นจุดที่เสื่อมเสียเป็นอย่างมาก ความสะอาดและมลพิษบนถนนสายหลัก ก็อยู่ในขั้นที่ต้องปรับปรุงและขาดในเรื่องเครื่องประกอบถนน

ทางสายรอง ปัญหาความไม่ชัดเจนของทางเท้าที่เชื่อมต่อกับถนนสายหลักทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย สภาพในซอยต่าง ๆ ในชุมชนมีความคับแคบของถนนและปริมาณที่จอดรถมีไม่เพียงพอ ทำให้การจราจรในช่วงเช้าและช่วงเย็นติดขัดมากเนื่องจากเป็นบริเวณพาณิชยกรรมหลักของเมือง ในเรื่องของพื้นที่ทางเท้าไม่มีความชัดเจนมีการนำรถไปจอดในซอยทำให้การจราจรติดขัด สภาพทางขาดการเชื่อมต่อภูมิทัศน์สู่พื้นที่สำคัญและพื้นที่พักผ่อนในชุมชน ขาดเครื่องประกอบถนนและต้นไม้ให้ความร่มรื่น

2. ทางสัญจรทางน้ำ

การสัญจรทางน้ำส่วนใหญ่จะไม่เป็นการสัญจรหลัก จะมีประชาชนในพื้นที่บางส่วนที่ใช้ในการเดินทาง เพื่อไปมาหาสู่ หรือในบริเวณใกล้เคียง และใช้ในการแข่งเรือประเพณีประจำปี

สภาพปัญหาที่สำคัญของการจราจรทางน้ำ คือการขาดการเชื่อมต่อกับทางสัญจรทางบก โดยที่ทางสัญจรทางเท้าระหว่างท่าเทียบเรือ พื้นที่ทางเท้าที่แคบ มีการนำแผงลอยมาตั้งบนทางเท้า ความปลอดภัยของการใช้ก็ลดลง อีกทั้งมีข้อปรับปรุงในเรื่องภูมิทัศน์ ที่มีการนำแผงลอยมาตั้งขายของหน้าท่าเรือ การจอดรถที่บดบังความสวยงามของภูมิทัศน์ริมน้ำ รวมไปถึงตึกอาคารพาณิชย์ ป้ายโฆษณา เสาไฟฟ้า สายไฟฟ้า ในบางส่วนด้วย

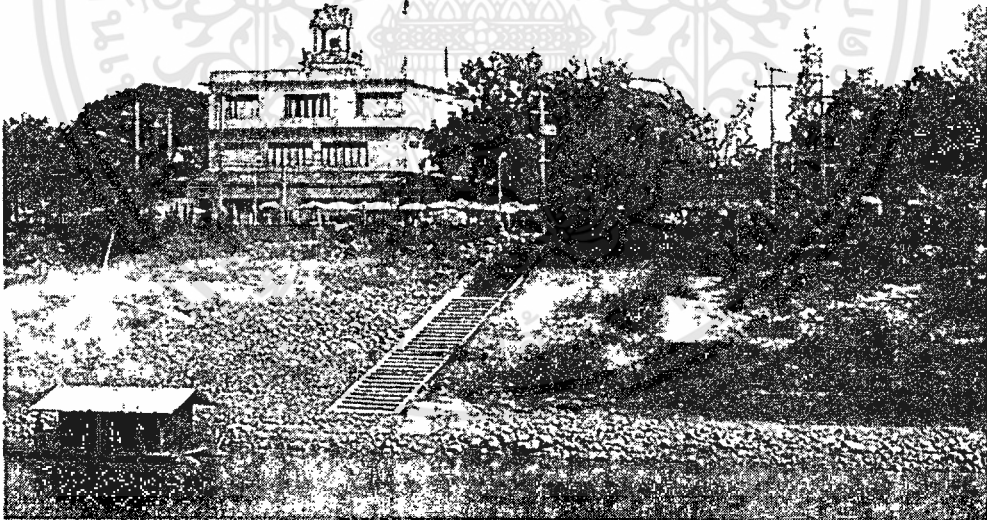

ภาพที่ 4.6 แสดงเส้นทางสัญจรทางบก ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.7 แสดงเส้นทางสัญจรทางบก สถานีรถไฟคะพานหิน

ภาพที่ 4.8 แสดงการสัญจรทางน้ำ ทำนน้ำริม่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.1.3 ที่รวมกิจกรรม (Node)

ที่รวมกิจกรรมหรือพื้นที่ว่างในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน มีส่วนพื้นที่พักผ่อน ริมแม่น้ำน่าน มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งว่างไม่ได้รับการปรับปรุง และมีการวางม้านั่งข้างในบางจุด สภาพโดยทั่วไปมีต้นไม้ให้ความร่มรื่นแต่มีร้านค้ารุกล้ำพื้นที่ลานพักผ่อน และขาดเครื่องอำนวยความสะดวกเช่น น้ำพุ ถังขยะ ม้านั่ง ผู้คนส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่ในการมาทำบุญปล่อยนก ปล่อยปลา โดยเฉพาะในช่วงเช้าและเย็น ซึ่งเป็นเวลาทำงานและเลิกงาน

สภาพปัญหาของที่รวมกิจกรรมในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร คือพื้นที่ของที่โล่งว่างมีขนาดพื้นที่ที่แคบไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน รูปแบบของที่โล่งว่างในชุมชนส่วนมากจะถูกนำไปเป็นพื้นที่จอดรถ ค้าขาย การขาดการเชื่อมต่อระหว่างที่ว่างหรือการเชื่อมต่อทางสายตาของที่ว่างในชุมชนนี้ถูกบดบังด้วยอาคารพาณิชย์อาคารพักอาศัย ความสวยงามริมน้ำถูกทำลายความสงบเนื่องมาจากการค้าขาย ปัญหาเรื่องมลภาวะต่าง ๆ เนื่องจากพื้นที่ขาดคนมาดูแลรักษาอย่างแท้จริง และประชาชนยังไม่สามารถสังเกตเห็นประโยชน์จากการใช้พื้นที่ว่างเพื่อการพบปะพูดคุยกัน ที่โล่งว่างบางส่วนถูกปล่อยทิ้งร้างและยังไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อเป็นส่วนสาธารณะของชุมชน

ภาพที่ 4.9 แสดงที่รวมกิจกรรม ริมแม่น้ำน่าน(ตอนเหนือ)

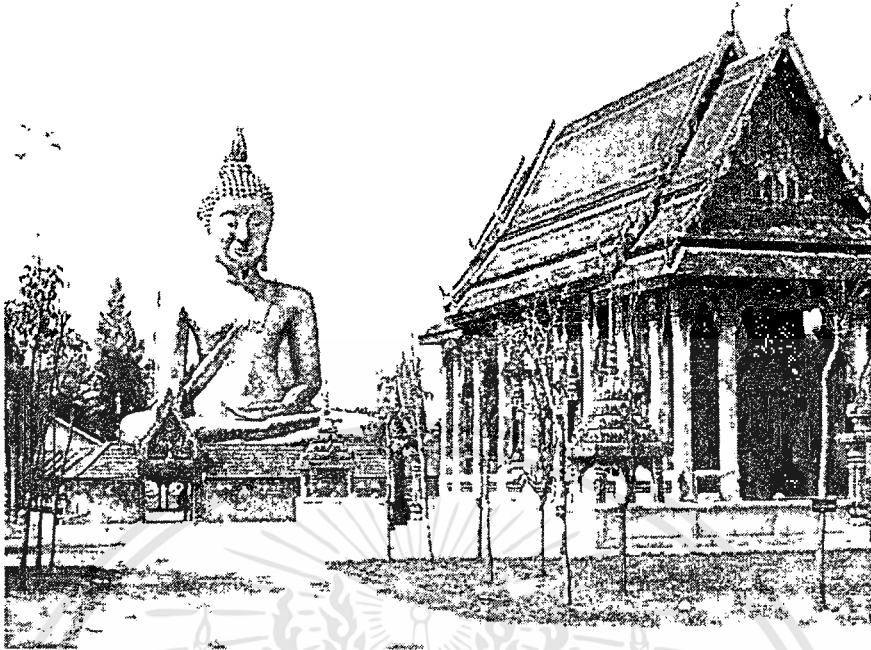
4.2.1.4 ที่หมายตา (Landmark)

ที่หมายตาในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ส่วนที่เป็นบริเวณพื้นที่ตั้งของที่หมายตาจะอยู่บริเวณริมแม่น้ำน่าน ที่หมายตาที่สำคัญที่สังเกตได้ชัดเจน คือ พระพุทธเกตุมงคล หรือ หลวงพ่อโตตะพานหิน และสะพานเทวมงคล ซึ่งที่ตั้งของที่หมายตาทั้ง 2 แห่งนี้ จะมองรวมกัน จากที่ตั้งระยะไกล จากสถานีรถไฟตะพานหิน สะพานรัฐราษฎร์รังสรรค์ และสองฝั่งแม่น้ำ เป็นที่หมายตาใหญ่ของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

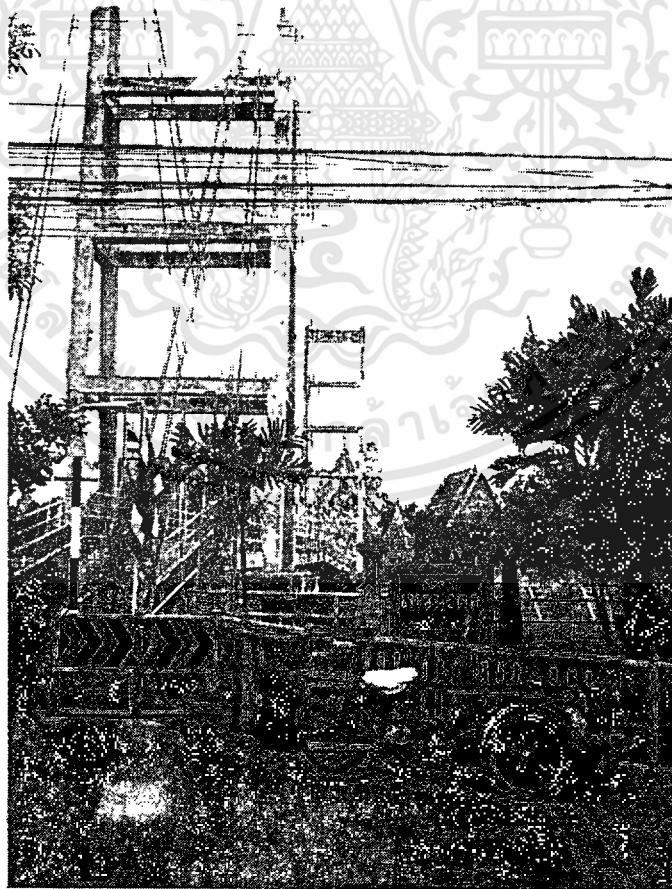
1. พระพุทธเกตุมงคล หรือ หลวงพ่อโตตะพานหิน เป็นพระพุทธรูปปางประทานพร ประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง หน้าตักกว้าง 20 เมตร เฉพาะองค์พระสูง 30 เมตร แท่นฐานที่นั่งสูง 4 เมตร ความสูงทั้งสิ้น 34 เมตร สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก เมื่อปี พ.ศ. 2513 และได้ประดิษฐานอยู่ที่วัดเทพประสาทในอำเภอตะพานหิน นับเป็นพระพุทธรูปที่มีพระพุทธรูปลักษณะสวยงาม ได้สัดส่วนและใหญ่ที่สุดในจังหวัดพิจิตร พระพุทธเกตุมงคลเป็นนามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้เมื่อเสด็จผ่านอำเภอตะพานหินหากผู้ใดเดินทางผ่านอำเภอตะพานหินไม่ว่าทางรถยนต์หรือทางรถไฟจะมองเห็นองค์พระเหลืองอร่ามแต่ไกล ถือเป็นที่ยังหมายตาที่สำคัญของชุมชน

2. สะพานเทวมงคล เป็นสะพานที่เชื่อมระหว่างฝั่งแม่น้ำน่าน(ตะวันออก)และ ฝั่งแม่น้ำน่าน(ตะวันตก) ซึ่งสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกกับพุทธศาสนิกชนได้เดินทางไปนมัสการ พระพุทธเกตุมงคล ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2513 เป็นสะพานที่สามารถเดินทางข้ามได้โดยการเดิน จักรยานยนต์ และ จักรยานผ่านได้เท่านั้น

สภาพปัญหาของที่หมายตา ที่หมายตาในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ถูกบดบังทัศนียภาพจากกลุ่มอาคารพาณิชย์ที่อยู่รายรอบทั่วไปในแถบชุมชนแถบนี้ สิ่งกีดขวางทางสายตาอื่น ๆ เช่น เสาไฟฟ้า สายไฟฟ้า ป้ายโฆษณา ป้ายหน้าร้าน พื้นที่โล่งเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์แก่ที่หมายตาต่าง ๆ มีไม่เพียงพอ การเชื่อมต่อของที่หมายตากับจุดแวะพักของผู้คน เช่น ตลาด ยังขาดการเชื่อมต่อและถูกบดบังจากสิ่งกีดขวางต่าง ๆ

ภาพที่ 4.10 แสดงที่หมายตา พระพุทธเกตุมงคล หรือ หลวงพ่อโตสะพานหิน

ภาพที่ 4.11 แสดงที่หมายตา สะพานเทวมงคล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.1.5 ขอบเขต (Edge)

ขอบเขตหลักของชุมชนแถบนี้ซึ่งมีความชัดเจนในด้านการแบ่งลักษณะชุมชนการเชื่อมโยงของชุมชนที่มีความเป็นมาเป็นส่วนประกอบของความต่อเนื่องของชุมชนเริ่มจากศูนย์กลางคือสถานีรถไฟสะพานหิน โดยแม่น้ำ่านไหลผ่านกลางในแนวเหนือใต้ ด้านฝั่งตะวันตก ตั้งแต่จุดตัดถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์เลียบขึ้นเหนือตามถนนริม่านตะวันตก จนจรดบริเวณวัดทะเลประสาท ด้านฝั่งตะวันออก ตั้งแต่จุดตัดถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์เลียบขึ้นเหนือ ผ่านถนนริม่านซอย1 ,ถนนพรศรี ,ถนน19 กรกฎาคม ,ถนนสามัคคี ,ถนนสุขสวัสดิ์ ,ถนนคำรณราษฎร์ ,ถนนเพ็ญศรี ,ถนนอุคมนตรี ผ่านบริเวณวัดสะพานหิน จนจรดถนนเศรษฐหัตต์ ตลอดจนตามแนวเส้นทางรถไฟสายเหนือ

สภาพปัญหาในเรื่องขอบเขตของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน คือเรื่องความปลอดภัยบนทางเท้า ที่ถูกตั้งเป็นที่ตั้งของแผงลอยทำให้พื้นที่การเดินเท้าของคนเดินเท้าถูกบีบบังคับครั้งริบเร่งก็จะเดินเข้าไปในถนน เป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ทางเท้า จุดที่เป็นจุดข้ามถนนภายในชุมชน ไม่เป็นการกำหนดที่ชัดเจนบ่อยครั้งที่ทำให้ผู้ใช้ทางสัญจรไม่สามารถที่จะข้ามถนนในที่ที่กำหนดให้ได้ทำให้ผู้ขับขี่และผู้ใช้ทางเท้าไม่สามารถที่จะระมัดระวังในการใช้ทางสัญจรได้อย่างเต็มที่ ทางเท้าขาดในเรื่องของความร่มรื่นและภูมิทัศน์ริมถนน ไม่มีความสวยงาม ไม่มีจุดแวะพักบนทางเท้า ซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากปัญหาทางสัญจร ส่วนทางสัญจรทางน้ำภูมิทัศน์มีความสวยงาม แต่พื้นที่ริมแม่น้ำ่าน ในบางส่วนมีขยะและมลพิษ และขาดในเรื่องของเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และความร่มรื่นจากต้นไม้

ภาพที่ 4.12 แสดงขอบเขต ถนนริม่าน(ตะวันตก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.13 แสดงขอบเขต ถนนเศรษฐกิจตัด

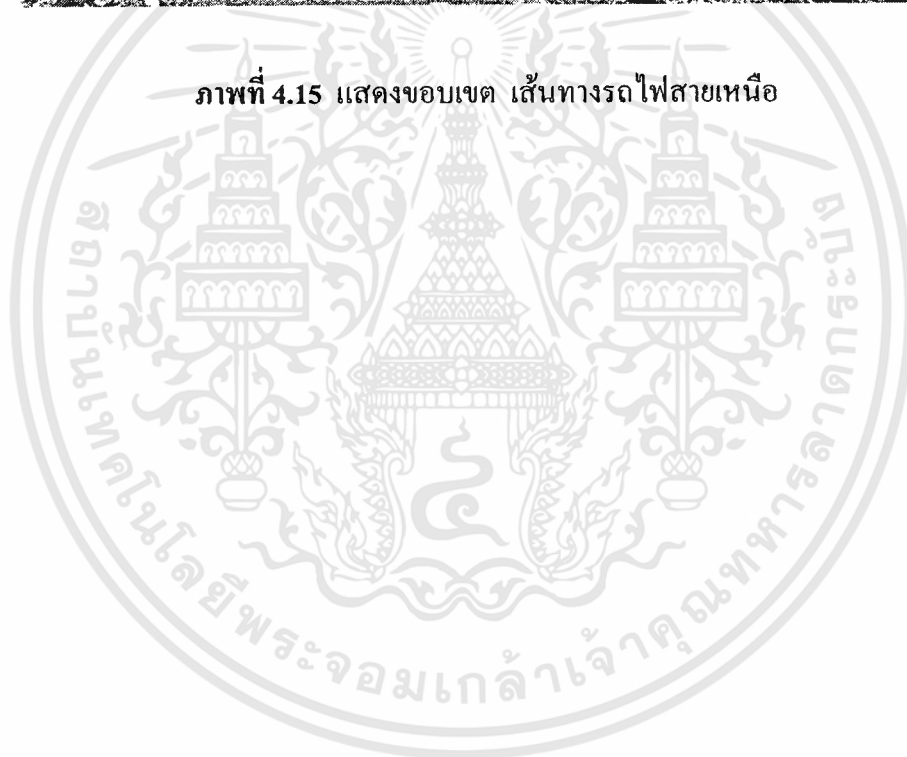

ภาพที่ 4.14 แสดงขอบเขต ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.15 แสดงขอบเขต เส้นทางรถไฟสายเหนือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 ข้อมูลการสำรวจเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว ล่องเรือทัวร์แม่น้ำน่าน 1 วัน

ล่องเรือแม่น้ำน่าน

นมัสการหลวงพ่อเชียร วัดหาดมูลกระบือ

นมัสการหลวงปู่พลู วัดท่าพ้อ ชมตลาดเก่าริมน้ำท่าพ้อ

นมัสการหลวงพ่อพเพชร วัดท่าหลวง

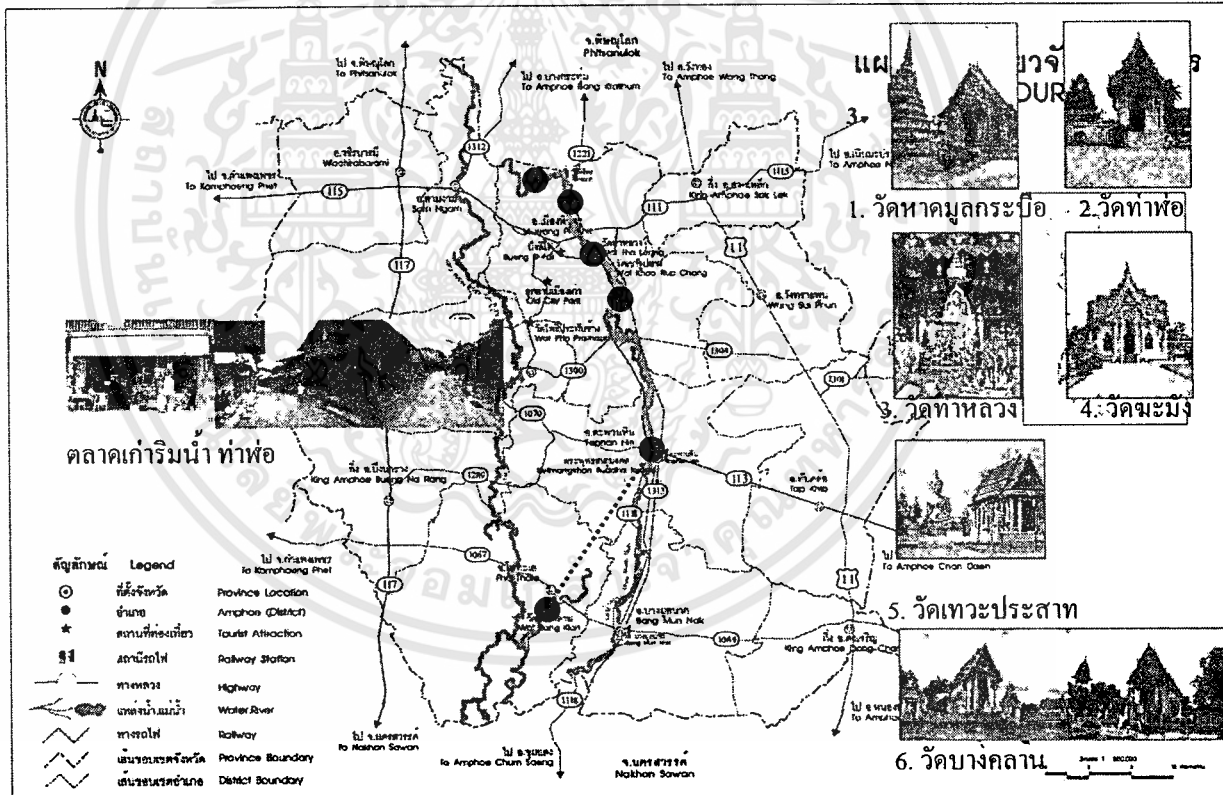
หลวงพ่อพิช วัดชะมั่ง

นมัสการหลวงพ่อดโต วัดเทวประสาธ

รับประทานอาหารกลางวัน แปะปลาตะพานหิน

ซื้อทองเขาพนมพา ผ้าป่าแดง เครื่องจักสารตะพานหิน

เปลี่ยนนั่งรถไปนมัสการหลวงพ่ोजเงิน วัดบางคลาน

ที่มา: สำนักงานเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 4.16 แสดงแผนที่การล่องเรือทัวร์แม่น้ำน่าน 1 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างเส้นทางการท่องเที่ยว ล่องเรือทัวร์แม่น้ำน่าน 2 วัน

ล่องเรือแม่น้ำน่าน

นมัสการหลวงพ่อเชียร วัดหาคมมูลกระบือ

นมัสการหลวงปู่พลู วัดท่าพ้อ ชมตลาดเก่าริมน้ำท่าพ้อ

นมัสการหลวงพ่อพเพชร วัดท่าหลวง

หลวงพ่อพพิช วัดมะม้ง

นมัสการหลวงพ่อดโต วัดเทวประสาธ

รับประทานอาหารกลางวัน แผลปลาตะพานหิน

ซื้อทองเขาพนมพา ผ้าป่าแดง เครื่องจักรสานตะพานหิน

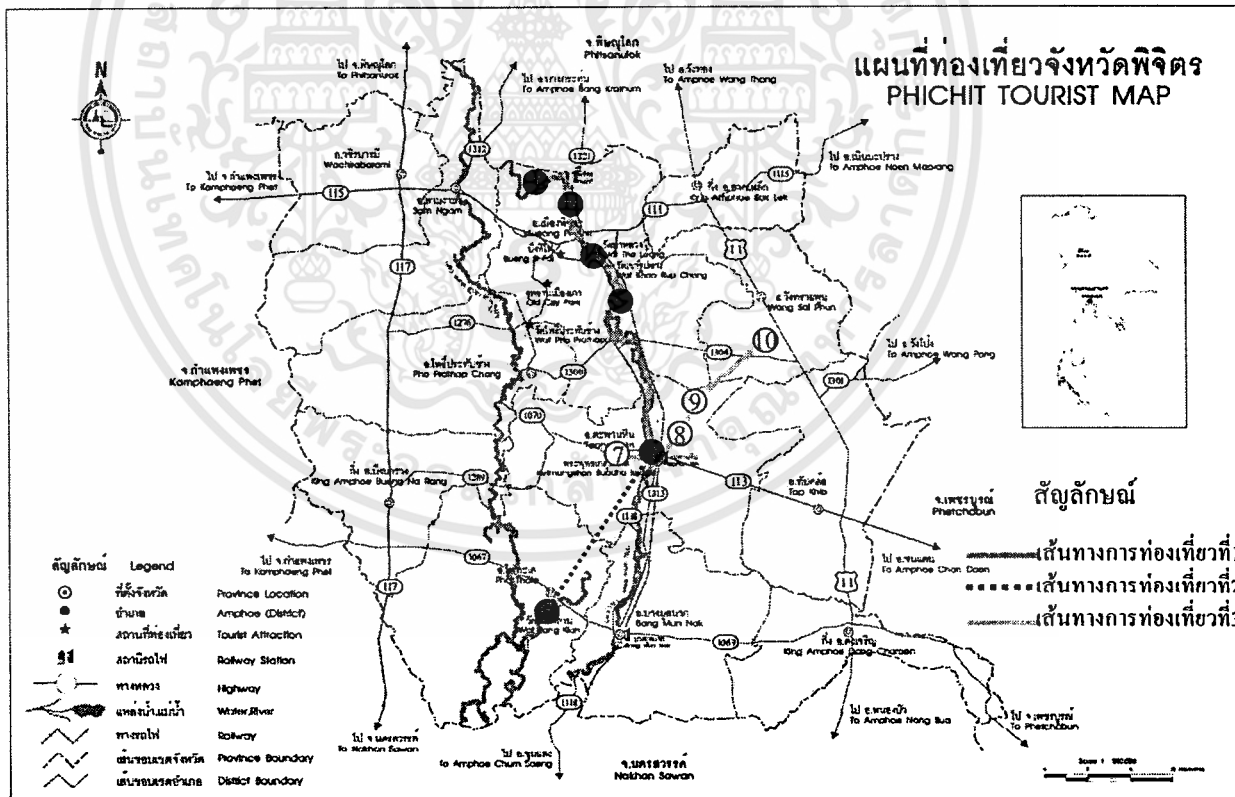
เปลี่ยนนั่งรถไปนมัสการหลวงพ่อดเงิน วัดบางคลาน

ค้างคืน นอนแพริมน้ำ และโฮมสเตย์ที่ตะพานหิน

เข้าชมการทำเครื่องจักรสาน ของชุมชนทေးประสาธ

เดินทางไปยังบ้านป่าแดง ชมวิถีชีวิตชาวไทยพวนและผ้าทอพื้นเมือง

เดินทางชมวิธีการร่อนทองที่เขาพนมพา

ภาพที่ 4.17 แสดงแผนที่การล่องเรือทัวร์แม่น้ำน่าน 2 วัน

ที่มา: สำนักงานเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยทางกายภาพในพื้นที่ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

5.1.1.2 เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบและ พัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

5.1.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน และ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองตะพานหิน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องและมีผลโดยตรงต่อพื้นที่ศึกษา

5.1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจาก ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จำนวน 100 คน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จำนวน 100 คนเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองตะพานหิน จำนวน 30 คน

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

5.1.3.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามแน่นอน (Structured Interview) แบบสอบถามจะมี 3 ชุด ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
2. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
3. เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองตะพานหิน

5.1.3.2 การสำรวจ (Survey)

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ยังกลุ่มตัวอย่างบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน และทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

5.1.4.2 แบบสำรวจ การสำรวจ (Survey) ผู้วิจัยทำการสำรวจลักษณะและปัญหาสภาพทางกายภาพในพื้นที่ริมน้ำ โดยใช้กล้องถ่ายภาพเป็นเครื่องมือในการสำรวจพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อทราบลักษณะทางกายภาพ และความแตกต่างของแต่ละพื้นที่

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.5.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 ตอนออกมาเป็นคำร้อยละ เปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสภาพภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

5.1.5.2 แบบสำรวจ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เสนอสภาพทางกายภาพของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อทราบลักษณะทางกายภาพ

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาและการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยศึกษาสภาพปัจจุบันด้านกายภาพที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเสนอแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและนำเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว ข้อเสนอผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว

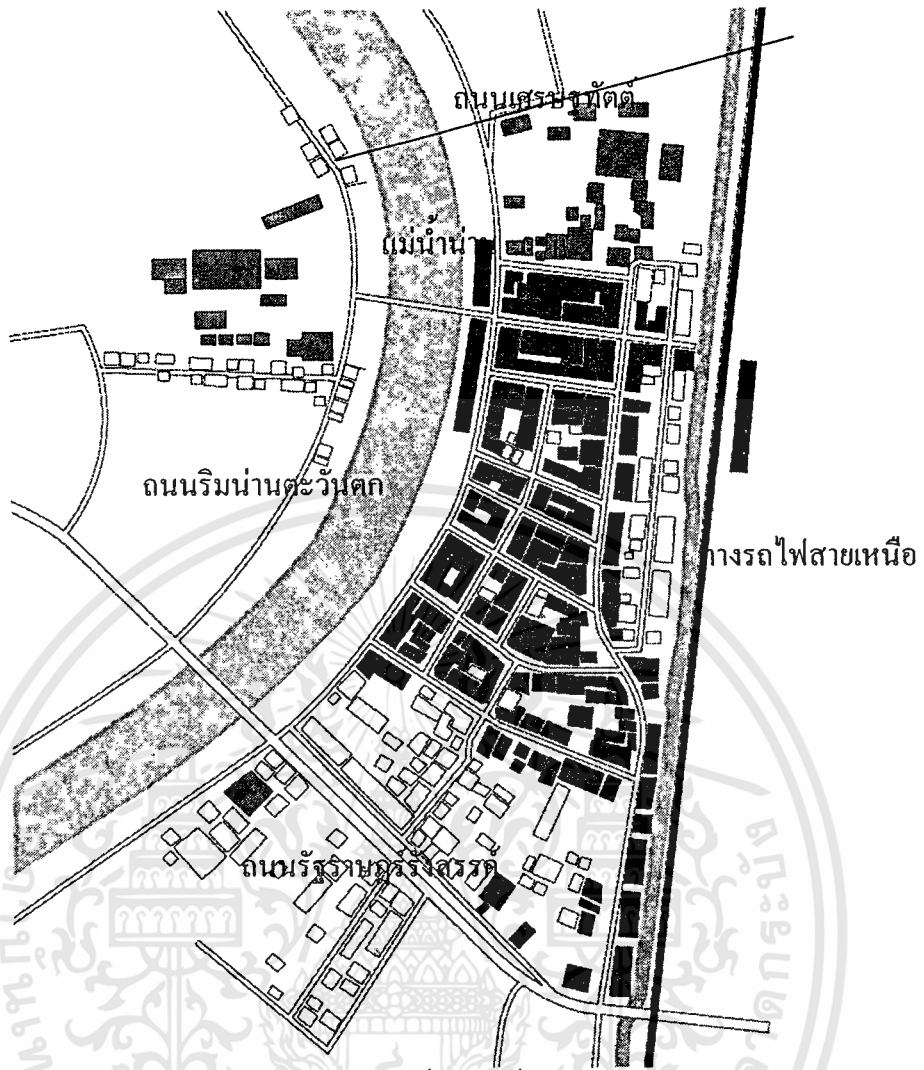
รูปแบบความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร อยู่ที่การเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาของแผนงานของรัฐ ความต้องการของคนในชุมชน บทบาทที่รัฐได้วางไว้กับชุมชนแห่งนี้ เป็นรูปแบบการเป็นศูนย์รวมของย่านพาณิชย์และศาสนาและราชการ รูปแบบของพื้นที่ชัดเจนของบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินที่เด่นชัด คือ ย่านการค้าเก่าและสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ให้แก่พื้นที่ ขณะเดียวกันในสวนชุมชนก็ควรที่จะส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภาพลักษณ์ที่มีความสวยงามของสถาปัตยกรรมที่เป็นอาคาร ซึ่งมีความเก่าแก่ ให้มีความโดดเด่นสวยงามเป็นเอกลักษณ์และเป็นส่วนโดดเด่นแทนการเล่าประวัติและความเป็นมาของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามเป้าหมายที่รัฐวางไว้ รูปแบบที่วางไว้คือการปรับปรุงสภาพปัญหาเดิมที่เป็นสภาพของจินตภาพที่เกิดจากกิจกรรมที่หลากหลายมากมายในชุมชน จัดหมวดหมู่และขอบเขตให้ส่วนพาณิชย์ที่มีอยู่เดิมพื้นที่ ไม่รบกวนต่อส่วนราชการและส่วนอาคารอนุรักษ์ เพิ่มพื้นที่ว่างโดยพัฒนาพื้นที่โล่งว่างในชุมชนเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อประโยชน์แก่ชุมชนเป็นส่วนให้พักผ่อนของผู้คนในชุมชน กำจัดและขจัดมลภาวะในชุมชน โดยพัฒนาแม่น้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น่าน ให้อยู่ในสภาพที่มีน้ำใสสะอาดไม่เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคโดยส่งเสริมการประกอบอาชีพทางน้ำเพื่อเสริมรายได้ให้กับชุมชน เพิ่มสิ่งแวดล้อมสภาพอากาศที่สดชื่นให้แก่ชุมชนด้วยการเพิ่มต้นไม้ในส่วนที่เป็นจุดที่เป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมริมแม่น้ำเพื่อผ่อนคลายบรรยากาศ แก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากรูปแบบสถาปัตยกรรม เช่นอาคารร้าง อาคารห้องแถวที่ไม่สวยงาม ซอกหลืบอาคารที่อาจเป็นที่ก่อเหตุในยามค่ำคืน โดยปรับปรุงเรื่องแสงไฟ ระยะเวลามองจากแหล่งชุมชน และกิจกรรมที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนให้ชุมชนมีการหมุนถ่ายกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา และอยู่ในความปลอดภัย

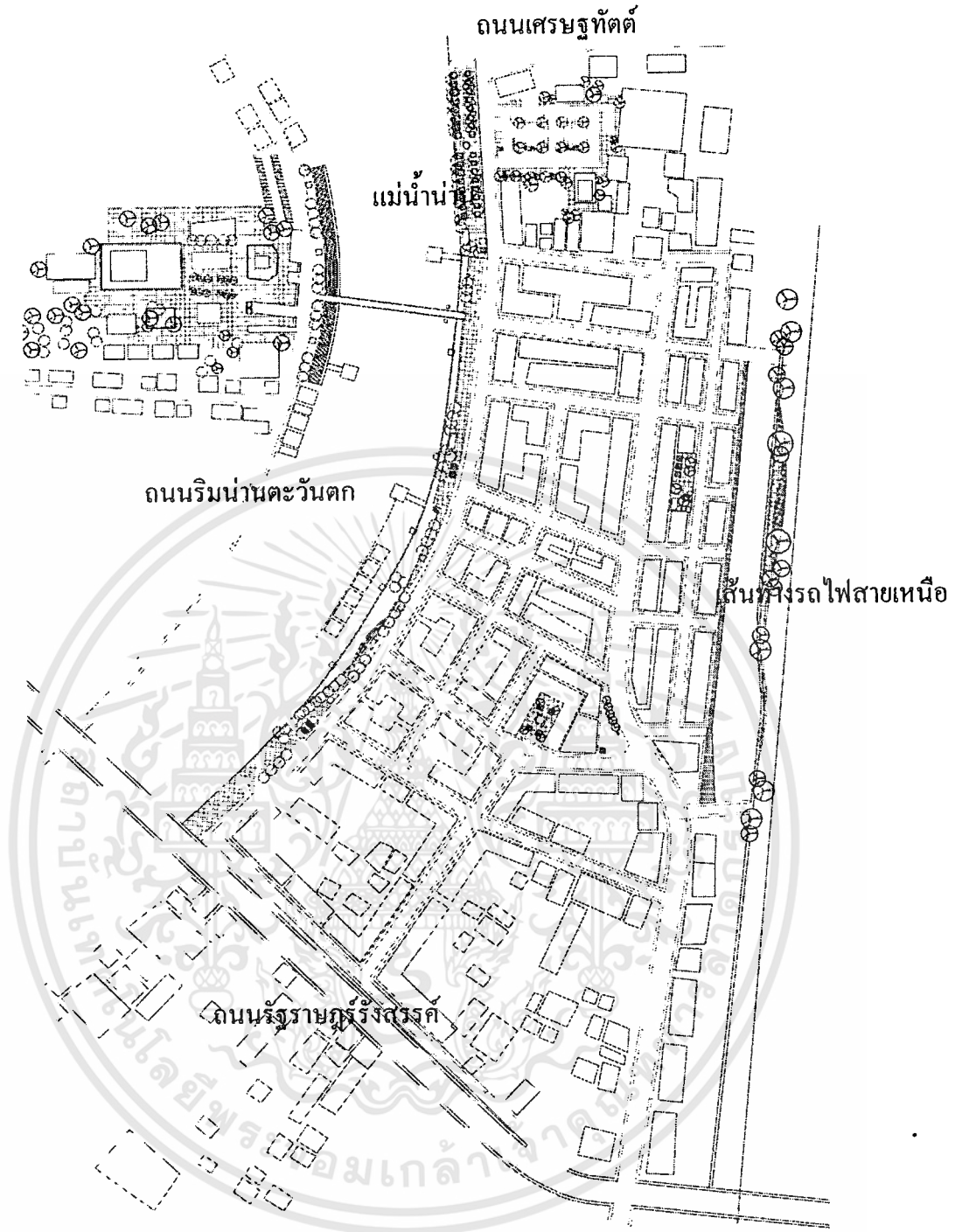
เอกลักษณ์ของเมืองก็ควรที่จะชัดเจนคือ ชุมชนริมน้ำ ส่งเสริมต่อกิจกรรมการค้าเดิมและเพิ่มรูปแบบการค้าเพื่อการท่องเที่ยว โดย พัฒนาเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมในบริเวณริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ภูมิทัศน์จัดให้มีความร่มรื่นด้วยต้นไม้ และไม้ประดับต่างๆ เพื่อเป็นการเพิ่มความมีชีวิตและระบบนิเวศให้กับเมือง รูปแบบทางสถาปัตยกรรมเป็นรูปแบบที่มีความเก่าแก่ ควรค่าแก่การส่งเสริมและอนุรักษ์ให้กลมกลืนกับพื้นที่

ภาพที่ 5.1 แสดงผังลักษณะการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่รีมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ในปัจจุบัน

ลักษณะการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่รีมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินในปัจจุบัน ซึ่งมีรูปแบบจากการดำเนินชีวิตในอดีตซึ่งได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ของกลุ่มตัวอย่าง ที่ยังคงต้องการรักษาสภาพและเอกลักษณ์เดิม ๆ ไว้ให้มากที่สุดแต่บางพื้นที่ ที่มีปัญหาทางด้านมลพิษ ปัญหาเรื่องทางสัญจร ปัญหาการขาดพื้นที่รวมกิจกรรมของชุมชน และขาดการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับชุมชน เช่นการส่งเสริมอาชีพและการท่องเที่ยว เป็นต้น

ภาพที่ 5.2 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่รีมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

แนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่รีมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ซึ่งมีรูปแบบจากการศึกษาความต้องการของกลุ่มตัวอย่างและจากการศึกษาของผู้วิจัย ที่ต้องการ ปรับปรุงบางส่วนที่ชำรุดทรุดโทรมแต่ยังคงรักษาสภาพและเอกลักษณ์เดิม ๆ ไว้ให้มากที่สุดแต่ต้องปรับปรุงบางพื้นที่ ที่มีปัญหา และส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับชุมชน เช่นการส่งเสริมอาชีพ และสามารถรองรับการท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.1 แนวความคิดในการปรับปรุงที่หมายตา (Landmark)

การเชื่อมต่อจุดนำสายตาของชุมชนสู่ที่หมายตา โดยจะมีการเชื่อมต่อของจุดนำสายตาอยู่ 3 รูปแบบคือ ทางถนน ทางรถไฟ และทางน้ำ เริ่มตั้งแต่ สะพานรัฐราษฎร์รังสรรค์ซึ่งจะเป็นจุดนำสายตาทางถนนสายหลัก ก่อนเข้าสู่ บริเวณพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหิน และถนนริมน้ำ (ตอนเหนือ)จะเป็นถนนที่อยู่ริมแม่น้ำน่านตลอดแนว และ มุมมองจากสถานีรถไฟตะพานหินจะเข้าถึงได้โดยตรงทาง ถนนอุคมศรี สองข้างทางของถนนควรปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย และนำมองรูปแบบอาคารตึกแถว อาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ปรับปรุงตามรูปแบบหลักของย่าน เพื่อให้เกิดการดึงดูดสายตาสู่บริเวณที่สำคัญทางภูมิทัศน์ การนำอาคารสำคัญต่าง ๆ ให้เชื่อมต่อกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ สนธยา พลศรี (อ้างใน รุจี รอดชะ. 2541:9) สรุปว่าบริเวณพื้นที่ริมน้ำ ควรมีมุมมองที่เชื่อมถึงกัน ได้ ทั้งทางถนนและทางแม่น้ำ โดยเฉพาะมุมมองที่มาจากทางแม่น้ำน่าน จะเป็นตัวบ่งบอกความสำคัญของพื้นที่ชุมชน สิ่งที่ดีควรให้มีการพัฒนาคือความโล่งของภูมิทัศน์และการเชื่อมต่อความสำคัญของรูปแบบการเดินทางต่างๆในชุมชนให้สามารถมองดูเป็น ที่หมายตาแบบ Distant Landmark ได้

แนวความคิดในการปรับปรุงพระพุทธรูปทองมด

พระพุทธรูปทองมด มีความสวยงามและเป็นที่หมายตาที่สำคัญ จึงควรมีความโดดเด่นและปราศจากสิ่งรบกวนสายตา โดยมีแนวทางดังนี้

1. ปรับปรุงและรีดลอนสิ่งก่อสร้างที่บดบังทัศนียภาพโดยรอบวัดเทวประสาท ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปทองมด จัดพื้นที่โล่งว่างเพื่อประโยชน์ทางด้านมุมมองและกิจกรรมของชุมชน
2. จัดตำแหน่งมุมมองจากแหล่งที่คนในชุมชนถือเป็นแหล่งรวมกิจกรรมเพื่อการดึงดูดเชื่อมต่อของคนในชุมชนสู่ที่หมายตาของชุมชน
3. ทำการปรับปรุงสิ่งประกอบบริเวณของพระพุทธรูปทองมด เช่น รั้ว แสงสว่าง แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับสถาปัตยกรรมเดิมและองค์ประกอบของภูมิทัศน์โดยรวมของชุมชน
4. เพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกและมีความสวยงามทางภูมิทัศน์เสริมภูมิทัศน์โดยรอบ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ไฟฟ้าสว่าง ฯลฯ เสริมสร้างบรรยากาศให้กับชุมชน และยังมีความปลอดภัยในยามค่ำคืน
5. จัดตกแต่งแสงไฟประดับพระพุทธรูปทองมด เพื่อความสวยงาม โดยจัดตกแต่งบริเวณสถานที่ที่ใกล้เคียงประดับพร้อมแนวถนนเลียบริมแม่น้ำน่าน

แนวความคิดในการปรับปรุงสะพานเทวมงคล

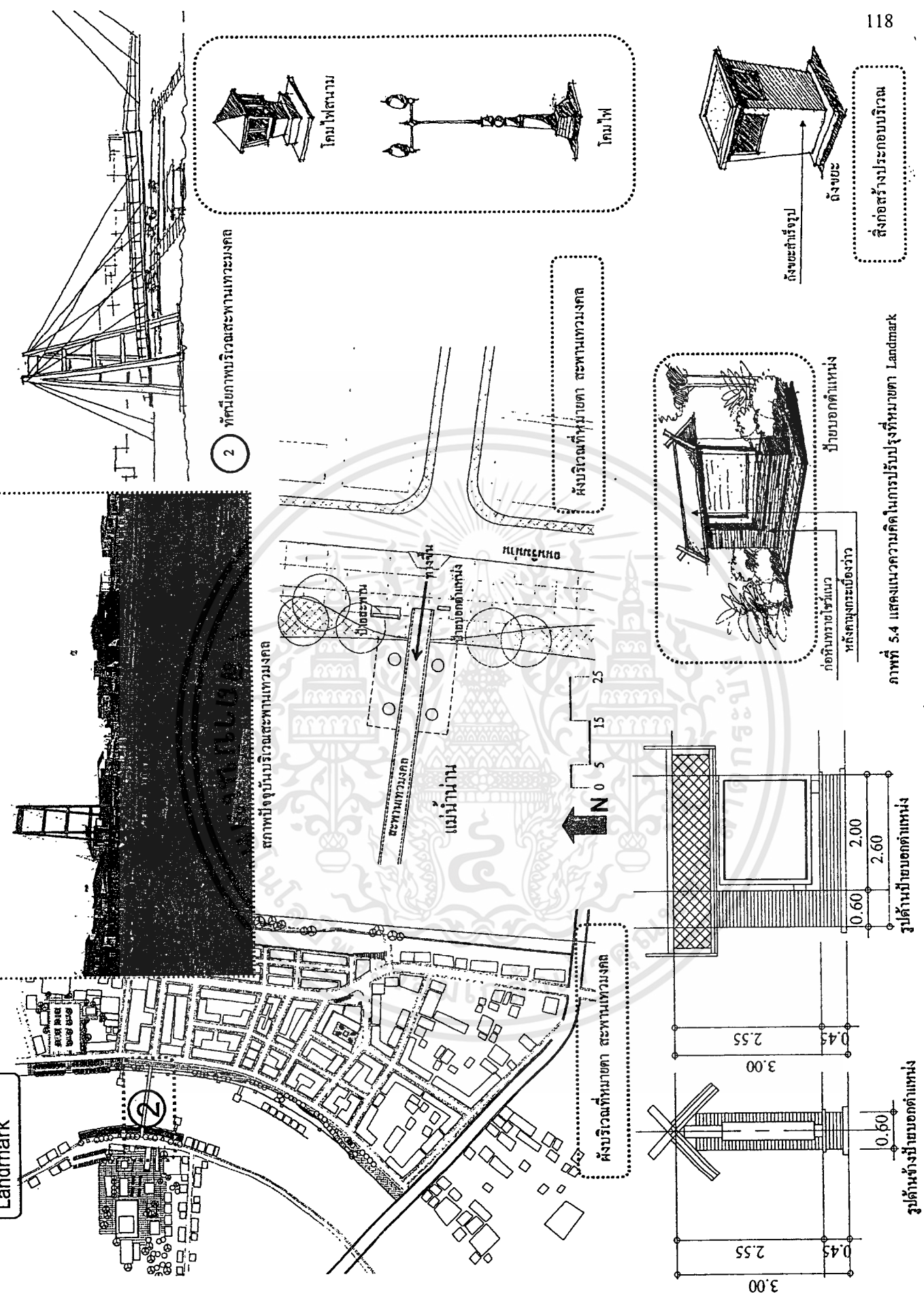
1. ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบไม่ให้มีการวางของขายบนทางเท้าโดยรอบ
2. ปรับปรุงอาคาร เสาไฟ สายไฟฟ้า ในส่วนที่บดบังทัศนียภาพของสะพานเทวมงคล

โดยเฉพาะบริเวณทางขึ้น ลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ปรับปรุงสะพานเทวมงคล โดยการทาสีใหม่ เพิ่มพื้นที่ว่างบริเวณทางขึ้น ลง ให้ สะพานเทวมงคลเกิดความโดดเด่นและมีภูมิทัศน์เชื่อมต่อกับริมแม่น้ำน่าน
4. จัด Space ให้ตอบรับกับส่วนพื้นที่ริมแม่น้ำน่าน ในการจัดงานช่วงเทศกาล เพื่อเป็นการ ส่งเสริมภาพลักษณ์ของเมือง และการท่องเที่ยว
5. จัดตกแต่ง แสงไฟประดับอาคารยามค่ำคืน เพื่อความสวยงาม โดยจัดตกแต่งบริเวณ สถานที่ที่ใกล้เคียงระดับไปกับบริเวณที่พักริมแม่น้ำน่าน

2 ทัศนียภาพบริเวณสะพานทางรถไฟ

หลังคาที่หมยดา สะพานทางรถไฟ

ปีกยื่น
หลังคา
ปีกยื่นคานหาง

ภาพที่ 5.4 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงที่หมยดา Landmark

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.2 แนวความคิดในการปรับปรุงย่าน (District)

บทบาทที่สำคัญของบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน เป็นบทบาททางการค้าเก่าและใหม่ จึงมุ่งเน้นการจัดผังและพัฒนาย่านของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการค้าเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มเข้ามาในชุมชน ตลอดจนสงวนรักษาอาคารที่มีคุณค่าและภูมิสัญลักษณ์ของชุมชนควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ Cherry (1976:24) สรุปว่า สภาพ (Conditions) ของเมือง คือความสามารถของเมืองในด้านกายภาพจะรองรับหน้าที่ต่างๆ ของเมืองให้ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลประโยชน์ของผู้อาศัยในเมืองนั้น ๆ สภาพของเมืองจะแตกต่างกันไปตามพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง นักผังเมืองจะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงสภาพและมาตรฐานของเมืองอยู่เสมอ รูปแบบแนวทางการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน มีแนวความคิดดังนี้

5.2.2.1 แนวความคิดปรับปรุงสาธูปของย่าน

1. การควบคุมรูปแบบและปรับปรุงของสถาปัตยกรรม กำหนดให้รูปแบบอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่เกิดขึ้นใหม่ หรือมีการปรับปรุงซ่อมแซมในชุมชนจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพทางกายภาพและกลุ่มอาคารเก่า ยึดรูปแบบความสวยงามของกลุ่มอาคารเก่าเป็นหลักและยึดถือกฎหมายควบคุมอาคารตามกฎหมายควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเคร่งครัด

ปรับปรุงรูปแบบสถาปัตยกรรม ปรับปรุงเรื่องสีสันทนของอาคารให้มีความสะอาดตา รื้อถอนสิ่งต่อเติม อาคารที่ไม่สวยงามและกีดขวางทัศนียภาพของชุมชน

2. การควบคุมความหนาแน่นของกลุ่มอาคาร ควบคุมความหนาแน่นกลุ่มอาคารให้อยู่ในแผนแม่บท ควบคุมแนวอาคารเดิมไม่ให้มีการขยายล้ำแนวถนนหรือที่โล่งอื่น

รื้อถอนสิ่งก่อสร้างบางส่วนที่ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมออก โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำน่าน

3. การปรับปรุงและควบคุมรูปแบบของป้ายต่าง ๆ ควบคุมระบบความสูงและระยะยื่นให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมและใช้รูปแบบข้อความที่เหมาะสม เพิ่มเติมป้ายที่บอกทางหรือบอกสถานที่ราชการและอาคารอนุรักษ์เพื่อประโยชน์ในการสัญจรในชุมชน

4. การปรับปรุงรูปแบบของสิ่งก่อสร้างอื่น เช่น รั้ว กำแพง ป้ายชื่อ เสาไฟฟ้า ปรับปรุงและรื้อถอนในส่วนที่ขัดต่อสภาพภูมิทัศน์ชุมชน และเพิ่มเติมในบริเวณที่ยังขาด มีรูปแบบที่สวยงามกลมกลืนต่อสภาพแวดล้อม

5. ปรับปรุงและควบคุมประเภทของการใช้ที่ดิน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการใช้ที่ดินตามประเภท ซึ่งในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน มีการใช้ที่ดินประเภท พาณิชยกรรม , พักอาศัย, ราชการ, อาคารทางศาสนา จึงควรแก้ไขและควบคุมระเบียบการใช้ที่ดินตามกฎหมายผังเมืองบังคับไว้

6. ส่งเสริมลักษณะกิจกรรมทั้งช่วงกลางวันและกลางคืน แก้ไขปัญหาทางสังคม ปรับปรุงซ่อมแซมทางเท้า และจัดระเบียบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่นทางระบายน้ำ, ระบบแสงสว่างโดยเฉพาะในตรอกซอกซอยต่าง ๆ

5.2.2.2 แนวความคิดแก้ปัญหาคาราคาซังของการจราจร

ปรับปรุงสถานที่จอดรถ และแหล่งลอยที่รูกกล้าเข้ามาบริเวณผิวจราจร แก้ไขให้ระบบทางเดินเท้าเชื่อมต่อกันทั่วชุมชน เปิดทางสัญจรมุ่งสู่พื้นที่ที่รึมน้ำมากขึ้น ปรับปรุงทิวทัศน์สองข้างทางถนน

5.2.1.3. แนวความคิดแก้ไขค้ำเนินถึงเหตุฉุกเฉินและความปลอดภัยต่อชุมชน

ปรับปรุงรูปแบบถนนให้เชื่อมเข้าถึงชุมชน เพื่อสะดวกในการเข้าถึงของรถบริการฉุกเฉินเช่น รถดับเพลิง, รถพยาบาล, แก้ไขชอกมุมตึกและส่วนที่ลับตาคนให้มีความเปิดโล่งของทิวทัศน์และ

มีแสงสว่างเพียงพอในยามค่ำคืนเพื่อความปลอดภัย โดยเฉพาะจุดที่เป็นชุมชนแออัด

5.2.2.4. แนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือของผู้อยู่อาศัย, ผู้ประกอบอาชีพ, ผู้สัญจรไปมา

ชี้แจงถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในการปรับปรุงชุมชนผลบางส่วนอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน กำหนดบริเวณที่สามารถให้ขายของได้และห้ามขายโดยเด็ดขาด โดยให้ผลตอบแทนในแง่บวกกรณีที่บ้านต่าง ๆ ให้ความร่วมมือ

5.2.2.5. แนวความคิดด้านการส่งเสริมกิจกรรมของย่าน

ส่งเสริมให้มีการประกาศสินค้ามีชื่อของชุมชนเช่น ทองเขาพนมพา เครื่องจักรสาน ผ้าทอ ผลไม้ต่างๆ และจัดปฏิทินการท่องเที่ยวการจัดงานในรอบปี รูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้คนในชุมชนและนอกชุมชนให้เข้ามาใช้กิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้นเศรษฐกิจการค้า และดึงดูดการท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐ

5.2.2.6. แนวความคิดด้านการปรับปรุงสิ่งประกอบภูมิทัศน์ของย่าน

เพิ่มเติมสิ่งประกอบภูมิทัศน์ดังต่อไปนี้ ได้แก่ ม้านั่ง, เสาไฟฟ้า(ประดับ), ถังขยะ กระถางต้นไม้, ชุ่ม, ที่พักคอยรถประจำทาง ในพื้นที่พื้นที่ที่รึมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน พื้นที่พักผ่อนริมน้ำน่านและสิ่งประกอบภูมิทัศน์ที่จะเพิ่มเติม ควรสื่อถึงลักษณะสัญลักษณ์หรือเอกลักษณ์เด่นชุมชน จะเป็นการเพิ่มความสวยงามของภูมิทัศน์ชุมชน เพื่อการท่องเที่ยว

แนวทางในการปรับปรุงย่านพื้นที่รึมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

1. กำหนดขอบเขตพื้นที่อนุรักษ์เดิม ได้แก่ ชุมชนตะพานหิน ซึ่งยังคงหลงเหลือกลุ่มอาคารดั้งเดิมเป็นส่วนมาก บูรณะอาคารและปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยล้อมให้สวยงาม

2. แบ่งแยก Zone การใช้ที่ดินโดยแบ่ง Zone พื้นที่รึมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

Zone 1 ย่านที่ดินการค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Zone 2 ย่านที่ดินพักอาศัย

Zone 3 ย่านที่ดินอาคารอนุรักษ์

Zone 4 ย่านที่ดินพัฒนาริมแม่น้ำน่าน

โดยแต่ละ Zone ที่ดิน แบ่งโดยการอ้างอิงประสิทธิภาพ , ภูมิศาสตร์ , กิจกรรมของการใช้ที่ดินเดิมและแผนนโยบายที่วางไว้ในอนาคต โดยมีแนวทางปรับปรุงการใช้ที่ดินแต่ละ Zone ดังนี้

Zone 1 ย่านที่ดินการค้า พัฒนาที่ดินย่านนี้เป็นย่านพาณิชย์กรรมที่มีรูปแบบการค้าที่หลากหลายของสินค้าอุปโภคบริโภค และการค้าส่ง อ้างอิงกับรูปแบบการค้าเดิมที่มีอยู่ในตลาดอุคมศรี พร้อมเป็นแหล่งศูนย์รวมกิจกรรมการซื้อขายสินค้า ขยายออกสู่ย่านที่ดินที่อยู่โดยรอบชุมชน มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างทุกประเภทที่รुकูล้ำเข้าไปในผิวจราจร อาคาร รวมทั้งเสาไฟและป้ายทุกชนิดตามที่ได้กำหนดไว้ในข้อกำหนดควบคุมอาคาร จัดระบบเดินสายไฟและสายโทรศัพท์แบบร้อยท่อฝังดินตลอดแนวถนนบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน
2. มีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมดูแลรักษาความสะอาดบริเวณทางเข้าด้านหน้าอาคารพาณิชย์ให้มีความสะอาดมากขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือจากพ่อค้าแม่ค้า ประชาชนไปใช้ทางเท้าเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บขยะ เพื่อลดความสกปรกของชุมชน
3. จัดรูปแบบของแผงลอยและกิจกรรมการค้าที่เกิดขึ้นชั่วคราวในช่วงเวลาแต่ละวันให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดไว้คือ พื้นที่จัดสรรที่เป็นพื้นที่โล่งว่าง
4. ปรับปรุงที่จอดรถให้มีรูปแบบที่สวยงามและเป็นสถานที่รับส่งสินค้า ที่มีการเข้าออกที่สะดวก โดยมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการจอดรถและขนถ่ายสินค้า
5. จัดระเบียบของรถรับจ้างให้อยู่ในพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ ไม่ให้จอดเกะกะบริเวณริมถนนในชุมชน
6. ควบคุมสีของอาคาร โดยปรับปรุงสีอาคารริมถนนแดงทองดี ถนนอุคมศรี โดยกำหนดให้ใช้สีขาวหรือสีโทนอ่อนในการส่งเสริมภาพลักษณ์ชุมชน

Zone 2 ย่านที่ดินพักอาศัย ที่ดินย่านนี้เป็นย่านพักอาศัยที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่หลากหลาย บรรยากาศค่อนข้างที่จะแออัด และมีการรुकูล้ำที่สาธารณะ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. รื้อถอนและจัดระเบียบสิ่งปลูกสร้าง อาคาร รวมทั้งเสาไฟและป้ายทุกชนิด จัดระบบเดินสายไฟและสายโทรศัพท์แบบร้อยท่อฝังดินตลอดแนวถนน
2. พัฒนาสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะพื้นที่ที่ติดริมแม่น้ำน่าน จัดเป็นพื้นที่เพื่อการพักผ่อนและเพิ่มเติมสิ่งประกอบภูมิทัศน์ และต้นไม้พรรณไม้มือเพื่อเป็นสีสนของเมืองตลอดแนวถนนและแนวแม่น้ำน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ควบคุมสีของอาคาร โดยปรับปรุงสีอาคารริมถนนริมถนนซอย 1 ถนนริมถนน (ตอนเหนือ) ถนนร่วมใจ ถนนร่วมมิตร ให้เป็นไปตามข้อกำหนดการควบคุมอาคารโดยกำหนดให้ใช้สีโทนอ่อนในการส่งเสริมภาพลักษณ์ชุมชน

4. เพิ่มเติมที่จอดรถตามแนวถนนและดำเนินการติดตั้งระบบสัญญาณไฟจราจรในส่วนที่เป็นจุดเชื่อมต่อของถนนต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัย

5. เพิ่มเติมกิจกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดกับย่านนี้เช่น การจัดขายของพื้นถิ่นและของที่ระลึก หรือการจัดที่นั่งทานอาหารกลางแจ้งริมคลองริมแม่น้ำ เป็นต้น

Zone 3 ย่านที่ดินอาคารอนุรักษ์ บูรณะกลุ่มอาคารอนุรักษ์ได้แก่ ชุมชนสะพานหิน ถนนร่วมมิตร ถนนร่วมใจ พัฒนาสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นสวยงามและมีพื้นที่ว่างเพื่อการกำหนดมุมมองที่สวยงามของกลุ่มอาคาร มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. บูรณะและปรับปรุงอาคารทั้งหมด ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และสวยงาม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายนอก ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบไม่ให้เกิดการวางของขายบนทางเท้าหรือมลภาวะทางสายตาอื่น ๆ

2. ปรับปรุงและรื้อถอนอาคารพาณิชย์ เสาไฟ สายไฟฟ้า ป้ายโฆษณาในส่วนที่บดบังภูมิทัศน์ อาคารโดยเฉพาะบริเวณทางเข้าชุมชนสะพานหิน ถนนร่วมมิตร ถนนร่วมใจ

3. ปรับปรุงกิจกรรมในชุมชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่นเป็นพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พร้อมทั้งมีการฝึกสอนการทอผ้าและการจักสาน และทองเขาพนมพา

4. จัดระเบียบการจอดรถในชุมชนสะพานหิน ให้อยู่ในระเบียบและไม่เป็นการบดบังทัศนียภาพของอาคาร

5. รื้อถอนแนวกำแพงและอาคารที่ล้อมโถงริมน้ำออกเพื่อประโยชน์ทางด้านทิศทางลมและมุมมองที่สวยงาม กลุ่มตัวอาคารทาสีใหม่ใช้สีโทนเนื้อไม้ สีขาว ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบ ใช้แนวต้นไม้หรือสนามหญ้าตลอดแนวกำแพงเดิมที่รื้อออก เพิ่มป้ายบอกทิศทางและบอกชื่อสถานที่

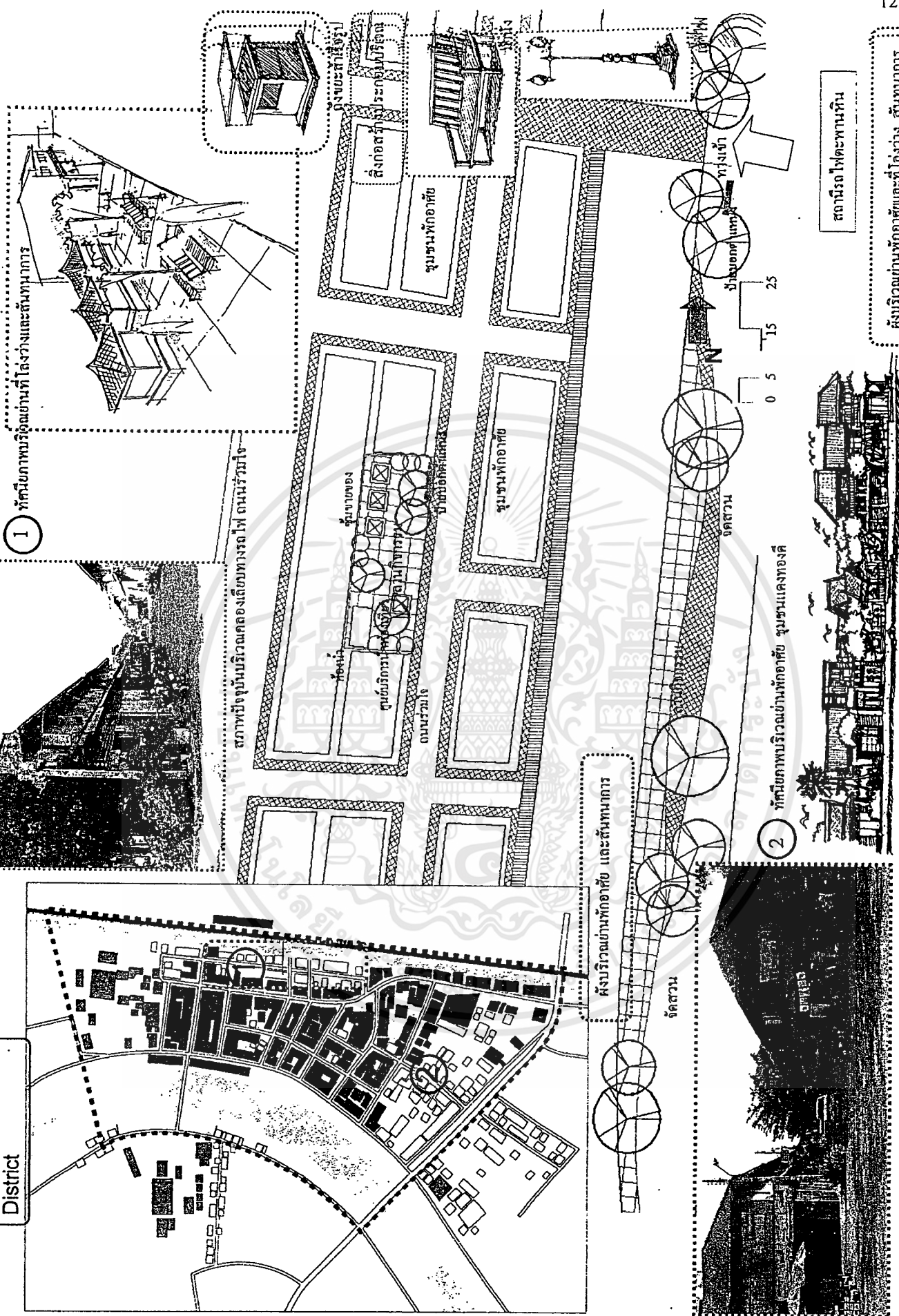
6. เปิดมุมมองของอาคารด้านทิศทางแม่น้ำ่านและเพิ่มพื้นที่โล่ง , พื้นที่สีเขียวโดยรอบเพื่อลดมลภาวะที่เกิดจากท้องถนนและเพิ่มบรรยากาศความสวยงามของกลุ่มอาคาร

Zone 4 ย่านที่ดินพัฒนาริมแม่น้ำ่าน พื้นที่ส่วนนี้เป็นการพัฒนาเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อน พื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชน ที่พักผ่อน สวนสาธารณะของชุมชน ลานกีฬาชุมชน มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. รื้อถอนอาคารที่เป็นอาคารเก่าทรุดโทรม และกิจกรรมที่รุกร้าบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำออก

2. ปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำหน้าวัดสะพานหิน ให้เป็นพื้นที่ค้าขายจัดระเบียบให้ชัดเจน และบริเวณชมการแข่งเรือยาวประจำปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1 ทัศนียภาพบริเวณย่านที่โล่งว่างและต้นหนการ

สภาพปัจจุบันบริเวณคลองเดิมทางรถไฟ ถนนร่วมใจ

ผังบริเวณย่านพักอาศัย และต้นหนการ

2 ทัศนียภาพบริเวณย่านพักอาศัย ชุมชนแดงทองดี

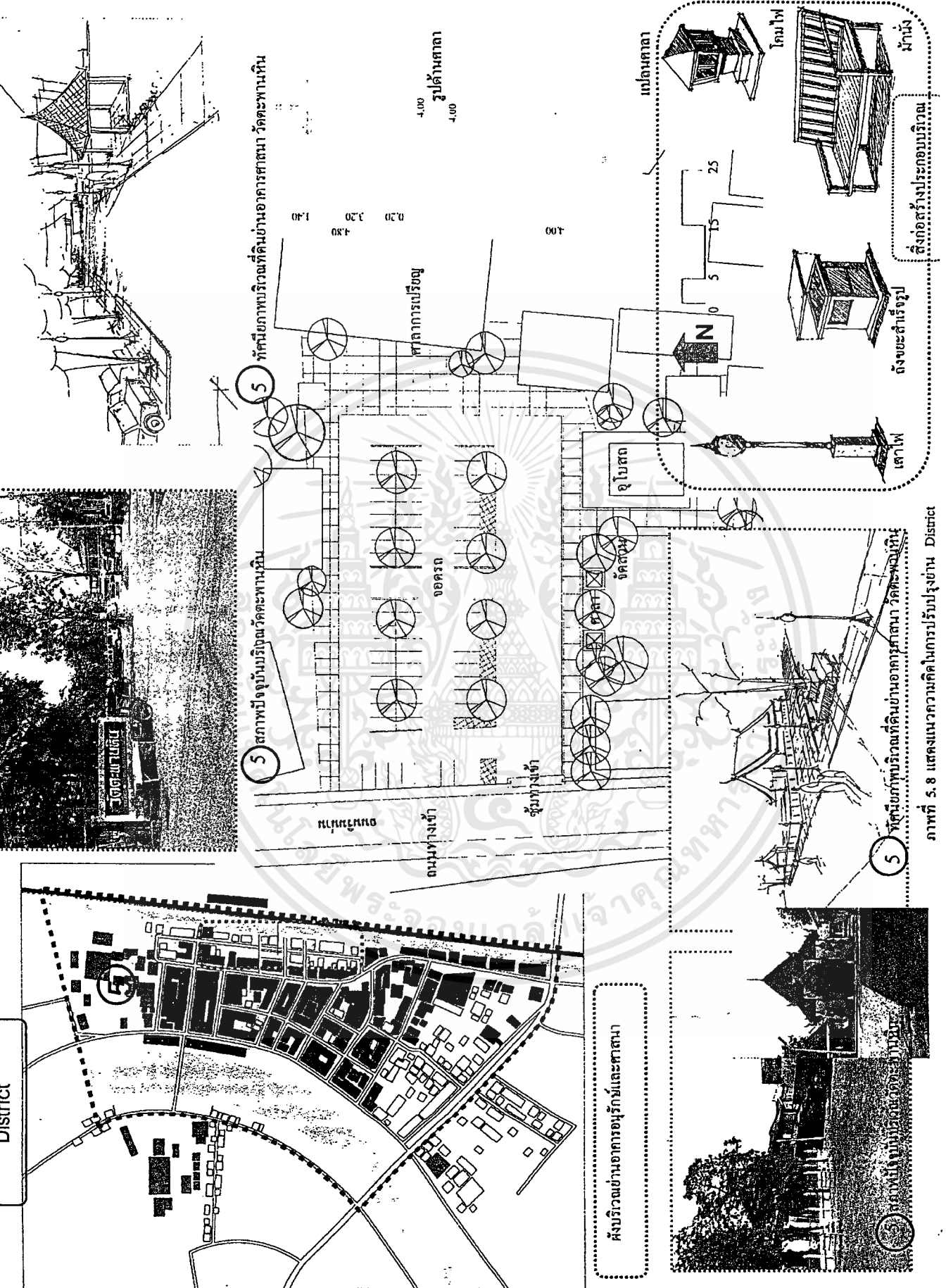
สถานีรถไฟตระหนกหิน

ผังบริเวณย่านพักอาศัยและที่โล่งว่าง ต้นหนการ

สภาพปัจจุบันบริเวณชุมชนแดงทองดี

ภาพที่ 5.5 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงย่าน District

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.8 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงงาน District

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. จัดสร้างทางเท้าภายในสวนสาธารณะ เพื่อใช้เป็นทางวิ่งหรือเดินออกกำลังกาย ปลูกต้นไม้ และไม้ผลต่าง ๆ เพื่อเป็นสัญลักษณ์และความร่มรื่นของชุมชน จัดพื้นที่บางส่วนเป็นสนามเด็กเล่น พื้นที่บางส่วนของสวนสาธารณะจัดเป็นพื้นที่โล่ง สนามหญ้าเพื่อประกอบกิจกรรมกลางแจ้ง สร้างศาลาพักผ่อนและจัดวางสิ่งประกอบสวนสาธารณะประกอบ เช่น ม้านั่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ถึงขยะ เป็นต้น

3. ปรับปรุงพื้นที่ริมแม่น้ำส่วนหน้าวัดเทพประสาท พัฒนาเป็นชมเรือยาวประจำปี และตกแต่งจัดสวนและสิ่งประกอบ เช่น ม้านั่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ถึงขยะ เป็นต้น

4. รูปลักษณะทางสถาปัตยกรรม ควบคุมเรื่องของสี สัน สัดส่วนความสูงอาคาร และอาคารควรมีความกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมในพื้นที่ และรักษาสภาพแวดล้อมที่ดี

5.2.3 แนวความคิดในการปรับปรุงที่รวมกิจกรรม (Node)

พื้นที่โล่งและพื้นที่รวมกิจกรรมในชุมชนขาดการเชื่อมต่อและ ขาดการติดต่อทางสัญจรในการเปลี่ยนถ่ายกิจกรรม ส่วนที่สำคัญคือ ทำการเชื่อมโยงพื้นที่รวมกิจกรรมในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้มีความสัมพันธ์ทางด้านกายภาพ และสังคม ให้มีการเปลี่ยนถ่ายกิจกรรมไปมาได้ ผู้คนในชุมชนสามารถมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่และพื้นที่รวมกิจกรรมสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรชัย พงศ์ประยูร (2539:16) สรุปว่า องค์ประกอบของชุมชนประเภทต่าง ๆ จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ในชุมชน โดยมีผู้จัดการหรือกลไกที่จะควบคุมสนับสนุน เสริมสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน อันได้แก่ พื้นที่พักผ่อน, สวนสาธารณะริมน้ำ สามารถที่จะส่งเสริมภูมิทัศน์ชุมชนให้สวยงามยิ่งขึ้น

ที่รวมกิจกรรมตามแนวฝั่ง แบ่งออกเป็น 2 บริเวณได้แก่ ริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก และ ริมแม่น้ำน่าน ฝั่งตะวันตก บริเวณหน้าวัดเทพประสาท

แนวทางในการปรับปรุงริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก

ริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออกเดิมเป็นที่รวมกิจกรรมในลักษณะใช้ประโยชน์หลาย อย่าง เช่น เป็นทั้งการพานิชยกรรม สถานที่พักผ่อน เป็นต้น และมีแนวทางในการปรับปรุงดังนี้

1. ปรับปรุงบริเวณริมตลิ่งพื้นที่ริมแม่น้ำน่าน ให้มีความกว้างขวางและสามารถใช้ประกอบกิจกรรมภายในชุมชน ทางวิ่งออกกำลังกาย ลานกว้างประกอบกิจกรรมในวันหยุดและเทศกาลต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ วันสำคัญทางศาสนา วันลอยกระทง วันปีใหม่ ๆ เพื่อสุขภาพและเป็นปอดของชุมชน

2. เพิ่มเติมในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ได้แก่ ถึงขยะ ต้นไม้ที่นั่งพักผ่อน ไฟฟ้าแสงสว่าง ฯลฯ เปิดทางเชื่อมระหว่างทางสัญจรเข้ากับส่วนพื้นที่พักผ่อนริมน้ำ เพื่อเป็นแนวสายตา เสริมให้ภูมิทัศน์ของชุมชนเกิดจุดเด่น ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบให้ส่งเสริมต่อบรรยากาศของบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำน่าน

3. จัดขอบเขตแยกพื้นที่กิจกรรมและการสัญจรที่เหมาะสม เพื่อความเป็นระเบียบต่อประโยชน์ใช้สอย โดยขอบเขตนี้อาจแสดงด้วยแนวรั้ว , แนวต้นไม้ , แนวพุ่มไม้ , การใช้วัสดุที่แตกต่างกัน หรือการเปลี่ยนระดับเป็นต้น

4. เลือกใช้วัสดุเป็น Soft scape เพื่อลดความร้อนจากการสะท้อนของแสงอาทิตย์ต่อพื้นดิน อาจเลือกเป็นสนามหญ้า หรือบล็อกทางเดินสลับกับสวนประดับ

5. จัดระบบสาธารณูปการใหม่ เช่นเสาไฟฟ้าในบริเวณวัดเปลี่ยนเป็นระบบฝังดินและมีความสว่างเพียงพอเพื่อความปลอดภัย ระบบประปาทำการวางแนวท่อทางระบายน้ำโดยรอบบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำน่าน

6. ส่งเสริมให้มีการค้าขายรายย่อย เช่นร้านค้ารายย่อย ในบางจุดเพื่อเป็นการบริการและดึงดูดใจให้ผู้คนเข้ามาใช้พื้นที่พักผ่อนริมแม่น้ำมากขึ้น แต่ต้องกำหนดขอบเขตในการค้าขายอย่างชัดเจน และจัดระบบจัดเก็บขยะให้ดี เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมให้พื้นที่ที่รมน้ำ

7. จัดพื้นที่เพื่อชมการแข่งขันเรือยาวประจำปี

แนวทางการปรับปรุงริมแม่น้ำน่าน ฝั่งตะวันตก บริเวณหน้าวัดเทวประสาท

จัดพื้นที่เพื่อชมการแข่งขันเรือยาวประจำปี และพัฒนาพื้นที่ให้มีความสะอาด และมีสิ่งประกอบพื้นที่ เช่น ม้านั่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ถังขยะ เป็นต้น แนวทางการปรับปรุงมีดังนี้

1. พัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเป็น ลานกว้างประกอบกิจกรรมในวันหยุดและเทศกาลต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ วันสำคัญทางศาสนา วันลอยกระทง วันปีใหม่ ฯ

2. ปรับปรุงเรื่องการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่พื้นที่พักผ่อนริมแม่น้ำเจ้าพระยาได้แก่ ม้านั่ง น้ำพุ น้ำดื่ม ไฟแสงสว่าง ถังขยะต้นไม้ ฯลฯ ให้แก่พื้นที่พักผ่อนริมน้ำนี้

3. ปรับปรุงเรื่องความปลอดภัยจากถนน โดยยกเลิกที่จอดรถริมถนนออกและพื้นที่พักผ่อนริมแม่น้ำน่าน โดยอาจกันเป็น แนวต้นไม้ การใช้วัสดุปูพื้นที่แตกต่างกัน, การเปลี่ยนระดับหรืออื่น ๆ

4. ส่งเสริมให้มีการค้าขายรายย่อย เช่นร้านค้ารายย่อย ในบางจุดเพื่อเป็นการบริการและดึงดูดใจให้ผู้คนเข้ามาใช้พื้นที่พักผ่อนริมแม่น้ำมากขึ้น แต่ต้องกำหนดขอบเขตในการค้าขายอย่างชัดเจน และจัดระบบจัดเก็บขยะให้ดี เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมให้พื้นที่ที่รมน้ำ

5.2.4 แนวความคิดในการปรับปรุงทางสัญจร (Path)

ทางสัญจรในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน มีลักษณะโครงสร้างแบบถนนตามแนวตรง ถนนสายรองเชื่อมต่อกับถนนสายหลักโดยตรง ตัวโครงถนนภายในเป็นแบบตารางสามารถเชื่อมต่อพื้นที่ริมน้ำโดยตรง โดยรวมแล้วเส้นทางสัญจรในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินสามารถเดินทางได้สะดวก สอดคล้องกับแนวคิดของ Peter Katz (1994:17) สรุปว่าส่วนต่างของเมือง ชานเมือง สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ควรได้รับการมองเห็น “หนึ่งเดียว” คือ ทางสังคม ศูนย์กลางและนิเวศน์วิทยา เมืองควรได้รับการออกแบบเหมือนกับที่ออกแบบ Neighborhood มีขอบเขตการเติบโตของเมือง ระบบการไหลเวียนควรจัดการเดินเท้าให้สัมพันธ์กับส่วนต่างๆของเมือง มีการจัดลำดับชีวิตที่เป็นส่วนตัวและสาธารณะ

เป้าหมายของการปรับปรุงการสัญจรมีเป้าหมายสำคัญเพื่อลดปัญหาสภาพแวดล้อมมลภาวะจากการใช้จักรยาน และยานยนต์ที่เพิ่มขึ้น ส่งเสริมระบบทางเท้าและการใช้จักรยานเดินทางในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อนำเสนอสภาพภูมิทัศน์ของเมืองที่สวยงามและมีความปลอดภัย

แนวความคิดในการปรับปรุงทางสัญจรทางบก

ทางสัญจรทางบกในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ได้แก่ 1. ถนน 2. ทางเดินเท้า 3. ที่จอดรถ

แนวความคิดในการปรับปรุงถนน

- ทางสายหลัก ได้แก่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์
- ทางสายรอง ได้แก่ ซอกซอยต่าง ๆ ในชุมชน

สภาพทางสัญจรและลักษณะของชุมชนที่อาคารมีลักษณะตายตัว การรื้อถอนสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในปริมาณมาก จะสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้จึงไม่ใช่การขยายขนาดหรือการลดขนาด แต่ควรจะเป็นการจัดช่องทางสัญจรเช่น สัญญาณคนเดินข้ามถนน ระบบแสงสว่างยามค่ำคืน และเรื่องของความสวยงามทางภูมิทัศน์เป็นหลัก สอดคล้องกับแนวคิดของ เดชา บุญค้ำ (อ้างใน วิญญา พิชญุกานต์. 2544: 25) กล่าวว่าขนาดของทางเดินเท้าจะขึ้นอยู่กับปริมาณของผู้สัญจรในเส้นทางนั้น โดยปกติเกณฑ์ที่ใช้มาตรฐานสากล ระบุว่าทางเดินเท้าในย่านธุรกิจการค้า ซึ่งมีผู้คนสัญจรไปมาหนาแน่น ทางเดินเท้าควรมีความกว้างอย่างน้อยที่สุด 3.00 เมตร และในระดับรองลงไปมีความกว้างประมาณ 2.00 เมตร ความกว้างหมายถึง การใช้เพื่อการสัญจร

แนวความคิดในการปรับปรุงถนนสายหลัก

การปรับปรุงถนนสายหลัก มุ่งเน้นให้เกิดการจราจรที่คล่องตัวปรับปรุงทางเท้าของถนน โดยกำหนดจุดที่ให้วางแนวลอยได้ และจุดที่ห้ามวางแนวลอย เพิ่มเติมเครื่องประกอบถนนให้มีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น จัดรูปแบบทิวทัศน์ 2 ข้างทางให้มุ่งเน้นสู่ภูมิทัศน์ริมทาง จัดระบบทางสัญจรจอดรถ และเพิ่มสัญญาณไฟทางคนข้ามและจุดเลี้ยวต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัย

แนวความคิดในการปรับปรุงถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์

1. ปรับปรุงลักษณะผิวทางสัญจร ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีและสวยงาม
2. ปรับปรุงทางเข้าและทำความสะอาดวัสดุปูทางเท้าใหม่ จัดระเบียบการวางขายของให้อยู่ในขอบเขตที่กำหนด ไม่ให้ล้ำขอบเขตขวางทางเท้าของผู้ใช้ทางเท้า
3. รื้อถอนเสาไฟฟ้าบางต้นออก และจัดการกับสายไฟฟ้าให้มีความเป็นระเบียบปลอดภัยต่อประชาชน (ถ้ามีงบประมาณควรจัดระบบไฟฟ้าเป็นแบบร้อยท่อใต้ดินทั้งชุมชน)
4. ปรับปรุงและเพิ่มเติมรูปแบบของเครื่องประกอบถนน ได้แก่ ถังขยะ โคมไฟ ป้ายจอดรถประจำทาง ตู้โทรศัพท์ให้เหมือนกัน
5. เชื่อมโยงจุดที่เป็นจุดเปลี่ยนทางสัญจร ของรถประจำทาง ให้มีทางเข้าที่เชื่อมถึงกัน และมีบรรยากาศที่น่าเดิน และ คำนึงถึงความปลอดภัยโดยให้มีจุดเปลี่ยนทางสัญจรหรือป้ายรถโดยสารประจำทาง อยู่ในส่วนที่พื้นที่เพียงพอต่อการขึ้นรถ และสะดวกในการเชื่อมถึงกัน

แนวความคิดในการปรับปรุงถนนสายย่อย

ถนนสายย่อยคือ ถนนซอยต่าง ๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ควรมีการเพิ่มเติมและจัดสร้างทางเท้าให้ต่อเชื่อมถึงกันทั้งชุมชน เพิ่มเติมและปรับปรุงเครื่องประกอบถนน ได้แก่ โคมไฟ ถังขยะ ต้นไม้ เพื่อเสริมสร้างทัศนียภาพให้สวยงาม เพื่อมุมมองของถนนย่อยสู่ถนนริมน่าน(ตอนเหนือ)เชื่อมต่อสู่ส่วนที่มีความสำคัญของชุมชน ปรับปรุงป้ายบอกชื่อและทิศทางไปสู่สถานที่สำคัญ ๆ ในชุมชน ให้มีความสวยงามและชัดเจน พัฒนาเส้นทางสายรองให้มีความคล่องตัว เพื่อช่วยลดปริมาณการจราจรในชั่วโมงเร่งด่วน หรือ

แนวความคิดในการปรับปรุงทางสัญจรทางน้ำ

พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ควรได้รับการส่งเสริมในส่วนของกิจกรรมทางน้ำ โดยส่วนใหญ่แล้ว การใช้การสัญจรทางน้ำจะเป็นบุคคลในพื้นที่ และขนส่งสินค้า เป้าหมายของการปรับปรุงการสัญจรทางน้ำมีเป้าหมายสำคัญเพื่อปรับปรุงมุมมองและทัศนียภาพ การเชื่อมต่อพื้นที่ริมน้ำกับท่าทำให้มีความต่อเนื่อง

1. ปรับปรุงทัศนียภาพทั้งสองฝั่งรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่เสื่อมโทรมออกและปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความโล่งตา รื้อถอนป้ายโฆษณา และปรับปรุงสีสันทันของตัวอาคาร โดยคำนึงถึงความปลอดภัยคล้อยกับทัศนียภาพ
2. จัดทำเขื่อนริมน้ำเพื่อป้องกันการกัดเซาะของคลื่นน้ำ
3. ปรับปรุงการเชื่อมทางสัญจรทางน้ำให้มีความต่อเนื่องการสัญจรทางบก
4. ปรับปรุงท่าเทียบเรือให้มีความสวยงาม

แนวความคิดในการปรับปรุงทางเท้า

ทางเท้าบริเวณถนนสายหลักเส้นถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ควรที่จะเชื่อมต่อทางเท้าโดย สัญญาณไฟจราจร, สัญญาณคนข้ามถนนและทางม้าลายหรือสะพานลอย สิ่งที่ปรับปรุงได้แก่

1. รื้อถอนสิ่งก่อสร้าง เช่น เสาไฟฟ้า, ป้ายหน้าร้าน, กันสาด, ในบางส่วนที่กีดขวางควร สัญจรบนทางเท้า
2. กำหนดแนวเขตการวางของขาย และปรับปรุงรูปแบบแนวลอยกันสาดของแผงลอยให้มีความสวยงาม เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งพัก ถังขยะ ป้าย รอรถ แก่ผู้เดินทางเท้า
3. จัดขนาดทางเท้าให้เหมาะสมกับกิจกรรมบนทางเท้า
4. ปรับปรุงสภาพความสะอาดหรือเปลี่ยนวัสดุปูพื้นให้มีความสดใส สะอาดและเพิ่มเติมไม้กระถางในการเพิ่มสีสันทันให้ทางเท้า
5. เพิ่มมาตรการความปลอดภัยกับผู้ใช้งานทางเท้า โดยมีมาตรการจำกัดความเร็วของรถที่วิ่งในชุมชน ให้เหมาะสมกับขนาดความกว้างของถนน ย่านหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้น
6. ติดตั้งสัญญาณทางข้ามถนน ทั้งสัญญาณไฟจราจร ทางม้าลายและสะพานลอย ทางเดินในซอยต่าง ๆ

เพิ่มส่วนทางเดินที่เป็นทางตัดจากส่วนชุมชนออกสู่ส่วนพักผ่อนริมน้ำน่าน ส่วนจุดรวมบริการทางสัญจรต่าง ๆ ในชุมชน ปรับปรุงขนาดความกว้างของทางเท้า ไม่ควรมีขนาดต่ำกว่า 2 เมตร ปรับปรุงและเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ต้นไม้ โคมไฟ ถังขยะ ที่นั่งพัก ฯลฯ ให้เพียงพอสำหรับการใช้สอย

ทางเดินเท้าริมน้ำน่าน

ปรับปรุงทางเดินริมน้ำ ให้มีการระบายน้ำและปรับปรุงให้มีทางเท้าริมน้ำทั้งสองฝั่ง โดยการกำหนดแนวทางเดินเท้าให้ชัดเจน, ขยายขนาดความกว้างของทางเดินและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สวยงาม โดยการปลูกต้นไม้และดอกไม้ รวมทั้งกำหนดประเภทของกิจกรรมที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้บริเวณริมน้ำได้ เช่น กิจกรรมร้านค้าย่อย, ร้านขายของที่ระลึก, ร้านอาหาร ฯลฯ

นอกจากนี้ควรปรับปรุงทางเดินเท้าเพื่อเชื่อมระหว่างสถานีรถไฟสะพานหิน กับบริเวณริมน้ำ โดยการกำหนดแนวทางเดินและขนาดทางเดินเพื่อสร้างแนวมุมมอง (Visual corridor) ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องจากบริเวณทางเดินเท้าริมถนนที่บริเวณถนนสุขสวัสดิ์ และต่อเนื่องถึงพื้นที่ที่จะพัฒนาต่อเนื่องกับทางเดินริมน้ำริมน่าน สอดคล้องกับแนวคิดของ Roy Mann (1973:68) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Rivers in The City เกี่ยวกับการใช้ที่ดินริมน้ำ โดยให้ความสนใจทางด้านคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ริมน้ำในเขตชุมชนเมือง รวมทั้งการนำเอาที่ดินบริเวณดังกล่าวมาใช้ อย่างชาญฉลาด และยกตัวอย่างการใช้ที่ดินผิประเภท โดยพิจารณาในด้านนิเวศวิทยา สุนทรียศาสตร์ และพัฒนาการของการใช้ที่ดิน

แนวความคิดในการปรับปรุงที่จอดรถ

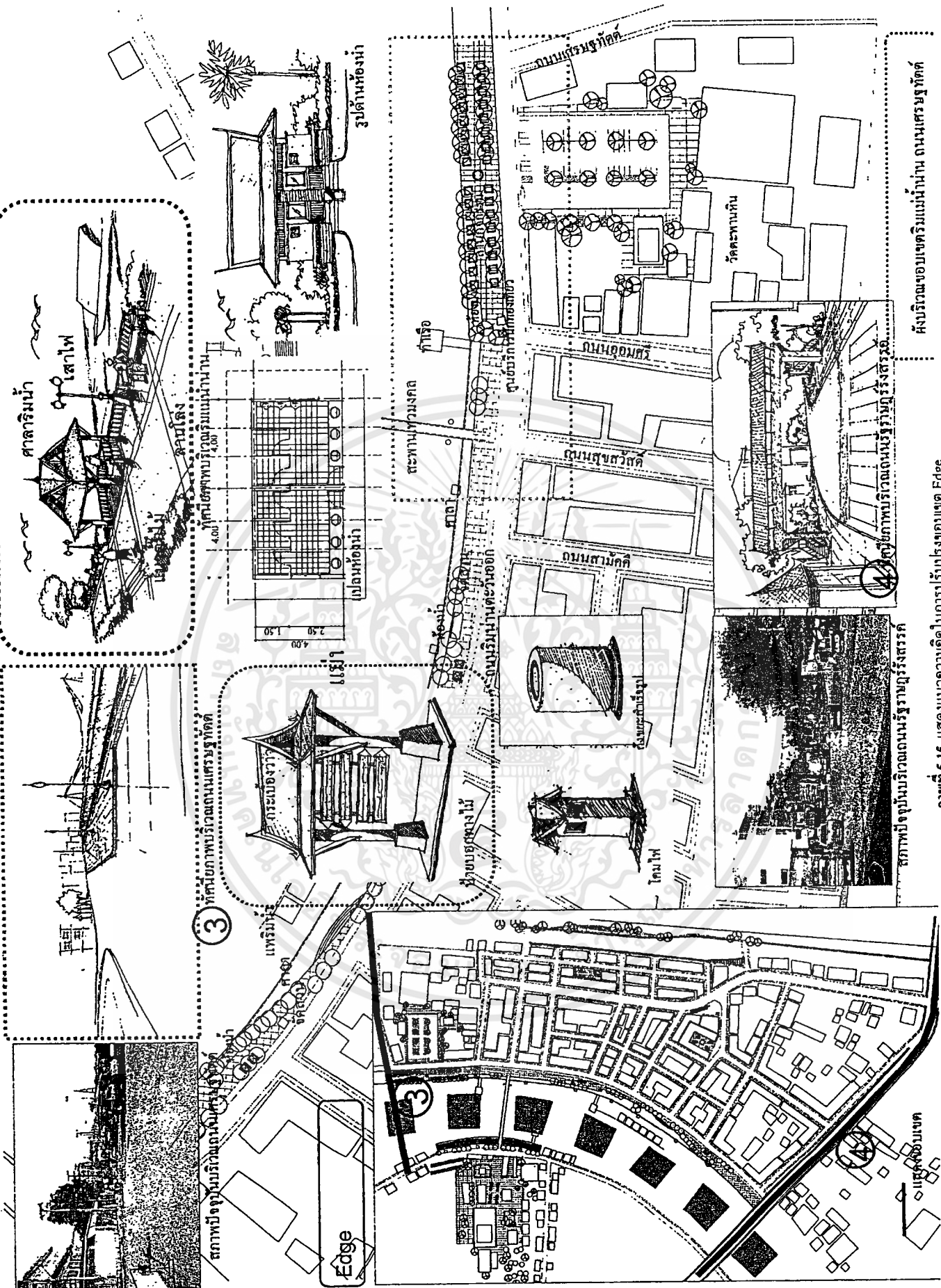
ที่จอดรถในบริเวณชุมชนนี้จะจอดรถในที่จอดรถย่อย ๆ และจอดด้านหน้าตัวอาคารพาณิชย์ ซึ่งในบางจุด เป็นส่วนที่ทำให้เกิดความไม่สวยงามทางทิวทัศน์และกีดขวางการจราจร จึงควรที่จะพัฒนาและจัดหาที่จอดรถที่เป็นที่จอดรถรวมในชุมชนขึ้น ให้มีความเป็นระเบียบ ปลอดภัย และความสวยงาม

แนวความคิดในการปรับปรุงที่จอดรถได้แก่ ที่จอดรถหน้าสถานีรถไฟสะพานหิน

1. จัดตำแหน่งที่จอดรถรวม โดยหาพื้นที่ที่เป็นพื้นที่โล่งและรอการพัฒนาเป็นที่จอดรถ ปรับปรุงที่จอดรถในบริเวณ ให้กลายเป็นที่จอดรถที่ได้มาตรฐานสวยงามและมีความปลอดภัย คำนึงถึงระยะจากที่จอดรถสู่แหล่งเปลี่ยนถ่ายการสัญจร โดยให้อยู่ในรัศมี 250-300 เมตร เพื่อความสะดวกในการเดินเข้าออก
2. กำหนดแนวเส้นทางถนนให้สามารถจอดรถได้ ได้แก่ พื้นที่เส้นทางที่เป็นชอยด้านหลังตัวอาคารพาณิชย์โดยพิจารณาดำเนินการและทิศทางเดินรถเพื่อไม่ให้เกิดการจราจรที่ติดขัด
3. จัดตำแหน่งทางเข้าและออกของที่จอดรถโดยคำนึงถึงความปลอดภัย ในเรื่องระยะเลี้ยวและระยะการมองเห็น บริเวณที่เป็นจุดเชื่อมต่อบริเวณที่จอดรถ กับแนวถนน ควรเตรียมจุดหยุดไฟสัญญาณต่าง ๆ และเปิดมุมมองโดยไม่มีสิ่งกีดขวางสายตา
4. จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและมีความสวยงามทางภูมิทัศน์ เสริมในที่จอดรถ

5.2.5 แนวความคิดในการปรับปรุงขอบเขต (Edge)

ขอบเขตของพื้นที่ริมหน้าเทศบาลเมืองตะพานหิน เป็นการแบ่งโดยทางสัญจรเป็นหลัก รูปแบบที่เน้นให้มีการปรับปรุงคือ ความปลอดภัยของคนในชุมชนจากการสัญจรทางถนน และทางรถไฟ รูปแบบการปรับปรุงอิงเกณฑ์การปรับปรุงระบบทางสัญจรให้ได้มาตรฐาน ส่วนเรื่องความสวยงามทางภูมิทัศน์ โดยรอบชุมชนควรมีการเพิ่มเติมในเรื่องสิ่งประดับถนน โดยการเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ทางเดินเท้า เพิ่มเรื่องไฟฟ้าส่องสว่างเพื่อความปลอดภัยและความสวยงามยามค่ำคืน ในบางจุดบางช่วงของถนนที่เป็นจุดที่รวมทางสัญจรความเชื่อมทางสัญจรโดยอาจเป็นการสร้างสะพานลอยหรือเพิ่มสัญญาณการจราจร สัญญาณคนข้ามถนน รูปแบบของบล็อกรูปพื้นหรือวัสดุที่ปูพื้นทางเท้าและส่วนพื้นที่รวมกิจกรรมควรให้มีความแตกต่างกันเพื่อเป็นการแยกแยะแบ่งเส้นการจราจรของแต่ละกลุ่มผู้ใช้ ในบางจุดของชุมชนที่เป็นมุมอับ ควรเพิ่มในเรื่องของการพัฒนาพื้นที่เป็นของเขตเช่นที่โล่งว่างปรับปรุงและเพิ่มสวนพักผ่อนให้แก่ประชาชนทั่วไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Worskett (1969:74) สรุปว่า Detailing ในรายละเอียดขององค์ประกอบและเครื่องประดับตกแต่งเช่น เครื่องประดับถนน (Street Furniture) นั้น การใช้งานหรือแม้กระทั่งหน้าที่ใช้สอยที่ปรากฏเมื่อต่างย่าน ต่างกิจกรรม รายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏให้สังเกต ย่อมแตกต่างกัน ในสถานที่ซึ่งมีสถานะที่แตกต่างกัน และอยู่ในพื้นที่ที่มีความต่อเนื่องกัน การเปลี่ยนมุมมองที่มีความขัดแย้งกัน จะสร้างความรู้สึกละเอียดใหม่ที่แปลกใหม่ให้กับมุมมองนั้น ตัวอย่างเช่น ถนนแคบ ๆ ถูกเปิดไปสู่ลานกว้าง หรือลานกว้างที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น

3) ทัศนภาพบริเวณถนนศรีนครินทร์

3) ทัศนภาพบริเวณถนนพหลโยธิน

ทัศนภาพบริเวณถนนพหลโยธิน

ทัศนภาพบริเวณถนนวิภาวดีรังสิต

ภาพที่ 5.15 แสดงแนวความคิดในการปรับปรุงขอบเขต Edge

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากการศึกษาพบว่า ยังมีประเด็นและตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกหลายประการ ซึ่งไม่สามารถทำ การศึกษาได้ทั้งหมด จึงขอเสนอแนะแนวทางสำหรับการศึกษาในโอกาสต่อไป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินจังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยว ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อพัฒนาเป็นเส้นทาง การท่องเที่ยวเชื่อมต่อกับพื้นที่พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ในปัจจุบัน
2. การศึกษารูปแบบเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของบ้าน โบราณสถานและชุมชน พื้นถิ่นในบริเวณอำเภอตะพานหิน ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัด พิจิตร
3. การศึกษาเอกลักษณ์ของชุมชนของพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชื่อมต่อกับพื้นที่พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- คมกฤษ เจ้าวีระกุล. 2539. “การวางผังเฉพาะพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2536. การตั้งถิ่นฐานมนุษย์ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2529. การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเมืองในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2527. ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระ เขียงวิศวกูร. 2542. “แนวทางการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยในย่านบางลำพู อันเนื่องมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทพัฒนศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐภูมิ ปากการเสรี. 2544. “แนวทางการปรับปรุงย่านประตูน้ำฝั่งตะวันออก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจี รอดชนะ. 2541. “การพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครสวรรค์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุดพัฒนา อภิธีรภัทรพงษ์, 2539. “แนวความคิดในการออกแบบเพื่อพัฒนาพื้นที่ใต้ทางด่วนชั้นที่ 2 (บางโคล่-แจ้งวัฒนะ).” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ. 2540. “การศึกษาหาคัดลอกภาพของพื้นที่ที่ควรทำการปรับปรุงฟื้นฟูในเขตชั้นใน กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วิญญา พิษญูกานต์. 2544. “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธยา พลศรี. 2533. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้ง เฮ้าส์

สมชาติ วิจิตรการลิขิต. “แนวทางการพัฒนาย่านการค้าฝั่งธนบุรี กรณีศึกษา ย่านบางแค.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพล คำรังเสถียร. การออกแบบชุมชนเมือง(Urban Design). ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. สุนนมาลย์ กาญจนะ. 2544. “แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่บริเวณเสาชิงช้า กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรพิน พิมพ์เจริญ. 2529. “การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการใช้ที่ดินชุมชนเมืองนครสวรรค์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Chapin. F.S. 1972. **Urban Landuse Planning**. Urbana: University of Illinois Press

Cherry. G.E. 1976. **Rural Planning Problems**. London: Leonard Hill

Doxiadis. C.A, 1976. **Action of Human Settlement**. New York: W.W.Norton & Company

Golary. G. 1976. **New Town Planning : Principle and Practice**. New York: John Wiley & Son

Goodman. W.I, 1968. **Principle and Practice of Urban Planning**. Englewood Cliffs, N.J. :
Prentice – Hall

Harris. C.D. and Ullman. E.L. **The Nature of Cities**, 1945 The Annuals of The American Academy of Political and Social Science 242

Johnson. J.H. 1975. **Urban Geography : An Introductory Analysis**. Oxford: Pergamon Press

Katz. Peter. 1994 . **The New Urbanism : Toward an Architecture of community**. USA:
Mcgraw-Hill Inc

Keeble. L, 1964. **Principle and Practices of Town and Country Planning**. London: The Estates Gazette Limited

Mann. R. 1973. **River in The City**. New York: Praeger Publisher, Inc

Worskett Roy. 1969. **Character of Town an Approach to Conservation**. London: The Architectural Press

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เอกสารทางราชการ

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2551 ให้ดำเนินการดังนี้

นายภาธร น้อยพรหม รหัสประจำตัว 47065202 ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางพัฒนาแผนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อการท่องเที่ยว (Development Gridline for River Front in Muang Tapanhin, Phichit Province)” โดยมี รศ.สมพล คำรังเสถียร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้น ภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ ๑1 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

(รศ.ดร.รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ๓๒ / ๒๕๕๒

สำนักงานเทศบาลเมืองตะพานหิน

14 ถนนหนุมาน พง 66110

หนังสือรับรอง

หนังสือสำคัญฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า การจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว” ของนายภาธร น้อยพรหม นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีประโยชน์และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำของเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

จึงออกหนังสือรับรองฉบับนี้ให้ไว้เป็นสำคัญ

ให้ไว้ ณ วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๒

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามประกอบการวิจัย
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“แนวทางพัฒนาเขตพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร”

สำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินจังหวัดพิจิตร

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย/ใน หน้าข้อความที่ท่านเลือกหรือเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ภูมิลำเนา.....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่ามัธยม มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. อาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง
 รับจ้าง แม่บ้าน
 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย นักเรียน/นักศึกษา
 ไม่มีงานทำ
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท 30,000 – 39,000 บาท
 5,000 – 9,000 บาท 40,000 – 49,000 บาท
 10,000 – 19,000 บาท 50,000 – 59,999 บาท
 20,000 – 29,999 บาท 60,000 บาทขึ้นไป

7. เส้นทางเดินทางออกมาสู่บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

- ทางถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์
- ทางถนนริมน้ำน่านซอย 1
- ทางถนนพรศรี
- ทางถนน 19 กรกฎาคม
- ทางถนนสามัคคี
- ทางถนนสุขสวัสดิ์
- ทางถนนดำรงราษฎร์
- ทางถนนเพ็ญศรี
- ทางถนนอุดมศรี
- ทางถนนเศรษฐกัตต์
- ทางถนนโกสินทร์ 200 ปี
- ทางทำน้ำริมบ้าน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

เวลา

- ช่วงเช้า เวลา 06.00-09.00 น.
- ช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น.
- ช่วงเย็น 16.00-18.00 น.
- ช่วงกลางคืน 18.00-06.00 น.

9. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางสัญจร โดยทางเรือบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ขนาดที่พักรู้โดยสาร
- ท่าเทียบเรือ
- ทางเข้า-ทางออกของท่าน้ำ
- เรือ
- ความต่อเนื่องของการสัญจรทางเรือ กับการสัญจรทางเท้า และถนน
- ความต่อเนื่องของการสัญจรทางเรือกับสถานที่ท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางสัญจร โดยทางเท้าบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

เห็นด้วย

เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ขนาดของทางเท้า

ความต่อเนื่องของทางเท้า

พื้นผิวของทางเท้า

ส่วนประกอบ ทางเท้า เช่น ดันไม้ ป้ายที่จอดรถ
ถังขยะ ตู้โทรศัพท์

แผลงลอย

สีเส้นทางเท้า

ที่จอดรถ

อื่นๆ โปรดระบุ.....

11. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางสัญจร โดยทางถนนบริเวณ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ขนาดถนน

ทิศทางการเดินรถ

ผิวพื้นของถนน

สีเส้นของเส้นทางจราจร

ไฟและแสงสว่าง

ป้ายบอกทิศทาง, สัญญาณไฟจราจร

ทักษณียภาพ

ที่จอดรถ

อื่นๆ โปรดระบุ.....

12. การเคยใช้พื้นที่พักผ่อนริมน้ำน่าน บริเวณเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ไม่เคย

เคย

เวลา

ช่วงเช้า เวลา 06.00-09.00 น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น.
- ช่วงเย็น 16.00-18.00 น.
- ช่วงกลางคืน 18.00-06.00 น.

13. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ม้านั่งโคมไฟ , ป้ายบอกทาง,ศาลาพักผ่อน , ถังขยะ บริเวณพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย

(ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อาคารบริเวณนักท่องเที่ยว
- ศาลาที่พัก
- ห้องน้ำ
- ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม
- ป้าย ชุมโฆษณา
- ถังขยะ และถังรองรับขยะมูลฝอย
- ไฟฟ้า และแสงสว่าง
- ชุมทางเข้า
- กระบะต้นไม้ และกระถางต้นไม้
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

14. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย

(ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่านเทศบาลเมืองตะพานหิน
- จังหวัดพิจิตร
- อาคารริมแม่น้ำน่าน
- สิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณ เช่น โคมไฟ ม้านั่ง ถังขยะ เป็นต้น
- อาคารบริการนักท่องเที่ยว
- จุดรับส่งนักท่องเที่ยว
- อาคารที่บดบังทัศนียภาพแม่น้ำน่าน
- มุมมอง
- เส้นทางสัญจร
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 แบบทดสอบความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
จังหวัดพิจิตร

1. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำน่านบริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นสถานพักผ่อนริมน้ำ

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

2. ความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงเรือลodon สิ่งปลูกสร้างที่บดบังทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

3. ความคิดเห็น ให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมลพิษต่างๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

4. ความคิดเห็น ให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

5. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงพื้นที่รมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่รมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

แบบสอบถามประกอบการวิจัย

เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง

“แนวทางพัฒนาแผนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร”

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นชาวชุมชนพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย/ใน หน้าข้อความที่ท่านเลือกหรือเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ภูมิลำเนา.....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ต่ำกว่ามัธยม	☐ มัธยมศึกษา
☐ อนุปริญญา	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	
5. อาชีพ

☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง
☐ รับจ้าง	☐ แม่บ้าน
☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ ไม่มีงานทำ	
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 30,000 — 39,000 บาท
☐ 5,000 — 9,000 บาท	☐ 40,000 — 49,000 บาท
☐ 10,000 — 19,000 บาท	☐ 50,000 — 59,999 บาท
☐ 20,000 — 29,999 บาท	☐ 60,000 บาทขึ้นไป
7. ลักษณะของการใช้พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

☐ อยู่อาศัย	☐ ประกอบอาชีพ	☐ อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ
------------------------------------	--------------------------------------	--
8. ระยะเวลาในการใช้พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

☐ ต่ำกว่า 1 ปี	☐ 1-5 ปี
☐ 5-10 ปี	☐ 10-15 ปี
☐ 15-20 ปี	☐ 20 ปีขึ้นไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง
ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

1. ความคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์
รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐหัตตต์

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปัญหาขยะและมลพิษต่างๆ

คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่าน

ทางเข้าถึง

ทางเท้า

ที่จอดรถ

มุมมอง/ภูมิทัศน์

เสาไฟฟ้าและสายไฟ

อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ความคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพอาคารในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่
ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐหัตตต์

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สภาพภายนอกอาคารอาคาร

รูปร่างและสัดส่วนอาคาร

สีสีนของอาคาร

วัสดุที่ใช้ทำอาคาร

ป้ายหน้าร้าน

เสาไฟ และ สายไฟ

อื่นๆ โปรดระบุ.....

3 การเดินทางออกมาสู่บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

ทางถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์

ทางถนนริมถนนซอย 1

ทางถนนพรศรี

ทางถนน 19 กรกฎาคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ทางถนนสามัคคี
- ทางถนนสุขสวัสดิ์
- ทางถนนดำรงราษฎร์
- ทางถนนเพ็ญศรี
- ทางถนนอุดมศรี
- ทางถนนเศรษฐทัตต์
- ทางถนนโกสินทร์ 200 ปี
- ทางทำนน้ำริมถนน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ป้าย , ศาลาพักผ่อน , ถังขยะ เป็นต้น

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อาคารบริการนักท่องเที่ยว ศาลาที่พัก
- ห้องน้ำ
- ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม
- ป้าย ชุมโฆษณา
- ถังขยะและถังรองรับขยะมูลฝอย
- ไฟฟ้าและแสงสว่าง

5. การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ทางเรือ

ทางเท้า

ถนน โดยพาหนะ

รถยนต์ส่วนบุคคล

รถโดยสารประจำทาง

รถจักรยานยนต์

รถจักรยาน

รถรับจ้าง

6 การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

เวลา

ช่วงเช้า เวลา 06.00-09.00 น.

ช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น.

ช่วงเย็น 16.00-18.00 น.

ช่วงกลางคืน 18.00-06.00 น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางสัญจร โดยทางเท้าบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

- เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ขนาดของทางเท้า
 - ความต่อเนื่องของทางเท้า
 - พื้นผิวของทางเท้า
 - ส่วนประกอบ ทางเท้า เช่น คันไม้ ป้ายที่จอดรถ
ถึงขยะ ตู้โทรศัพท์
 - แผงลอย
 - สีเส้นทางเท้า
 - ที่จอดรถ
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. ความคิดเห็นในการปรับปรุงถนนบริเวณ ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถึง ถนน เศรษฐทัตต์

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
 - ขนาดของถนน
 - ทิศทางการเดินรถ
 - ผิวของถนน
 - สีเส้นเส้นทางจราจร
 - ไฟฟ้าและแสงสว่าง
 - ป้ายบอกทิศทางสัญญาณไฟจราจร
 - ทศนิยมภาพ
 - ที่จอดรถ
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. ความคิดเห็นในการปรับปรุงเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำให้คงอยู่ต่อไปและส่งเสริมให้เป็น สถานที่ท่องเที่ยว

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
 - ทางเข้าถึง
 - ไฟฟ้า และแสงสว่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อาคารบริเวณนักท่องเที่ยว
- ป้ายโฆษณา
- ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม
- แม่น้ำน่าน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
 - คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่านเทศบาลเมืองตะพาน
 - หิน จังหวัดพิจิตร
 - อาคารริมแม่น้ำน่าน
 - สิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณเช่น โคมไฟ ม้านั่ง
ถังขยะ เป็นต้น
 - อาคารบริการนักท่องเที่ยว
 - จุดรับส่งนักท่องเที่ยว
 - อาคารที่บดบังทัศนียภาพแม่น้ำน่าน
 - มุมมอง
 - เส้นทางสัญจร
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 แบบทดสอบความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
จังหวัดพิจิตร

1. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำ่านบริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
เพื่อเป็นสถานพักผ่อนในชุมชน

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

2. ความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงเรือดอน สิ่งปลูกสร้างที่บดบังทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง
ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

3. ความคิดเห็น ให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมูลฝอยต่างๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

4. ความคิดเห็น ให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้
เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

5. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....
.....

6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....
.....

แบบสอบถามประกอบการวิจัย
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“แนวทางพัฒนาเขตพื้นที่รมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร”

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองตะพานหิน

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย/ใน หน้าข้อความที่ท่านเลือกหรือเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ภูมิลำเนา.....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่ามัธยม มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 ต่ำกว่า 5,000 บาท 30,000 – 39,000 บาท
 5,000 – 9,000 บาท 40,000 – 49,000 บาท
 10,000 – 19,000 บาท 50,000 – 59,999 บาท
 20,000 – 29,999 บาท 60,000 บาทขึ้นไป
- 6 ลักษณะของการใช้พื้นที่รมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
 อยู่อาศัย ประกอบอาชีพ อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ
- 7 ระยะเวลาในการใช้พื้นที่รมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน
 ต่ำกว่า 1 ปี 1-5 ปี
 5-10 ปี 10-15 ปี
 15-20 ปี 20 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมือง
ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

1. ในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ตั้งแต่ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนน
เศรษฐกิจ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในกิจกรรมด้านที่ชัดเจนมากที่สุด

- พาณิชยกรรม
- พักอาศัย
- ราชการ
- สวนสาธารณะ
- ส่วนศิลปวัฒนธรรม
- การศึกษา

2. ความคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์
รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐกิจ

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปัญหาขยะและมลพิษต่างๆ
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่าน
- ทางเข้าถึง
- ทางเท้า
- ที่จอดรถ
- มุมมอง/ภูมิทัศน์
- เสาไฟฟ้าและสายไฟ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ความคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพอาคารในบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหินตั้งแต่
ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ไปถึง ถนนเศรษฐกิจ

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สภาพภายนอกอาคารอาคาร
- รูปร่างและสัดส่วนอาคาร
- สีสีนของอาคาร
- วัสดุที่ใช้ทำอาคาร
- ป้ายหน้าร้าน
- เสาไฟ และ สายไฟ

อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. การเดินทางออกมาสู่บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน

- ทางถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์
 ทางถนนริมถนนชอย 1
 ทางถนนพรศรี
 ทางถนน 19 กรกฎาคม
 ทางถนนสามัคคี
 ทางถนนสุขสวัสดิ์
 ทางถนนดำรงราษฎร์
 ทางถนนเพ็ญศรี
 ทางถนนอุดมศรี
 ทางถนนเศรษฐหัตถ์
 ทางถนนโกสินทร์ 200 ปี
 ทางทำนน้ำริมถนน
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงองค์ประกอบภูมิทัศน์เมือง เช่น ป้าย , ศาลาพักผ่อน , ถังขยะ เป็นต้น

- ไม่เห็นด้วย
 เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- อาคารบริการนักท่องเที่ยว ศาลาที่พัก
 ห้องน้ำ
 ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม
 ป้าย ชุมโฆษณา
 ถังขยะและถังรองรับขยะมูลฝอย
 ไฟฟ้าและแสงสว่าง

6. การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

- ทางเรือ
 ทางเท้า
 ถนน โดยพาหนะ
- รถยนต์ส่วนบุคคล
 รถโดยสารประจำทาง
 รถจักรยานยนต์
 รถจักรยาน
 รถรับจ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.การเดินทางมายังบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

เวลา

- ช่วงเช้า เวลา 06.00-09.00 น.
- ช่วงกลางวัน 09.00-16.00 น.
- ช่วงเย็น 16.00-18.00 น.
- ช่วงกลางคืน 18.00-06.00 น.

8.ความคิดเห็นในการปรับปรุงทางสัญจร โดยทางเท้าบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

- เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ขนาดของทางเท้า
- ความต่อเนื่องของทางเท้า
- พื้นผิวของทางเท้า
- ส่วนประกอบ ทางเท้า เช่น ต้นไม้ ป้ายที่จอดรถ
ถังขยะ ตู้โทรศัพท์
- แฉงลอย
- สีเส้นทางเท้า
- ที่จอดรถ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

9.ความคิดเห็นในการปรับปรุงถนนบริเวณ ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่ ถนนรัฐราษฎร์รังสรรค์ ถึง ถนน
เศรษฐศาสตร์

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
- ขนาดของถนน
- ทิศทางการเดินรถ
- ผิวของถนน
- สีเส้นเส้นทางจราจร
- ไฟฟ้าและแสงสว่าง
- ป้ายบอกทิศทางสัญญาณไฟจราจร
- ทักษะภาพ
- ที่จอดรถ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10.ความคิดเห็นในการปรับปรุงเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำให้คงอยู่ต่อไปและส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
- ทางเข้าถึง
 - ไฟฟ้า และแสงสว่าง
 - อาคารบริเวณนักท่องเที่ยว
 - ป้ายโฆษณา
 - ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม
 - แม่น้ำน่าน
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

11. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

- ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วย กรุณาระบุสิ่งที่ควรปรับปรุง
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำน่านเทศบาลเมืองตะพาน
 - หิน จังหวัดพิจิตร
 - อาคารริมแม่น้ำน่าน
 - สิ่งก่อสร้างประกอบบริเวณเช่น โคมไฟ ม้านั่ง ถังขยะ เป็นต้น
 - อาคารบริการนักท่องเที่ยว
 - จุดรับส่งนักท่องเที่ยว
 - อาคารที่บดบังทัศนียภาพแม่น้ำน่าน
 - มุมมอง
 - เส้นทางสัญจร
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 แบบทดสอบความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

1. ความคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำน่านบริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นสถานพักผ่อนในชุมชน

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

2. ความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงรื้อถอน สิ่งปลูกสร้างที่บดบังทัศนียภาพ พื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

3. ความคิดเห็น ให้มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ขยะมูลฝอยต่างๆ ในพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตรเพื่อเพิ่มความเด่นชัดของพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

4. ความคิดเห็น ให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนเทศบาลเมืองตะพานหิน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

5. ความคิดเห็น ในการปรับปรุงพื้นที่รมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วย

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่รมน้ำเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ให้ความร่วมมือ

แบบสังเกต
แบบสังเกต เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ
เพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง
แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน จังหวัดพิจิตร เพื่อการท่องเที่ยว
โดย นายภาธร น้อยพรหม
ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม
คณะบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คำชี้แจง

แบบสังเกตชุดนี้ใช้สำหรับผู้ทำการวิจัย

วิธีการสังเกต : ผู้วิจัยจะเป็นผู้สังเกตสถานที่จริง คือ บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน จังหวัดพิจิตร

สังเกตบันทึกส่วนประกอบต่าง ๆ และตัดสินด้วยความรู้สึกรับรู้ของตนเอง (Subjective Judgment)

วัตถุประสงค์ : เพื่อบันทึกภูมิทัศน์ ในสภาพปัจจุบันของบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน จังหวัดพิจิตร

หัวข้อที่บันทึกจะเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- องค์ประกอบของชุมชนซึ่งประกอบด้วย
 1. ย่าน (Districts)
 2. ที่รวมกิจกรรม (Node)
 3. ทางสัญจร (Path)
 4. ที่หมายตา (Landmark)
 5. ขอบเขต (Edge)
- ความแจ่มชัดในการเห็นและการรับรู้ (Visibility)
- จินตภาพของชุมชนบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน จังหวัดพิจิตร
- การเชื่อมต่อระหว่าง Elements ต่าง ๆ ของเมือง ทั้งในส่วนดีและส่วนไม่ดี
- Image Structure ของบริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน จังหวัดพิจิตร
- เส้นทางท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ริมน้ำเทศบาลเมืองสะพานหิน จังหวัดพิจิตร

หมายเหตุ วิธีการเขียนแผนที่น่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสม ในการค้นหาจินตภาพและสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ดีที่สุด

